

Täysistunto

Keskiviikko 9.5.2018 klo 14.03—19.16

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto päättyi klo 19.16.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.03—15.59), toinen varapuhemies Tuula Haatainen (15.59—18.01) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (18.01—19.16).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Välikysymys nuorten työehdoista

Välikysymys VK 2/2018 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotukset 8.5.2018 Liite 2A

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Nyt tehdään päätös edustaja Antti Lindtmanin ym. välikysymyksestä nuorten työehdoista. Keskustelu asiasta päättyi 8.5.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa ovat Antti Lindtman Ilmari Nurmisén kannattamana, Touko Aalto Ozan Yanarin kannattamana ja Thomas Blomqvist Joakim Strandin kannattamana tehneet ehdotukset epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle. Ehdotukset on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Ensin äänestetään Antti Lindtmanin ehdotuksesta Touko Aallon ehdotusta vastaan ja sitten voittaneesta Thomas Blomqvistin ehdotusta vastaan. Lopuksi äänestetään siitä, nauttiiko valtioneuvosto eduskunnan luottamusta.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Touko Aallon ehdotus ”jaa”, Antti Lindtmanin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 57, tyhjiä 11; poissa 15 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Touko Aallon ehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

2) Thomas Blomqvistin ehdotus ”jaa”, Touko Aallon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 70, tyhjiä 3; poissa 14 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Thomas Blomqvistin ehdotuksen.

3) Luottamuslause valtioneuvostolle ”jaa”, Thomas Blomqvistin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 99, ei 79, tyhjiä 6; poissa 15 (äänestys 3).

Eduskunta päätti, että valtioneuvosto nauttii eduskunnan luottamusta. Asian käsittely päättyi.

3. Ajankohtaiskeskustelu EU:n rahoituskehyksestä

Keskustelualoite KA 3/2018 vp

Keskustelu

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 3. asiana on Eurooppa-päivän kunniaksi ajankohtaiskeskustelu EU:n rahoituskehyksestä. Valtioneuvoston 10 minuutin puheenvuoron jälkeen myönnän puhemiesneuvoston ehdottamassa laajuudessa eduskuntaryhmien edustajille 2 minuutin vastauspuheenvuorot. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä 1 minuutin vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa korkeintaan 1,5 tuntia.

Aloitetaan valtioneuvoston esittelypuheenvuorolla. Pääministeri Sipilä, olkaa hyvä, 10 minuuttia.

Keskustelu

14.08 Pääministeri Juha Sipilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samalla kun toivotan kaikille hyvää Eurooppa-päivää, kiitän eduskuntaa luottamuksesta.

Euroopan unionin jäsenyys on Suomelle poliittinen valinta, joka kytkee meidät läntiseen arvoyhteisöön. Eurooppa-päivänä onkin hyvä pohtia unionin yhteisiä arvoja ja mitä unionin jäsenyys meille tarkoittaa. Euroopan unioni on yhteisö, johon kuuluvien maiden kanssa jaamme yhteiset arvot demokratian, tasa-arvon, ihmisoikeuksien, sananvapauden, oikeusvaltion sekä vähemmistöjen oikeuksien kunnioittamisessa. Yhteisenä tavoitteenamme on eurooppalaisten ihmisten hyvinvoinnin vahvistaminen. Tämä kokonaisuus turvaa Euroopan vakaan kehityksen ja rauhan säilymisen.

Eurooppa-päivänä on hyvä muistaa, että rauha ei ole koskaan itsestäänselvyys. Euroopan yhteisö perustettiin sodan runtelemien yhteiskuntien keskellä. Vielä 1980-luvulla toimiva demokratia oli monille tämän päivän EU-kansalaisille hauras tulevaisuuden toive, jopa utopiaa. Demokratiamme on vielä monissa maissa nuorta ja siksi myös haurasta.

Eurooppalainen päätöksentekokyky ei ratkea huutoäänestyksillä, gallup- tai Twitterdemokratialla, vaan kyvyllämme tehdä päätöksiä ja kehittää eurooppalaista päätöksentekojärjestelmää. Se perustuu edustuksellisuuteen, jota meidän on jakettava puolustaa. On myös jakettava kertoa, mitä unioni tekee ja miksi unioni on kansalaisten kannalta tärkeä yhteisö. Euroopan unionin johtajien tehtävänä on katsoa pitkälle tulevaisuuteen ja hakea kansalaisten tuki niin Euroopan unionissa kuin jäsenmaissa uudistusten läpivientiin. Euroopan unionin on oltava suuri suurissa asioissa ja pieni pienissä asioissa.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Yksi EU:n tärkeimmistä instrumenteista on EU:n budjetti, rahoituskehykset, jonka avulla linjaamme unionin toimintaa ja tavoitteita. Budjetti on pahimmillaan surkea kompromissi, pienin yhteinen nimittäjä. Parhaimmillaan se toteuttaa yhteisiä eurooppalaisia päämääriä. Nyt unionin on aika olla suuri. On luonnollista, että jokainen EU-maa tarkastelee rahoituskehyksiä myös omasta kansallisesta näkökulmastaan, mitä budjetti tuo meille, Suomelle. Mutta EU:n budjettia on myös katsottava Euroopan näkökulmasta. Miksi? Koska olen varma, että vahva ja menestyvä Eurooppa on meille kaikille parasta.

Arvoisa puhemies! Rahoituskehysneuvottelut ovat pitkät ja perusteelliset. Komission viime viikolla julkaisema esitys on vasta alkua. Olemme hallituksena tähän valmistautuneet. Olemme tehneet pohjatyön perusteellisesti ja linjanneet sektoreittain selkeät budjetit kannat. Kyse on ennen kaikkea kokonaisuudesta, jolla voimme saavuttaa Suomen ja myös Euroopan kannalta parhaan mahdollisen tuloksen. Kantojamme on työstetty pitkään ja huolella. Prosessi on ollut samalla tavalla perusteellinen kuin silloin, kun loimme Emukantamme tai muuttoliikelinjauksemme. Yhdessä Ranskan kanssa rakensimme EU:n puolustusyhteistyön pohjaa. Malli on sama rahoituskehysneuvotteluissa. Perehdymme asiaan, pohdimme kannat huolellisesti ja sen jälkeen haemme liittolaisia eri Euroopan maista.

Ison-Britannian lähtö Euroopan unionista jättää merkittävän aukon EU:n budjettiin. Lähtökohtamme on, että Britannian jättämää aukkoa ei täytetä ja nettomaksuosuutemme säilyy kohtuullisena. Emme ole kuitenkaan asemoineet itseämme tiukimpaan nettomaksajien prosenttiryhmään. Suomi on valmis investoimaan EU:n kautta, jos politiikan painopisteet ovat tasapainoisia ja hyväksyttäviä sekä päätöksillä ja EU:n toiminnalla saadaan lisäarvoa ja vaikuttavuutta.

Keskusteluissa maksuista on hyvä erottaa puhdas jäsenmaksuosuus ja toisaalta nettomaksu. Jäsenmaksumme kasvaa hyvin todennäköisesti, koska bruttokansantuottemme, onneksi, nyt kasvaa. Se, mitä nettomaksumme on tulevaisuudessa, ratkeaa vasta, kun kaikki neuvottelut asetusten ja rahanjaon kriteerien osalta on käyty.

Päätavoitteemme kansallisista lähtökohdista on selvä. Haluamme maksimoida EU:n Suomelle palautuvat varat samalla, kun haluamme pitää nettomaksumme kohtuullisena. Budjetin avulla tavoittelemme myös Euroopalle johtajuutta monissa asioissa: rauhanrakentaja, ilmastopolitiikan edelläkävijä, tieteen ja innovaatioiden edistäjä ja hyödyntäjä sekä kestävä, puhtaan ruuan tuottaja.

Komission viime viikon esityksessä kokonaistaso asettuu suhteessa kantoihimme vielä liian korkealle tasolle. Positiivista komission esityksessä ovat panostukset turvallisuuteen, puolustukseen, muuttoliikkeeseen, tutkimukseen ja kehitykseen sekä opiskelijoiden vaihto-ohjelmaan. Hallintoa kevennetään, ohjelmia vähennetään sekä eräiden maiden maksuhelpotuksista luovutaan asteittain. Tätä Suomikin on vahvasti ajanut.

Oikeusvaltioperiaatteeseen sidottu ehdollisuus on niin ikään erittäin tärkeä esitys. Eurooppalaisen arvopohjan puolustaminen konkreettisin toimin on jokaisen eurooppalaisen tehtävä. Menestyvää Euroopan unionia voidaan rakentaa ainoastaan vahvojen oikeusvaltioperiaatteiden pohjalle.

Eurooppalaista hyvinvointia ja kilpailukykyä rakennetaan satsaamalla osaamiseen, innovaatioihin ja tutkimukseen. Komission esityksessä tähän on tartuttu. Yksi mielenkiintoinen esimerkki on komission esittämä InvestEU-rahasto. Tämä uudenlainen rahoitusväline voisi mahdollistaa tehokkaan investointien tukemisen vähäisemmällä EU-rahoituksella, kun tuki olisi avustusmuotoisen rahoituksen sijaan laina- ja takausmuotoinen. Panostukset

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

strategisiin hankkeisiin — kuten tekoäly, kyberturvallisuus sekä digitaaliset tiedot ja taidot — tukevat EU:n kasvua ja kilpailukykyä.

Suomen näkökulmasta maatalous- ja aluepolitiikka ovat perinteisesti olleet keskeisessä asemassa budjettineuvotteluissa, kun katsomme meidän saamisiamme EU-budjetista, niin nytkin. Maatalouden osalta myönteistä komission esityksessä oli nykyisen kahden pilarin rakenteen säilyttäminen. Tämän pohjalle voimme rakentaa toimenpiteitä, joilla tuemme suoraan viljelijöiden tuloa ja toisaalta voimme huomioida erityisolosuhteemme sekä ympäristöystävälliset toimenpiteet. Komissio haluaa myös lisätä kansallista päätösvaltaa toimenpiteiden suunnittelussa ja niistä päättämisessä.

Komission esittämä rahoituksen taso kokonaisuudessaan osoittaa, että ruuantuotanto on tärkeä osa EU:n yhteistä politiikkaa. Rahoituksen tasoon sisältyy kuitenkin Suomen kannalta hankaliakin painotuksia. Komissio esittää maatalousbudjettiin leikkauksia. Näitä meidän on erittäin vaikea hyväksyä. Tarvitsemme tiivistä yhteistyötä ja neuvotteluja komission, jäsenvaltioiden ja parlamentin kanssa. Teemme lujasti töitä, jotta pystymme saavuttamaan parhaan mahdollisen lopputuloksen suomalaisen kestävän ja puhtaan ruuantuotannon sekä maaseudun kannalta.

Aluepolitiikkaan esitetään niin ikään noin 5 prosentin leikkausta. Osittain tämä on selitettävissä sillä, että absoluuttinen rahantarve on pienentynyt köyhimpien alueiden vaurastuessa. Komissio esittää myös rahoituksen jakomekanismien uudistamista. Perinteisestä bruttokansantuotteeseen perustuvasta jaosta siirryttäisiin laajemmin muihin jakoperusteisiin. Suomi on ajanut tätä muutosta. Näiden lisäksi meille on keskeistä, että pohjoisen harvan asutuksen kriteeri huomioidaan myös tulevilla kaudella. Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että koheesiorahoitusta hyödynnetään jatkossa entistä enemmän kilpailukykyä ja osaamista tukevaksi.

Kuten puheeni alussa totesin, työ tulevien EU-rahoituskehysten linjaamiseksi on vasta alkumetreillä. Hallitus on käärinyt hihat ja valmis neuvottelemaan Suomelle oikeudenmukaista budjettia. Oma näkemykseni on, että rahoituskehys valmistuu aikaisintaan Suomen puheenjohtajuuskaudella.

Arvoisa puhemies! Ideologisista näkemyseroistamme huolimatta uskon, että meidän kaikkien päämääränä on huolehtia eurooppalaisten yhteiskuntien tasapainoisesta kehityksestä sekä sosiaalisesta tasa-arvosta. Toimimme näin, jotta välttäisimme vastakkainasettelun niin jäsenmaiden sisällä kuin niiden kesken. Toimimme näin, jotta Eurooppa olisi mahdollisimman yhtenäinen ja vahva vastaamaan muun maailman meille asettamaan haasteeseen.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi eduskuntaryhmien edustajilla on mahdollisuus käyttää puheenvuoro. — Keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Anttila, olkaa hyvä.

14.19 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n rahoituskehysten tulee olla oikeassa suhteessa unionin ja Suomen asettamiin tavoitteisiin. Panostukset tutkimukseen, muuttoliikkeen hallintaan, rajavalvontaan ja puolustukseen ovat alueita, joihin panostamalla saadaan jäsenmaille lisäarvoa. Yhteisenä tavoitteena on talousarvio, joka suojelee, puolustaa ja tarjoaa uusia mahdollisuuksia kaikille eurooppalaisille.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Ilmastonmuutos haastaa globaalin ruuantuotannon. Oma ruoka on kuluttajan tärkein henkivakuutus kriisien maailmassa. Siksi yhteisen maatalouspolitiikan ja koheesiopolitiikan sekä tutkimuksen riittävä rahoitus onkin turvattava. Leikkauksiin ei ole varaa, sillä ne vaarantavat maatalouden kannattavuutta, ympäristönsuojelun laatua, ilmastonmuutoksen torjuntaa ja terveellisten ja turvallisten elintarvikkeiden tuottamista kaikille eurooppalaisille.

EU:n rahoitus maatalouteen ja maaseudun kehittämiseen on pidettävä asetettujen tavoitteiden edellyttämällä tasolla. Yhteisen maatalouspolitiikan toisen pilarin rahoituksella on huomattava merkitys maaseutualueiden tasapainoiselle kehittämiselle Suomessa. Maaseudun kehittämisrahoituksella on ollut suuri merkitys Suomen nettomaksuasemalle saantomme ylittäessä selvästi maksuosuutemme. Neuvotteluissa onkin vahvasti vaikutettava maaseudun kehittämisrahoituksen turvaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Koheesiopolitiikalla on keskeinen rooli työpaikkojen luomisen, kestäväen kasvun ja innovaatioiden edistäjänä unionin eri alueilla. Harvan asutuksen erityisrahoituksella turvataan Itä- ja Pohjois-Suomen erityisolosuhteiden pysyvät tarpeet. Myös muut erityispiirteet, kuten Itämeri, arktisuus ja Venäjän raja-alue, tulee huomioida koheesiopolitiikassa.

Keskustan eduskuntaryhmä kiittää pääministeriä ja hallituksen ministereitä aktiivisesta ennakkovaikuttamisesta monivuotisiin rahoituskehyksiin ja eduskunnan ajantasaisesta, hyvästä informoimisesta. Edessä meillä on paljon työtä tasapainoisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Tähän työhön tarvitaan vahvaa yhteistä suomalaista näkemystä ja yhteistointia yli hallitus—oppositio-rajojen.

14.21 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppalainen yhteistyö on luonut vaurautta, rauhaa ja vapautta alueelle, joka on sotinut keskenään vuosisatoja. Vielä 70 vuotta sitten rauha näytti kaukaiselta haaveelta. Nykyisin ihmiset, palvelut ja kasvavan talouden vaatima pääoma liikkuvat vapaasti alueella. Se ei ole koskaan itsestäänselvyys.

Suomi on saanut olla mukana Euroopan unionin kehityksessä vajaan sukupolven ajan. Pienellä reunavalttiolla ei ole varaa huonoihin ideoihin. Nationalismi, protektionismi ja autoritarismi voivat olla puheen tasolla koukuttavia, mutta käytännön elämässä ne ovat ihmisille vahingollisia. Eurooppalainen yhteistyö takaa itsenäisyyden ja kyvyn kukoistaa maailmassa arvojamme ja vapautta puolustaen.

Tulevaisuus on täynnä mahdollisuuksia. Suomi on pieni reunavaltio, joka elää kansainvälisestä vuorovaikutuksesta. Elintasomme olisi puolet alhaisempi, jos emme osallistuisi vaihdantaan. EU:n sisämarkkinat ovat jatkuvassa kehityksessä. Meidän on oltava luomassa pelisääntöjä, joilla tuodaan kuluttajalle lisää vaihtoehtoja. Suomi on perinteisesti ollut suljettujen toimialojen ja rajallisten mahdollisuuksien maa. EU antaa tilaa tuoda sitä valtaa ihmiselle, joka ihmiselle kuuluu. Tarvitsemme lisää vaihtoehtoja, emme vähemmän.

Arvoisa puhemies! Euroopan komission rahoitusesityksessä tärkeitä ovat panostukset turvallisuuteen, puolustukseen ja muuttoliikkeeseen. Painotus innovaatioihin ja kehitykseen on oikea suunta. EU:n rahoituksessa ei tule keskittyä siihen, miten yksittäiselle kansallisvaltiolle ulosmitataan mahdollisimman paljon — ulosmitataan hyöty ihmisille. Hyvä esimerkki on Erasmus-ohjelma, jonka kautta jo yli 250 000 suomalaista on osallistunut erilaisiin vaihto-ohjelmiin. Tarvitsemme yhä enemmän rajat ylittävää kanssakäymistä. Hyvää Eurooppa-päivää!

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

14.23 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppa-päivän hengessä sosiaalidemokraatit haluavat kehittää ja uudistaa unionia ja tehdä siitä entistä paremman. EU:n on oltava vahva toimija, ja sitä tarvitaan etenkin epävarmassa kansainvälisessä tilanteessa turvaamaan avointa maailmantaloutta ja suojelemaan ihmisoikeuksia. Ilmastomuutoksen torjumiseen, EU:n ulkorajojen hallintaan, puolustusyhteistyön kehittämiseen, kehitysyhteistyöhön, esimerkiksi Afrikka-yhteistyöhön, koulutukseen ja tutkimukseen tarvitaan panostuksia. EU:lla tulee siten olla tarkoituksenmukainen budjetti, jolla voidaan viedä eteenpäin ja toteuttaa yhteisesti sovittuja tavoitteita sekä vastata yhteisiin haasteisiin. Meille on tärkeää, että vakautta EU:n lähialueilla varjellaan ja että kansalaisten perusoikeuksia suojellaan. EU:n sosiaalista ulottuvuutta on vahvistettava ja toimien keskiössä on oltava kansalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Pohjoisen sijaintimme vuoksi investoinnit liikenneyhteyksien kehittämiseen ovat Suomelle keskeisiä. Esimerkiksi Jäämeren rata on hanke, jota on vietävä eteenpäin. EU-varoja tulee siis käyttää toimiin, joilla voidaan aidosti tuottaa eurooppalaista lisäarvoa. Se on myös Suomen etu.

Puhemies! Kysymys on myös siitä, että budjetin keinoin voimme muotoilla yhteistä unionia. Kannatamme ajatusta kytkeä rakennerahastovarojen käyttöä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen. Viralliset rahoituskehysneuvottelut ovat vasta käynnistymässä, mutta haluan muistuttaa komission ehdotuksista omiksi varoiksi. Yhteinen yhteisöveropohja, jolla voidaan samanaikaisesti torjua veronkiertoa, tai esimerkiksi muovivero, ovat mielenkiintoisia avauksia. Tietenkään ei neuvotteluissa voida mennä eteenpäin takki auki, vaan EU:n varojen käytön on oltava läpinäkyvää ja sen valvonnan korkeatasoista.

Mutta, puhemies, ennen kaikkea on kysymys siitä, mitä haluamme yhteisesti saavuttaa ja kuinka paljon haluamme siihen rahaa laittaa. On niin, että yhtä aikaa ei voi kakkua syödä ja säästää, niin kuin Suomen hallituksesta valitettavasti joidenkin ministereiden ristiriitaisten kannanottojen perusteella voisi päätellä.

14.25 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komission tekemä karmaiseva budjettiesitys tarkoittaisi Suomen maksusuuksiin jopa 4,5 miljardin euron nousua. Kasvattamispuheita on valitettavasti pidetty täällä eduskunnassakin. Niiden taustalla on sinänsä oikeutettuakin huolta esimerkiksi Suomen maataloustukien leikkaamisesta, mutta sinisten mielestä maataloustuista pitäisi pitää huolta, kansallisella tuella hyvittää mahdollinen leikkaus. Satojen miljoonien maataloustukien saamiseksi ei kannata maksaa EU:lle jopa 4,5:tä miljardia euroa. Nämä neuvottelut todennäköisesti kestävät pidempään kuin kevääseen 2019. Niinpä katsomme, että todennäköisesti seuraavissa eduskuntavaaleissa eri puolueiden täytyy ottaa tähän EU:n budjettikehykseen kantaa.

Viitaten siihen, mitä muilta ryhmiltä on tässä tullut esille, erityisesti sosiaalidemokraateilta, täytyy sanoa, että jos demarit ovat pitäneet ehdotusta EU:n verotusoikeuden laajentamisesta mielenkiintoisena ja harkitsemisen arvoisena, niin se on vastuuton näkemys. Olette antaneet tukenne myös suhdannetasausmekanismille, joka käytännössä olisi varain siirtoa varakkailta EU-mailta köyhemmille EU-maille. Sitä siniset eivät voi hyväksyä. Demari käy lompakolle kalliiksi Suomessa, mutta vielä kalliimmaksi tulee, kun demari käy suomalaisen lompakolle Euroopassa. Missä EU, siellä sosialisti.

Arvoisa puhemies! Tosiasia on, että säästöjä täytyy tehdä. Koheesiovaroissa on säästövaraa. Suomen saanti on ollut noin 30 senttiä per euro, joka on sisään laitettu. Tähän täytyy puuttua. Hyviäkin asioita on. Maahanmuuttoon, puolustukseen täytyy EU:n panostaa lisää. Sininen tulevaisuus on EU-kriittinen puolue, jolle ei riitä pelkästään puhe arvoyhte-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

söstä, vaan tarvitaan myös käytännöllisiä hyötyjä suomalaiselle sekä taloudessa että turvallisuudessa, ja uskon, että siihen hallitukselta löytyy yhteinen näkemys, että nämä tulokset myös saadaan.

14.28 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU ei ole Suomelle mikään itseisarvo. Suomi on liittynyt unioniin voidakseen olla mukana vapaassa kaupankäynnissä, ei maksaakseen muiden velkoja tai joutuakseen muiden määräysvallan alle. Tämä komission ehdotus budjetiksi on meille täysin mahdollon. EU ei edes yritä antaa potkuja brexitin myötä vastaavalle määrälle byrokraatteja vaan päinvastoin haluaa paisuttaa toimintaansa. Maahanmuuton hallinta ja rajojen vartiointi ovat tärkeitä asioita, mutta nehan kuuluvat jokaiselle kansallisvaltiolle jo täysin lähtökohtaisesti. Eivät ne ole mikään tekosyy unionin budjetin paisuttamiselle.

EU on nykyään sellainen pajatso, jossa suomalainen häviää aina. Me maksamme suuren jäsenmaksun ja saamme vain osan takaisin, ja jokainen takaisin saatu eurokin on omaa rahaamme. Tämä voi tulevaisuudessa muuttua vain huonompaan suuntaan. Se johtuu siitä, että unioniin on tulossa entistä köyhempiä maita, joille maksuosuuksia tullaan tasaamaan. Nettomaksuosuutemme ei ole laskemassa. E erityisen karua kertomaa meille ovat arviot maatalouden tukien suurista leikkauksista, ne kun uhkaavat maatalouttamme. Ne uhkaavat myös huoltovarmuuttamme.

Suomen hallituksen tehtävä tässä asiassa tuntuu ministereille itselleenkin olevan epäselvä. Ei Suomen kuulu miettiä, miten EU selviää. Suomen pitää maksaa mahdollisimman vähän ja vaatia takaisin mahdollisimman paljon. Alku ei ole lupaava. Pääministeri Sipilä on julkisuudessa ottanut kantaa, että komission ehdotuksessa huomioitaisiin Suomen näkökantoja, samalla kun kaikkien muiden nettomaksajamaiden johtajat ovat tyrmänneet esityksen. Arvoisa pääministeri, emme me voi mennä Eurooppaan hällä väliä -asenteella. Ei se ole mitään neuvottelemista, että heti alkuun sanotaan kokonaisuuden käyvän. Se tarkoittaa, että olemme hyväksyneet korotuksen ilman mitään takeita edes armopaloista yksityiskohdissa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat Suomen EU-linjaan selvän muutoksen. Myöntyväisyys- ja mallioppilaspoliitikka ei kerta kaikkiaan toimi. Tässä ja muissa asioissa on mentävä tiukasti kansallinen etu edellä. Tarvitsemme vahvojen kansallisvaltioiden Euroopan, jossa jokainen maa hoitaa omat asiansa. Kauppaa voi ja pitää käydä. Muuta ylikansallista määräysvaltaa tai taloudellista vastuuta emme tarvitse emmekä halua.

14.30 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä miettiä, miltä EU:n budjetti näyttäisi, jos se tehtäisiin puhtaalta pöydältä ilman aikaisempien vuosikymmenien tottumusten painolastia. Maataloustukia tuskin kierrätettäisiin EU:n kautta, vaan kukin maa maksaisi maataloustuet omalle maataloudelleen itse, ja EU:ssa sovittaisiin yhteiset pelisäännöt. Pääpaino EU:n budjetissa olisi niissä asioissa, missä EU oikeasti pystyy olemaan enemmän kuin jäsenmaidensa summa. EU käyttäisi enemmän rahaa tutkimukseen, tulevaisuushaasteiden ratkaisemiseen ja puhtaiden teknologioiden kehittämiseen. Suurin potti yhteisiä rahoja käytettäisiin ilmastomuutoksen hillintään, ilmastoratkaisuihin, tulevaisuutemme varmistamiseen.

Jossain määrin tähän suuntaan komission ehdotus viekin. Tutkimusrahoja kasvatetaan, joskin ne ovat edelleen vain pieni osa koko EU-alueen tutkimusrahoituksesta. Nykyisellä budjettikaudella joka viides EU-euro pitää käyttää ilmastonsuojelua edistävällä tavalla.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Komissio esittää tämän osuuden nostamista siten, että jatkossa joka neljäs euro edistäisi ilmastonsuojelua. Onkin hyvä vaatia, että EU-rahoilla lyödään kaksi kärkeä yhdellä iskulla — esimerkiksi niin, että syrjäisten ja köyhimpien alueiden kehittämisrahoilla samalla autetaan hillitsemään ilmastonmuutosta. Mutta lisäksi tulee kerta kaikkiaan kieltää EU-rahojen käyttö hankkeissa, jotka edistävät fossiilisten polttoaineiden käyttöä.

Maatalous säilyy komission ehdotuksessa edelleen kolmasosana budjetista. On tärkeää, että maatalouden tukiehtoja muutetaan siten, että myös maatalouden pitää edistää ilmastonsuojelua ja myös luonnon monimuotoisuutta. Ja erityisesti toivoisin, että Suomi ajaisi Itämeren suojelua, onhan Itämeren valuma-alueella, joka on melkein kokonaan EU-alueella, maatalous ylivoimaisesti suurin Itämeren rehevöittäjä. EU-päätöksenteolla voimme Itämerenkin pelastaa.

14.32 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ennen viime eduskuntavaaleja perussuomalaiset ilmoittivat, että kun he pääsevät hallitukseen, Kreikkaan ei anneta enää euron euroa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Meni pari kuukautta vaaleista, niin sekä nykyiset perussuomalaiset että entiset perussuomalaiset, jotka sinisten nimellä toimivat, hyväksyivät Kreikan kolmospaketin. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] No, nyt samat kaksi puoluetta sanovat suhtautuvansa EU:hun kriittisesti ja vastustavansa liittovaltiokehitystä ja samaan aikaan hyväksyvät EU:n militarisoinnin. Mikä on sen enempää liittovaltiokehitystä kuin EU:n militarisointi? [Simon Elon välihuuto] Samaan aikaan vaaditte budjetin pienentämistä ja yhtä aikaa lisärahojen kaatamista saksalaiselle ja ranskalaiselle aseteollisuudelle. [Laura Huhtasaaren välihuuto]

Arvoisa rouva puhemies! On helppoheikkipuhetta yhtä aikaa vaatia, että Suomen saanti pysyy vähintään nykyisellään EU:ssa, vaatia leikkaamaan budjettia, mutta ei suurimmasta menoerästä, ja vielä kaiken päälle lisäämään rahaa sotateollisuuteen. Yhtä aikaa pitää leikata, lisätä ja pitää kiinni saannista.

EU:n pitäisi, arvoisa rouva puhemies, pureutua rahoituskehyksillään todellisiin ongelmiin: eriarvoisuuteen, työttömyyteen ja nuorten syrjäytymiseen. En ymmärrä, miksi hallitus niin kovasti kritisoi EU:n niin sanottuja omia varoja. Rajat ylittäviin ongelmiin kannattaa puuttua rajat ylittävillä ratkaisuilla. Esimerkiksi EU:n olisi syytä ottaa käyttöön transaktiovero, jolla hillitään pörssikapitalismia, tai yhteinen yhteisöveropohjan alaraja, jolla estetään veronkiertämistä EU-maiden välillä. Tai kuten täällä on mainittu, ilmasto- ja ympäristöongelmat ylittävät rajat, [Puhemies koputtaa] niissä EU:n pitää pystyä toimimaan. Näillä me saamme lisää varoja, ja te vastustatte sitäkin.

14.34 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että täällä keskustellaan perusteellisesti EU:n rahoituskehyksestä. Brexitin myötä meillä on oivallinen tilaisuus katsoa uusin silmin, miten budjetti palvelee unionia. Me kaikki tiedämme, että näistä budjettikehyksistä tulee olemaan vielä kova vääntö. Brexitin seurauksena tuloja ja menoja täytyy arvioida uudestaan. Samalla on kannatettavaa, että pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Orpo ovat ilmaisseet valmiutensa korottaa EU:n budjettia, kun on kyse hyvistä yhteisistä tehtävistä, jotka hyödyntävät koko Eurooppaa ja Suomea.

Ärade talman! Svenska riksdagsgruppen anser att EU:s långtidsbudget innehåller många bra markeringar. Resurserna för studentutbytet Erasmus fördubblas, forskning och innovation ska få mer resurser, och mer satsningar görs på gemensam gränsbevakning och för-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

svarssamarbete. Vi stöder en ökad europeisk koordinering genom migrationspolitiken, men samtidigt får de asylsökandes rättigheter inte försvagas. Samtidigt som nya satsningar görs är det också av stor vikt att jordbruksstöden tryggas på en tillräcklig nivå eftersom de behövs, och de behöver beakta Finlands geografiska läge. Det viktigaste principiella förslaget i de nya budgetramarna är att kommissionen föreslår att EU går in för en mekanism som drar in pengar från medlemsländer som urholkar rättsstatsprincipen och demokratiska grundrättigheter. EU måste också fortsättningsvis vara en union av värderingar där demokrati, pressfrihet och rättsprinciper är fundamentet.

EU:n budjetti ei saa olla mikään pankkiautomaatti, mistä vain otetaan rahaa eikä piitata olenkaan unionin arvopohjasta ja oikeusvaltioperiaatteesta. Näiden yhteisten periaatteiden rikkomisella pitää olla selvät seuraukset. Ruotsalainen eduskuntaryhmä näkee tämän asian kohtalonkysymyksenä. Jäsenmaiden on sitouduttava eurooppalaiseen, länsimaiseen arvopohjaan.

14.37 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen saanto EU-budjetista on perinteisesti ollut hyvä osasta maatalous- ja aluekehitysrahoja, mutta näistä komissio on nyt kuitenkin valmis selkeästi leikkaamaan eniten, vaikka ihan lopullisia painopisteitä ei ollakaan vielä saatu. Mutta Suomelle tämä nykyesitys tarkoittaa väistämättä nettomaksuosuuden kasvamista niin tuon bkt-pohjaisen jäsenmaksun kasvun kautta kuin myöskin sitten aluepolitiikassa meille tärkeiden harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien kriteerien mahdollisen pienentymisen myötä sekä tietenkin maataloustukien leikkausten myötä. Suomen onkin siksi hyvin tiukasti oltava vaatimassa EU:lle laihdutuskuuria, jossa ennen kaikkea byrokratiaa ja turhaa sääntelyä karsitaan ja myöskin nykyisten varojen käyttöä tehostetaan.

Tähän saakka erilaiset sosiaalipolitiikkaan ja koulutukseen liittyvät politiikka-alueet on selkeästi perussopimusten mukaisesti haluttu pitää jäsenmaitten kompetenssissa. Nyt kuitenkin tuo komission esitys tekee uusia avauksia, muun muassa 25 miljardin erityistukiohjelman, jossa lähdetään erityistarpeitten, kuten kilpailukyvyn, nuorisotyöttömyyden ja pankkiunionin varautumisjärjestelyiden, tukemisesta yhteisestä budjetista. On selvä, että jokaisella jäsenmaalla on varmasti vaikeita ja kalliita ja poliittisesti hankalia rakenteellisia uudistuksia edessään, mutta tähän tarkoittaa sitä, että näitä osittain haluttaisiin lähteä sitten yhteisestä budjetista maksamaan. Ja on myös aika erikoista, että oltaisiin yhteisestä budjetista tukemassa euroalueeseen halajavaa jäsenvaltiota, jotta se täyttäisi kriteerit. Tämä tuntuu minusta kyllä varsin nurinkuriselta ja ei mielestäni kyllä tue sitä, että jäsenvaltio olisi valmis omin avuin yhteiseen valuutta-alueeseen, jos se pitää ensin yhteisellä rahalla sinne jollakin tavalla ponnistaa.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Otetaan tähän väliin nyt sitten ministeri Terhon vastauspuheenvuoro, enintään 5 minuuttia, ja te voitte, arvoisat edustajat, varata vastauspuheenvuoroja V-painikkeella koko tämän ajan, ja sen jälkeen aloitetaan sitten minuutin mittaiset debattipuheenvuorot. — Olkaa hyvä.

14.39 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Kiitos eduskunnalle tästä ensimmäisestä kierroksesta. Tämä valaisee juuri sitä budjettikeskustelun laajuutta ja rahoituskehyseskustelun laajuutta. Kuulimme jo 19 aika lailla poik-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

keavaa visiota siitä, miten rahat pitäisi a) kerätä ja b) käyttää. Tämä tietysti näin eurooppaministerin näkökulmasta, joka tulen istumaan siellä yleisten asioiden neuvostossa, on tuttu tilanne. Paitsi että joka jäsenmaasta sen oman kansallisen edun määrittely — uskon, että kaikki lähtevät nimenomaan siitä kuitenkin liikkeelle — on työn alla ja työn takana, niin myös alkaa sitten sen jälkeen se pitkä prosessi siitä, kuinka nyt vasta käsillä oleva komission esitys sitten muokkaantuu vähitellen kohti sellaista lopputulosta, jonka jäsenmaat voivat hyväksyä.

Suomen tavoitteista on jo käyty paljon keskustelua ja tässä on kuultu muita esityksiä siitä, mitä niiden tulisi sisältää. Kertaan ne keskeisimmät kohdat. Suomen yksiselitteinen näkemys on se, että nyt tehty komission esitys on liian korkea kokonaistasoltaan. Eli Suomi tulee pyrkimään siihen, että tämä rahoituskehysten kokonaistaso tulee alaspäin, ja olen täysin luottavainen, että se tulee alaspäin, koska kaikki nettomaksajan asemassa olevat jäsenmaat oletettavasti ovat tästä samaa mieltä.

Prosessille on siis hyvin tyypillistä ollut myös menneinä rahoituskehysten kierroksina se, että ne maat, jotka ovat saajan asemassa, sekä parlamentti ja komissio myös, jotka sitten ovat EU-instituutioina tässä mukana, toivovat melko korkeaa kehystä. Ne jäsenmaat taas, jotka ovat maksajan asemassa, toivovat matalampaa. Tämä tulee toistumaan, ja tässä suhteessa ennakkoin, että prosessista tulee pitkä. Näitä keskusteluja käytäneen koko tämä loppueurovaalikausi. Komissiohan tavoittelee, että prosessi loppuisi tällä eurovaalikaudella, mutta pidän realistisempänä arviona, että se loppuu vasta seuraavalla eurovaalikaudella, mikä tarkoittaa samalla myös Suomen seuraavaa eduskuntavaalikautta, eli seuraava hallitus todennäköisesti viimeistelee Suomen osalta tämän prosessin.

Kuitenkin on tärkeää, että vaikutamme alusta saakka Suomen kansallisen edun mukaisella tavalla. Myönteisenä puolena tässä komission esityksessä mainittakoon painotukset näihin uusiin asioihin. Ne painotukset ovat pieniä verrattuna perinteisiin menoihin, mutta esimerkiksi puolustusyhteistyö ja sen kehittäminen on Suomen pitkäaikainen tavoite. Muuttoliikkeen hallinta on ehdottoman tärkeää, kuten olemme kaikki oppineet maahanmuuttokriisin aikana, ja muutamia muita kohtia.

Kun kysytään monissa puheenvuoroissa sitä, että miten on sitten mahdollista toivoa kohtuullista tai ainakin brexitin huomioivaa — täysimääräisesti vielä — kehystä ja samaan aikaan pitää huolta näistä omista tuloista, niin tietenkin oleellista on vaikuttaa siihen, että leikkaukset kohdistuvat Suomen kannalta oikeisiin kohteisiin ja siis Suomen näkökulmasta keskeiset tekijät tulevat saamaan rahoituksensa myös jatkossa, kuten pohjoiset olosuhteet ja harva asutus, jotta meilläkin maatalous ja maaseudun kehittäminen edelleen voivat jatkua täysipainoisesti.

Vielä ehkä yleisemmällä tasolla tästä prosessin mielekkyydestä ja siitä, mitä tarkoittaa esimerkiksi se, kuinka Suomi on hallitusohjelmassaan sanonut keskittyvänsä rakentavan kriittisellä tavalla kansallisen edun ja eurooppalaisen edun yhdistämiseen. Tätä juuri rahoituskehysneuvottelut ovat. Olen vakaumuksellisesti sitä mieltä, että kohtuullinen kehys on välttämätön. Myös, voiko sanoa, EU:hun hyvinkin myönteisesti suhtautuvissa piireissä on yhteinen etu, että veronmaksajat ympäri Euroopan uskovat siihen, että rahoille saa vastinetta, että ketään ei laskuteta kohtuuttomasti, että tulonsiirrot, mitä unionissa tapahtuu, ovat oikeudenmukaisia. Ja jos näin ei tapahdu, niin myös brexit-neuvotteluja seuraavana ministerinä tein sen huomion, että tämä oli juuri keskeisimpiä kysymyksiä, mikä vaikutti brexitin äänestystulokseen, että Iso-Britannia oli jatkuvassa maksumiehen asemassa, ja tämä korostui brexitistä käydyssä keskustelussa hyvin voimakkaasti. Joten on hyvin tärkeää

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

keää, että meillä on unioni, joka koetaan oikeudenmukaiseksi sekä niille, jotka ovat nettomaksajia, että niille, jotka ovat -saajia.

Tämähän on myös hallitusohjelmamme ohjenuoria nimenomaan, että Suomen mak-suosuuden tulee säilyä oikeudenmukaisena ja kohtuullisena. Sen eteen alkaa nyt vuoden työ, ja sen jälkeen todennäköisesti seuraavalla hallituksella on vielä ehkä puolen vuoden työ, ja sitten mahdollisesti nimenomaan Suomen puheenjohtajakaudella tämä lopulta saa-daan viimeisteltyä. Kuten totesin, uskon, että lopputulos tulee olemaan kohtuullinen ja oi-keudenmukainen, mutta se tulee vaatimaan erittäin aktiivista, asiantuntevaa vaikuttamista, mitä Suomi tulee tekemään jatkuvasti niin virkamiestasolla kuin poliittisella tasolla. Me olemme tässä jo kokeneita tekijöitä kuitenkin yli 20 EU-vuoden jälkeen. Uskon, että saam-me paremman kehyksen kuin koskaan aikaisemmin, myös Suomen kannalta.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään rivakkaan debattikeskusteluun, ja sen aloittaa edustaja Satonen, suuren valiokunnan puheenjohtaja.

14.44 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu ai-nakin on tarpeellinen. Näyttää siltä, että se ainakin purkaa erilaisia paineita, vaikei niitä kaikilta osin voi rakentavina pitääkään.

Mutta mitä tähän itse asiaan tulee, niin tässä on nyt hyvä erottaa ne asiat, joissa me saa-vutamme enemmän tekemällä asioita yhdessä, kuten yhteisen puolustuksen kehittäminen, sisäisen turvallisuuden edistäminen, ulkorajojen valvonta, tietyt ympäristöasioihin liitty-vät asiat — nämä ovat yksi ulottuvuus — ja toinen ulottuvuus eli keskustelu siitä, mitä me maksamme ja mitä me saamme, ja siinä keskustelussa tietysti on myös niin, että meillä on vahvoja intressejä esimerkiksi siinä, että innovaatiopolitiikkaa saadaan eteenpäin, koska Suomi on tässä vahva ja myös VTT on suuri saaja ja niin poispäin. Mutta totta kai meillä siinä tapauksessa korostuu maatalous ja myöskin se, mitä on siellä sisällä, ja ei kai siellä nyt ole sisällä tämmöistä 60 000 euron tukikattoa, koska se olisi meidän kannaltamme täy-sin haitallinen ratkaisu.

14.45 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaipaisin tähän keskusteluun vähän myös uusia näkökulmia, ettei tämä heti mene tuttuun vanhaan uo-maan, jossa luetellaan paljon hyviä menokohteita ja sitten lopuksi sanotaan, että tämä ei kuitenkaan meille saisi maksaa mitään.

Mitä tulee tähän, miten EU saa omat rahansa, niin jotenkin maallikko päättyy siihen, että eikö selkeintä olisi kuitenkin, että nojataan kansantuoteosuuteen ja sitten toisaalta siihen, kun EU on tulliliitto, että EU saa tulleista tulevat rahat — sen sijaan, että käytetään hirveä määrä aikaa ja energiaa erilaisten vaihtoehtoisten veromuotoisten ratkaisujen ja muiden keksimiseen. Kansantuote kertoo, mikä on hyvinvoinnin taso, kuinka paljon on talouden toimeliaisuutta, ja se on ihan hyvä mittari mielestäni.

Toinen asia koskee rahankierrätystä. Epäilen, ettei se raha jalostu sillä, että se lähetetään Brysseliin ja sitten hetken kuluttua siitä osa palautetaan takaisin ja keskitytään sen osan maksimointiin. Parempi olisi, että hoidamme kaiken sen, mitä voimme hoitaa, jokainen jä-senvaltio itse tekee täällä, ja lähetämme niin vähän kuin mahdollista jalostumaan huonolla tavalla sijoitettuna ja tänne takaisin palaamaan... [Puhemies antaa puheenvuoron seuraavalle puhujalle]

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

14.47 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty läpi problematiikkaa, mikä liittyy Ison-Britannian lähtemiseen EU:sta ja miten EU-rahoituskehykselle käy, ja kyllä minun mielestäni täytyy olla realistinen sen suhteen, että Suomelle tärkeitä asioita ovat olleet pohjoinen sijainti ja siihen liittyvä aluekehitys. Ja kyllä, meille on tärkeätä myös se, että tässä pohjoisessa maassa on jatkossakin maataloutta, ja kun järjestelmä kerran on sellainen, että rahat kiertävät EU:n kautta, niin totta kai me tavoittelemme sieltä mahdollisimman suurta saantoa tälle maalle.

Me ymmärrämme hyvin sen, että kun Suomen bruttokansantuote on nyt kääntynyt kasvuun, niin tottahan toki meidän maksuosuutemme kasvaa silloin samassa suhteessa, mutta silloin priorisoimme sitä, missä myös sen meidän saannon pitäisi kasvaa. Minusta se on aivan oikea linja, minkä hallitus on tehnyt.

Uusista avauksista haluaisin kysyä vielä liittyen Suomen puheenjohtajuuteen Arktisessa neuvostossa. On tärkeää, että liikenneministeri sai ruotsalaisten kanssa ajettua pohjoiset rautatiet TEN-T-verkkoon, mutta minkälaisia mahdollisuuksia arktisuudesta voisi tulla myös rahoituskehityksen kautta Suomelle ja tuleville hankkeille?

14.48 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen, joka on käynyt postkommunistisissa nykyisissä EU-valtioissa, huomaa, että infrastruktuuri on siellä rakennettu EU:n rahoilla. Suomi ja Ruotsi eivät ole tällä tavoin hyötynneet, koska jäseniksi tultuamme olimme tältä osin jo kehittyneet. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että panostetaan siihen, mitä Suomi yhteiskuntana tässä ja nyt tarvitsee, mihin tarvitsee EU-rahoitusta: juuri koheesiopolitiikkaan, innovaatiotoimintaan ja niin edelleen.

Kun tänään on Eurooppa-päivä, on hyvä pitää pieni ajatusleikki: millainen EU olisi, jos se perustettaisiin tänään, ja toisinpäin, millainen Eurooppa olisi, jos EU:ta ei olisi? Nämä oikeastaan ovat — vaikka tämä on ajatusleikkiä — ihan fundamentaaleja kysymyksiä.

Lopuksi sanon edustaja Arhinmäelle, että sinisten pelko on viisauden alku. [Naurua]

14.49 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itävalta, Hollanti ja Ruotsi sanoivat ”ei”, ja Suomi sanoo ”kyllä”. Mikä Suomen hallitusta vaivaa? Onko EU:lle rahan antaminen niin mukavaa?

EU haluaa budjettinsa riippumattomaksi jäsenmaiden tahdosta siten, että bruttokansantulon mukaan jäsenmaakohtaisten maksujen sijasta siirryttäisiin kohti EU:n omien varojen järjestelmää, jossa jäsenvaltiot tulouttaisivat muun muassa EU-alueen yhteisen ympäristöveron tai yhteisöveron tuoton suoraan Brysselin kirstuihin. Totta kai EU haluaa, että jäsenmaat mahdollisimman vähän vaikuttavat siihen, miten EU käyttää rahojaan.

Erittäin huolestuttavaa on myös se, että koheesiorahat ja -arvot sidotaan yhteen, koska tietenkään siinä ei pidä olla naiivi. Suomen hallitus, ei pidä olla naiivi! Siinä todellakin tullaan käyttämään poliittista harkintaa. Tässä olemme jo huomanneet, että EU itse on klubi, joka ei noudata omia sääntöjään ja aloittaa rikkomusmenettelyn asioista mutta ei ole johdonmukainen siinä, esimerkiksi aloitti Unkaria kohtaan mutta antaa [Puhemies: Aika!] Espanjan poliittisten vankien olla rauhassa.

14.50 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimivampi Euroopan unioni on myös Suomen etu. Jotta EU voisi toimia paremmin, sille täytyy antaa riittävät työvälineet myös rahoituskehityksen osalta.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Komission esitys pitää sisällään paljon hyviä asioita. Toivon, että Suomi tukee ponnekaasti komission ehdotuksia tutkimus- ja kehitystyön, koulutuksen ja ilmastotoimien rahoitusosuuksien kasvattamisesta. YK:n kestävä kehityksen periaatteiden ja Pariisin ilmastopöytäkirjan täytyy ohjata kaikkia päätöksiä. Pidän myös hyvänä ajatusta, että rahoituskehitysneuvotteluihin kytketään oikeusvaltiokehitys ja -kehitys, koska yhteisillä rahoilla täytyy tukea yhteisiä arvoja ja EU:n arvojen tulee näkyä ja tuntua kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

Annan tukeni myös komission ehdotukseen siitä, että omien varojen määrää lisätään. Lisäisin tähän listaan, mitä on käytetty, että EU:n päästökauppa- ja yhteisöveron ja muoviveron lisäksi voitaisiin hyödyntää lentoveroa ja hiilidioksidiveroa. Ennen kaikkea veronkierroksen kitkeminen on yksi keskeisimpiä keinoja pitää kiinni jäsenvaltioiden [Puhemies koputtaa] omista euroista.

14.51 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on todettu, että EU perustettiin rauhanprojektina ja rauhanprojektina sen pitäisi edelleen olla. Sitä taustaa vasten vähän hämmentää, kuinka laajasti täällä tuntuu kannatettavan EU:n militarisoitua, EU:n puolustuksen vahvistamista, lisää aseisiin rahan laittamista.

Vuonna 2012 maailmassa laitettiin 1 756 miljardia USA:n dollaria asemenoihin, siis ei kymmeniä, ei satoja vaan lähes 2 000 miljardia. Tämä rahareikä pitäisi globaalilla tasolla saada tukittua ja ne rahat laittaa globaalisten yhteisten haasteiden torjumiseen, ilmastonmuutoksen torjuntaan, YK:n tavoitteiden toteuttamiseen ja niin edelleen. Turvallisuuttakin pystyttäisiin varmasti enemmän kuin aseisiin satsaamalla rakentamaan ja vahvistamaan siviilikriisinhallinnalla, kehitysyhteistyöllä ja näihin globaaleihin yhteisiin haasteisiin globaalilla tasolla vastaamalla.

14.52 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monivuotinen rahoituskehitys sisältää muutaman todella hyvän linjanvedon. Panostukset tutkimukseen ja kehitykseen ja innovaatioihin ovat todella tärkeitä ja tulevat kantamaan pitkälle, mikäli ehdotus toteutuu. Ainoastaan panostamalla t&k&i-toimintaan voimme luoda kokonaisvaltaista, pitkäjänteistä, kestävä ja tasa-arvoa tukevaa hyvinvointia EU:ssa. Toivon todellakin, että tämä määrärahan taso säilyy.

Värderade talman! Också mekanismen som medger att man ekonomiskt bestraffar medlemsländer som inte respekterar EU:s grundläggande värderingar såsom rättsstatsprincipen och grundrättigheterna som tryggar demokratin är verkligen värd att understöd.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tässä vaiheessa ministereitten lyhyitä vastauksia, sitten jatketaan debattia. Siellä oli kaikkein aikataulukiirein taisi olla ministeri Tiilikaisella, joten myönnän hänelle minuutin mittaisen puheenvuoron, ja sen jälkeen sitten otetaan tuosta kaikki, jotka ovat pyytäneet. Ministeri Tiilikainen.

14.53 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu on pääasiassa käynyt sen ympärillä, kuinka paljon Suomi maksaa, mitä saamme, mutta toki on erittäin mielenkiintoista, miten niitä rahoja, jotka jäävät tuonne EU:n yhteiseen kassaan, käytetään.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Olen tyytyväinen siihen, että tuo ilmastopolitiikan painotus on parantunut, eli jatkossa neljännes komission ehdotuksen mukaan yhteisistä varoista käytettäisiin ilmastotoimiin. Se on korkeampi taso kuin nykyisin, ja sitä Suomi on ollut muitten aktiivisten ilmastomaitten mukana kannattamassa.

Täällä on myös mielenkiintoinen ehdotus liittyen tuohon EU-jäsenmaksuun suhteessa muovien kierrätykseen. Eli edistämällä muovien kierrätystä jäsenmaa voi välttää EU-jäsenmaksuja. Tässä on positiivinen kannuste, ja jotain tämänkaltaisia keinoja ympäristötaavoitteiden edistämiseksi varmasti tarvitaan.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tässä vaiheessa kaksi ministeripuheenvuoroa vielä, sen jälkeen jatketaan debattia. Puheenvuoron saavat kyllä kaikki ministerit, ketkä haluavat, lyhyen, mutta nyt ministeri Orpo, sen jälkeen pääministeri.

14.55 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hyvää Eurooppa-päivää.

Meillä on tämän budjetin, rahoituskehityksen, myötä mahdollisuus todellakin kehittää Euroopan unionia ja Suomen kannalta ja kaikkien eurooppalaisten kannalta mieltä, miten me saamme kaikkein eniten lisäarvoa sillä, että Euroopan unioni toimii, miten budjetti parhaalla tavalla ohjaa sen suurimman yhteisen eurooppalaisen lisäarvon tuottamiseen.

Mutta koska on vähän aikaa, niin kolme kokonaisuutta tässä on.

Meillä on uudet hankkeet, jotka ovat täällä nousseet hyvin esille, jotka ovat meille tärkeitä ja joista me olemme aika laajalla rintamalla tunnustaneet, että ne tuottavat meille eurooppalaista lisäarvoa, ja niitä meidän kannattaa jatkoprosessissa tukea — eli puolustusta, turvallisuutta, tutkimusta, maahanmuuttoa tai vaikkapa Erasmus-opiskelijavaihtoa.

Toinen kokonaisuus on vanhat tarpeemme, perustarpeemme, joissa meidän pitää pitää puolellemme. Ja mitä tulee maatalouteen, niin siihen minä totean sen, että aivan oleellista sen kokonaistason lisäksi on se, millaisin kriteerein maataloustukea aikanaan myönnetään, ja siinä meidän pitää tehdä sen itse rahan lisäksi paljon töitä.

Kolmas asia on vastuullinen rahankäyttö, mikä on suomalaisille, pohjoismaisille ja pohjoiseurooppalaisille tärkeää. Se on asia, joka meidän pitää pitää voimakkaasti esillä.

Arvoisa puhemies! Vielä viimeisenä sanon näihin omiin varoihin, että hallitus lähtee oikeastaan edustaja Heinäluoman tässä viitoittamalla linjalla, että se on ennen kaikkea tulliliitto, josta tulee tuloja, ja sen lisäksi bkt:lään perustuvat jäsenmaksutulot, ja sen pitää olla perusrahoituskanava. Sinänsä olisi hyvä, että EU-budjetissa olisi joustoa eli niin sanottuja omia varoja irrotettuina, koska 7 vuoden ajanjaksolla voi tapahtua paljon.

Ja viimeisenä asiana vielä: olen tyytyväinen siitä, että täältä esityksestä löytyy nyt ajatukset ja suunnitellut varat innovaatioiden ja rakenneuudistusten tukemiseen, koska minä koen, että tämä on nyt komission vastaus siihen, että tasausmekanismia euroalueelle ei olla rakentamassa, eli tulonsiirtounionia, ja siksi nämä kaksi [Puhemies koputtaa] ovat meidän kannaltamme oleellisia.

Puhemies Paula Risikko: Pääministeri, enintään 2 minuuttia.

14.57 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lepomäki nosti esille sisämarkkinat ja kauppapolitiikan, ja tämä korostuu erityisesti nyt,

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

kun Iso-Britannia lähtee unionista ja meidän täytyy hakea siihen sitten ihan erilainen rooli sekä Suomena että hakea siihen hyvät kumppanit.

Olen samoiten tyytyväinen siihen, että Erasmus-ohjelma tämän esityksen mukaan nyt tuplaantuu, jolloin sinne saadaan suomalaisillekin nuorille paljon uusia mahdollisuuksia.

Liikenneyhteyksistä: olen samaa mieltä edustaja Tuppuraisen kanssa siitä, että meillä pitää olla suuria visioita, esimerkiksi Tallinnasta tunnelin kautta Helsinkiin ja siitä Jäämerelle ja osaksi TEN-T-verkostoa, ja siihen sitten myöskin EU:ta mukaan.

Omista varoista: Olisin kyllä myöskin hyvin varovainen siinä, että EU:lle siirrettäisiin verotusoikeutta. Esimerkiksi sitä transaktiomaksua, jonka edustaja Arhinmäki nosti esille, pidän kyllä vaarallisena sillä tavalla, että se rajoittuu EU:n alueelle, ja nyt kun Iso-Britannia jää ulkopuolelle, nämä yritykset kyllä siirtyvät sitten EU:n ulkopuolelle.

Ehdollisuudesta olen samaa mieltä kuin oltiin useassa puheenvuorossa täällä, muun muassa edustaja Tuppurainen nosti sen esille. Se oli Suomen vaatimus, ja olen tyytyväinen, että se on myöskin komission ehdotuksessa mukana.

Mutta sitten tämä suhdannetasausmekanismi: en kyllä euroalueelle rakentaisi sellaista elementtiä, jossa siitä syntyisi helposti tulonjako- ja tulonsiirtomekanismi, mutta sen sijaan EU-budjetista voidaan kyllä auttaa jäsenmaita rakenneuudistuksissa.

Ilmastoasioihin ministeri Tiilikainen jo vastasi.

Edustaja Arhinmäelle: kyllä EU turvallisuusyhteisönä on meille Suomessa ollut pitkän ajan tavoite ja puolustusyhteistyön syventäminen osana sitä.

Edustaja Essayah, koheesiorahojen osalta: koheesiorahojen tarve jo nykysäännösten mukaan pienenee 12 miljardia euroa sen vuoksi, että tuloerot ovat tasoittuneet.

Sitten vielä lopuksi ESIR-rahasta: Siitä on hyviä kokemuksia Suomella. Ministeri Tiilikainen varmasti voi niistä kertoa lisää, mutta esimerkiksi yritysten niin sanotut välirahoitusinstrumentit mahdollistuivat nyt Suomessa ihan eri tavalla, kun tämä niin sanottu Junker-in—Kataisen rahasto otettiin käyttöön.

Puhemies Paula Risikko: Sitten minuutin mittaisiin vastauspuheenvuoroihin.

14.59 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusvaltioperiaate on itsessään tärkeä, mutta se on myös kestävä varojensaannin edellytys siksi, että jos jonkun maan oikeuslaitosta voi painostaa ja korruptoida, niin ei EU:n kannata sinne varojaan haaskata. Ei siis tarvitse moralisoida vaan vain käytännön syillä puolustaa veronmaksajien rahoja.

Valtiovarainvaliokunta evästi hallitusta jäsenmaksukeskustelussa kahdella ohjeella. Ensinnäkin omat tavoitteet olisi syytä laittaa selkeämmin tärkeysjärjestykseen, mutta toiseksi kehitimme tutkimaan omien varojen mahdollisuutta. Silloin kun toiminta ylittää valtioiden rajat ja on yhteinen eurooppalainen etu kyseessä, tähän on ihan järkeenkäypä ajatus.

Ehdotuksia on hyviä ja huonoja. VATT ja Etna ovat käyneet nämä läpi ja panneet järjestykseen. Yhtenä ehdotuksena oli tämä yhteinen ja yhdistetty yhteisöveropohja, jota myöskin komissio esittää. Tämä hyödyttää tietysti jäsenmaita mutta myös yrityksiä niin, että aggressiiviseen verosuunnitteluun ei enää olisi kannustimia. Mitä mieltä olette, [Puhemies koputtaa] pääministeri Sipilä: olisiko tässä [Puhemies: Aika!] hyvä suunta eteenpäin?

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

15.01 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo oikeusvaltioperiaate on mielenkiintoinen, ja kun katsoo sen taustaa oikeusteorian puolelta, se pitää sisällään myös yhteiskunnan oikeussäännöt.

Pääministeri, kerroitte, että hallitus kannattaa tätä ajatusta. Varmaan siinä on paljon hyviäkin puolia, mutta oletteko te hallituksessa ajatelleet, kun tässähän puhutaan pitkistä aikavälillä, että komissio, joka mahdollisesti käynnistäisi tämän menettelyn, on poliittinen instituutio, joka ajaa Euroopan omia sisämarkkina-arvoja ja taloutta, ja tulevina vuosina voi olla semmoisiakin asioita, mitä me emme osaa nyt aavistaa? Voiko tämä kääntyä joskus Suomea vastaan niin, että me luomme täällä jonkinlaista lainsäädäntöä ja komissio katsoisi, että se on poliittisen komission tulkitsema oikeusvaltioperiaatteiden vastainen menettely, ja käynnistäisi meitä vastaan rahallisia sanktioita? EU:n arvoihin kuuluu myös kansanvalta, kuten perussopimuksessa lukee, ja kansanvalta tarkoittaa, että kansanvaltaa toteutetaan. Kysyn: oletteko te ajatelleet tätä tältä kannalta, että Suomi on joskus kohteena, vaikka meillä olisi kaikki hyvin, [Puhemies: Aika!] jos EU on eri mieltä?

15.02 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se on kai 86 senttiä, mitä tämä EU-budjetti on keskimäärin kansalaista kohden päivässä. Sillä ei saa oikein kahvikuppia, mutta rauhasta se ei ole liikaa. Moni tuntuu lähestyvän täällä EU-budjettia kuten miesten taskumattia tai naisten kenkää, että pitää olla kovin siro päältä mutta sisälle pitää mahtua paljon tavaraa. Ei se ihan niin toimi.

Mitä tulee maatalouteen, on huomattava, että tällä vaalikaudella oletettiin, että markkinat toimivat ja hoitavat maatalouden rahoitusta. Ne eivät ole toimineet Venäjän pakotteiden takia, ja sen takia koko eurooppalainen maatalous ja Suomen maatalous ovat kannattavuuskriisissä. Tämä pitää nyt ottaa huomioon ja Suomessa ja EU-tasolla hoitaa niin, että maatalouden rahoitusta ei leikata.

Pääministeri on hoitanut erinomaisesti EU-politiikkaa — Macron on hänen parhaita kavereitaan — ja tätä pitää jatkaa. Ja eurooppalainen lisäarvo on tärkein periaate nyt, kun tehdään EU:n budjettia.

15.03 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri täällä otti esille myöskin brexitin, jolla on suuria rahoitusvaikutuksia EU:n budjettiin. On kuitenkin otettava huomioon pari uutta näkökohtaa tähän, minkälaisia haasteita me kohtaamme lähiaikoina.

Ensinnäkin se, että Yhdysvallat on lähtenyt eräänlaiseen kauppasotaan ja meillä ovat taloussuhteet Yhdysvaltoihin hyvin avonaisia, emme tiedä, mihin me päädyimme ennen pitkää tässä kauppapolitiikan sekasorrossa. Sen lisäksi, nyt olemme tilanteessa, jossa EU:lla on sekä ulkopoliitikassa että kauppapolitiikassa eri näkemykset Yhdysvaltojen kanssa. Me olemme aivan uudeltaisessa, vakavassa tilanteessa, jossa muun muassa viimeaikaiset tapahtumat Iranin suhteen vaikuttavat myöskin meillä. Nyt yritykset sanovat jo, että ne eivät voi käydä kauppaa ja voi tulla sanktioita, jos käy kauppaa. Eli myöskin tällaisia haasteita on otettava vakavasti lähiaikoina huomioon. [Puhemies koputtaa]

Sitten viimeisenä asiana [Puhemies: Aika!] sanon vain, että ellei tätä pakolaiskysymystä saada hoidetuksi kunnolla, niin silloin hukka perii kyllä. Siihen on satsattava [Puhemies: Aika!] paljon enemmän kuin tähän asti on tehty.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

15.04 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme paitsi suomalaisia myös eurooppalaisia, ja kun täällä puhutaan kansallisesta edusta, niin minusta joskus katsotaan liian kapeasti. On asioita, joita saamme aikaan vain eurooppalaisella tasolla. Ne voivat olla ympäristöhankkeita, ne voivat olla koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehittelyyn liittyviä asioita, ja ne voivat olla rauhanprojekteja, Balkanin vakauttaminen, Välimeren eteläpuolen vakauttaminen. Vaikka me Suomena miten pinnistäisimme yksin, emme saa niitä yksin aikaan, ja tästä eurooppalaisesta näkökulmasta pitää myös tätä budjettia tarkastella, mistä se lisäarvo ja hyöty tässä tulee.

Olisi erittäin tärkeää, että myös EU:ssa jaettaisiin yhteiset arvot, joihin pääministeri viittasi. Minusta on aivan oikein, että jos joku maa rikkoo oikeusvaltioperiaatetta, perusoikeuksia, niin siitä seuraa myöskin toimenpiteitä ja rangaistuksia. Olisi hyvä vielä kuulla hallituksen nykyistä ajattelua tästä. Tulemme itse olemaan puheenjohtajakaudella paljon haltijoita, koska tämä asia on varmasti silloin kesken, ja on hyvin tärkeää, että olemme näissä asioissa johdonmukaisia.

15.05 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n budjetin kasvataminen tai sen supistaminen ei tietenkään voi olla mikään itseisarvo, vaan kyllähän budjetin kokokin riippuu siitä, mitä rahoilla tehdään. Esimerkiksi ilmastonmuutokseen, työttömyyden torjuntaan sekä tutkimuksen ja innovaatioiden edistämiseen on syytä lisätä panostuksia. Sen sijaan emme näe tarkoituksenmukaisena käyttää EU:n yhteisiä varoja aseteollisuuden tarpeisiin. Kyseenalaistan myöskin pääministerin lausuntoa, jonka mukaan puolustusyhteistyö ja tämä ulottuvuus olisi ollut Suomen pitkäaikainen tavoite. Kyllähän perinteisesti on ajateltu, että EU:n rooli on olla rauhan unioni nimenomaan sitä kautta, että edistetään rauhaa kauppasuhteiden, taloudellisen integraation ja kansalaisten liikkuvuuden kautta, ei puolustusyhteistyön, aseteollisuuden tai puolustustutkimuksen kautta.

15.06 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! On hienoa, että tämä oikeusvaltioperiaate, demokratian kehitys, tullaan ottamaan tulevaisuudessa huomioon EU:n budjetissa ja siinä, miten rahoja jaellaan ympäri Eurooppaa. Tässä suhteessahan Puola ja Unkari ovat olleet erityisen huolestuttavia tapauksia, PiS Puolassa ja Fidesz Unkarissa. Fideszhän on tietenkin myöskin kokoomuksen liittolainen Euroopan tasolla, joten pitää tietenkin toivoa, että kokoomus pitää tästä asiasta ääntä siellä Euroopan parlamentissa.

Kun Eurooppa-tasolla on yritetty järjestää maahanmuuttoa järkevästi, yhteisvastuullisesti, niin nämä samat maat ovat myöskin olleet siinä suhteessa ongelmallisia, mutta valitettavasti myöskin Suomi, joka ei tällaiseen taakanjakoon ole halunnut suostua. Sehän on tietenkin äärimmäisen lyhytnäköistä tällä hetkellä: etelässä raja vuotaa, mutta huomenna se saattaa olla meidän oma itärajamme. Jos me nyt menemme sellaiseen yhteiseen Eurooppaan, jossa vastuita pitää kantaa laajemmin ja jossa vapaamatkustajia ei tässä suhteessa sallita, niin olisiko Suomen hallituksen syytä pohtia omaa kantaansa tässä asiassa?

Puhemies Paula Risikko: Tässä vaiheessa yksi vastauspuheenvuoro, edustaja Myller. Sen jälkeen otetaan sekä Lintilän että Lepän lyhyet vastaukset, ja sitten taas jatketaan.

15.08 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun Suomen edusta puhutaan, niin mielestäni Suomen etu on olla mahdollisimman aktiivinen Euroopan unionin jäsen ja että Euroopan unioni toimii mahdollisimman hyvin kansalaistensa hyväksi.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Tällöin me puhumme myöskin siitä, että Euroopan unioni on edelleen rauhanprojekti ja toimii nimenomaan edistäen kansojen yhteistyötä, vakautta ja turvallisuutta. Tämä edellyttää myös sitä, että Euroopan unionin varoja käytetään niiden suurimpien ongelmien ratkaisemiseksi, mitä meidän nimenomaan yhdessä pitää tehdä. Niitä ovat ilmastonmuutos, se on tullut täällä esille, ja teollinen digitalisaatiomuutos, joka vaikuttaa hyvin eri tavalla, samoin kuin ilmastonmuutos, eri ihmisiin ja eri alueilla. Koheesiovaroja tarvitaan muun muassa siihen. Samoin tarvitaan tätä sosiaalinen Eurooppa -ajattelua, että voimme edesauttaa kehitystä joka paikassa Euroopassa ja kaikkien ihmisten kohdalla.

Puhemies Paula Risikko: Ja tässä vaiheessa kaksi lyhyttä ministeripuheenvuoroa, ministerit Lintilä ja Leppä. — Lintilä, minuutti.

15.09 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen työnjaossa koheesiopolitiikka kuuluu minulle, ja voi sanoa, että koheesiorahoitus on tietysti Suomelle hyvin merkittävä. Näyttää, että se tippuu noin 7—10 prosenttia. Myönteisiä asioita siinä on se, että koheesiorahoitus tulee jatkumaan kaikilla alueilla, mikä on tietysti merkittävää. Tein verrattain kattavan kierroksen ennen tätä komission esitystä. Tapasin viisi eri komissaaria ja toin Suomen kantoja tästä esille. Nythän painopiste pitää kääntää sinne kriteereihin: mitkä ovat ne kriteerit, joilla tullaan jatkossa koheesiorahoitus jakamaan. Siellä tietysti on myös se, että koheesiorahoituksen pitää olla entistä enemmän EU:n kilpailukykyä nostava moderni työkalu. Me tarvitsemme koheesiorahoituksen reformia. Täällä esimerkiksi on tullut byrokratia esille. Yleisen hyväksyttävyyden vuoksi me tarvitsemme koheesiorahoituksen reformia, mutta tässä vaiheessa on täysin mahdotonta sanoa, mikä se Suomen saanto tulee loppupelissä olemaan, koska nämä kriteerit ja niitten sisältö tulevat sen saannon vasta ratkaisemaan.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Leppä, minuutti.

15.10 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maatalous ja maaseudun kehittäminen ovat Euroopan unionissa yhdet kaikkein tiukimmin integroidut osiot. Siksi on oleellisen tärkeää, että Suomen prioriteetti on näissä asioissa ja niiden saannon varmistamisessa myöskin. Se on aivan päivänselvä asia. Ei ole vanhanaikaista syödä, eikä ole vanhanaikaista edistää biotaloutta ja kiertotaloutta. Päinvastoin, ne ovat tulevaisuudessa äärimmäisen tärkeät asiat.

Siksi on oleellisen tärkeää, että me annamme myös viljelijöille ja maaseutuyrittäjille signaalin, että Euroopan unioni välittää näistä asioista ja haluaa edistää asiaa, samalla torjua ilmastonmuutosta, puuttua ympäristökysymyksiin ja niin edelleen, pitää huolen eurooppalaisesta kilpailukykyisestä elintarviketuotannosta. Se on äärimmäisen tärkeää. Siksi pidän erittäin hankalana ja valitettavana asiana, että erityisesti maaseudun kehittämisrahoitukseen siellä esitetään niin voimakasta alentumista kuin mitä siinä on, menojen jäädyttämistä, joka tietää merkittävästi suurempaa osiota vielä alentamisessa kuin pelkkä 5 prosenttia, mikä nyt on esitetty. Elikä tässä mielessä meillä on vielä paljon paljon tehtävää.

Puhemies! Ihan lopuksi: Elintarvikemarkkinoiden toiminta on äärimmäisen tärkeää palauttaa sille tasolle, millä sen pitää olla. Nyt se ei ole oikeudenmukaista ja siellä on epäterveitä kauppakäytäntöjä. Ne pitää saada meidän pois sekä Suomessa että Euroopassa.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

15.12 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vahva ja toimiva EU on tärkeä, ja siksi vihreät ovat suhtautuneet hallitusta joustavammin myös brexitin jättämän vajeen kompensoimiseen EU:n budjetissa. Rahoitusta ei voi laskea nol-lasummapelinä eli maksujemme suhteessa saantoon. Suomi hyötyy EU:sta esimerkiksi toimivien sisämarkkinoiden kautta, ei vain suorien tukien kautta. EU tekee myös paljon asioita, joita ei voi mitata rahassa mutta joiden arvo on suuri. Mitä maksaa esimerkiksi tunti rauhaa Euroopassa? On hyvä muistaa myös mittaluokka. EU:n budjettirahoitus on noin 1 prosentti jäsenmaiden bruttokansantuotteesta, ja nyt puhutaan siis siitä, mitä tulee tuon pilkun päälle. Vuonna 2016 Suomi maksoi EU:lle 54 euroa asukasta kohden. Vertailun vuoksi: viime vuonna eduskunnan toiminnan ylläpitämiseen kaikkine kuluineen käytettiin 23 euroa per asukas. Yhteensä siis reilusti alle satasella suomalainen saa [Puhemies koputtaa] niin kotimaista kansanvaltaa kuin eurooppalaista yhtenäisyyttä ja vakautta. Ei aivan ryöstöhinta sentään.

15.13 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on tärkeää, että Euroopan unionia kehitetään jäsenmaitten yhteistoiminnassa enemmän kuin byrokratiaa rakentaen. Se on tärkeä rakennusperiaate tästä eteenkinpäin. Näkisin, että Euroopan unionin yhteistyön pitäisi rakentua globaalista Eurooppaan päin ja jäsenvaltioihin päin sillä tavalla, että rakennetaan kestävää taloudellista, sosiaalista ja ekologista kehitystä Euroopan unionin puitteissa jäsenvaltioitten yhteistyöllä.

Yhden asian, joka tässä keskustelussa ei ole tullut kovin vahvasti esille, haluan nostaa esille, tämän ilmastomuutoksen vaikutuksen pakolaisuuteen, ja arvioni on eri asiantuntijoiden pohjalta se, että tämä asia tulee nousemaan paljon paljon vakavammaksi asiaksi Euroopan unioninkin puitteissa. Nyt olisi järkevää Afrikan suhteen vahvistaa yhteistoimintaa. Meillä on Euroopassa 55 miljardia yhteistä kehitysyhteistyörahaa, siis komissiossa jäsenvaltioitten rahaa. Sen käyttöä pitäisi nyt tehostaa, pistää liikkeelle. Pääministeri, oletteko tässä valmiit lähtemään liikkeelle?

15.14 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäki, mainitsitte sen, että perussuomalaiset olivat mukana hyväksymässä Kreikka-kolmostukipakettia kesällä 2015, ja se kyllä pitää ihan paikkansa. Mutta tosiasiaa se tukipakettirahan menä EVM-mekanismien kautta, joten eduskunnasta ei myönnetty yhtään mitään lisärahaa. Tämän me tiedämme.

Mutta siitä huolimatta: olet oikeassa kyllä, että perussuomalaiset olivat aluksi sitä vastustamassa. Meni vain kuukausi vaaleista, kun MINVAssa tai valtioneuvostossa Soini ja muut meidän ministerimme menivät Sipilän pillin mukaan. Se sama pilli soi myös sitten syksyllä, kun tehtiin 2016:n budjettia. Siellä budjetissa hyväksyttiin lääkekorvausten leikkaukset, eläkeläisten asumistukien leikkaukset ja opintotuen leikkaukset ja työntekijöiden ehtojen heikennykset muun muassa. Tämän lisäksi tuli vielä pakolaiskriisi elokuussa, niin ettei ole ihme, että perussuomalaisten kannatuksesta sulsi noin puolet pois hyvin lyhyessä ajassa. Mutta nyt, Arhinmäki, täytyy korjata tilannetta sen verran, että tämä oli silloin entiset perussuomalaiset, nykyiset siniset. [Paavo Arhinmäki: Tekin hyväksyitte tämän kaiken!] Sinne lähtivät kaikki ministerit hillitolpan luokse ja jättivät meidät nuolemaan haavoja, kun tekivät kalliita ratkaisuja [Puhemies: Aika!] poliittisen tulevaisuuden edessä.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

15.15 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on koko 2010-luvun profiloitunut ennen kaikkea digitaalisten sisämarkkinoiden puolestapuhujana, ja hyvä niin. Erityisen hyvää siksi tässä uudessa talousarviossa on tämä digitaalinen Eurooppa -ohjelma, jonka talousarvio on noin 9,2 miljardia euroa, ja sen painopistealueet itse asiassa Suomen kannalta ovat äärimmäisen hyviä.

Toisaalta täytyy olla rehellinen siinä, että tämä digitaalinen sisämarkkina ei ole edennyt siinä suhteessa, missä sen olisi pitänyt. Pääministeri Katainen jo vuonna 2012 esitteli ohjelman, ja tämä ei ole edennyt oikeastaan sen jälkeen mihinkään. Jos halutaan oikeat digitaaliset sisämarkkinat, meidän täytyy puhua IPR-oikeuksien alv-käytännöistä, digitalouden lainsäädännön harmonisoinnista, edes digialvia ei ole saatu määritellä itse. Joten tässä on paljon tehtävää.

Sen takia ministeriltä oikeastaan kysyisin: [Puhemies koputtaa] kuinka me pääsemme hyödyntämään uutta ohjelmaa, ja miten me saisimme tämän lainsäädännön nopeammin etenemään?

15.16 **Mikko Alatalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella, tuo digiohjelma on tärkeä, jotta me pääsisimme myös siihen vauhtiin, mikä Yhdysvalloissa on kehittynyt.

Mutta toinen asia on se, että Euroopan unioni on rahoittanut paljon liikennehankkeita erityisesti itäisessä Keski-Euroopassa, ja nyt siis olisi kyllä Suomenkin aika. Suomen tulee aktiivisesti vaatia rahoitusta päärataamme, niin että me saisimme siitä TEN-ydinhankkeen, joka ulottuisi Tornioon saakka lisäraiteineen. Ruotsi on jo aktiivinen, he tulevat hakemaan rahaa nimenomaan Tukholma—Haaparanta-väliin, ja EU:n ehtohan on, että tämä on cross-border-hanke, jolloin se menee kahden valtakunnan alueella, ja tässä täytyisi ehdottomasti Suomen olla aktiivinen ja hakemassa tätä rahaa. Se on ehkä 20—25 prosenttia koko tästä summasta, joka on tietenkin valtava summa vuosien varrella.

En tiedä tuosta Tallinnan tunnelista. Meillä kävi bundestagin liikennevaliokunnan puheenjohtaja, ja hän sanoi, että eikö se Eurotunnelikin ole tehnyt jo kaksi kertaa konkurssia ja siellä on kuitenkin kymmeniä miljoonia ihmisiä rannalla, mutta eihän mikään estä meitä sanomasta, että ”I have a dream”, varsinkin jos joku muu sen maksaa. [Puhemies koputtaa] Virolaiset ainakaan eivät halua kauheasti maksaa. [Naurua]

15.18 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puhe on vakuuttavaa, kun siihen niin moni viittaa. — Kiitän edustaja Niikkoa rehellisyydestä. Hän totesi, että asiat ovat juuri niin kuin kerroin. Tosin hän unohti mainita, että yhtä lailla sitä hallituksen nappia on niin edustaja Niikko kuin edustaja Mäkeläkin ollut kaikkien näiden leikkausten kohdalla painamassa kiltisti kaksi ja puoli vuotta. [Keskeltä: Nimi vaihtui!]

Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri viittasi siihen, että EU on rauhan unioni, ja sitä se on. Euroopan hiili- ja teräsyhteisö perustettiin 50-luvun alussa juuri sen vuoksi, että ei enää koskaan sellaista sotaa, mitä täällä oli nähty. Siinä haluttiin nimenomaan talouden ja sosiaalisten suhteiden kautta kytkeä maat toisiinsa, ja EU on saanut Nobelin rauhanpalkinnonkin tästä. Haluttiin nimenomaan sitoa taloudellisesti maat yhteen. Mutta se, mikä on aivan uutta, on, että nyt ensimmäistä kertaa koskaan EU:n budjetissa aiotaan alkaa rahoittaa sotateollisuutta ja varustelua, ja tämä on aivan toisenlaista politiikkaa kuin mitä EU tähän asti on rauhanpolitiikassa [Puhemies koputtaa] harrastanut.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

15.19 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme todenneet täällä Suomessa, että sisäinen ja ulkoinen turvallisuus liittyvät yhteen, ja näin on myöskin EU:n puolella. Sen takia on tarpeellista, että rajavalvontaan, poliisien Frontexiin, myöskin maahanmuuttokysymyksiin ynnä muihin ja myöskin tähän puolustukseen koetaan yhteistä osaamista ja yhteistä tietojenvaihtoa.

Toinen, missä EU on ollut aktiivinen, on tietenkin kasvu ja työllisyys. Mielenkiintoinen uusi ajatus on tämä InvestmentEU Fund, johonka koottaisiin näitä sosiaalisen, infran, pk-sektorin ja t&k:n vanhoja eri rahoituselementtejä uudella tavalla. En vielä ihan tarkkaan tiedä, mitä se on, mutta toivon, että tehdään vaikuttavuusarviot siitä, minkälaisia hankkeita näillä sitten rahoitetaan ja ovatko ne kestäväen kehityksen mukaisia, työllistävätkö ne oikeasti ja aidosti eri maissa ihmisiä. Tähän liittyy TEN-verkko, jonka suhteen toivon, että Suomelle tulisi siihen lisää vahvuutta, ja näitten kaikkien tulisi tukea tämän sosiaalisen pilarin kautta nuorten työllisyyttä ja koulutusta.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tässä vielä paikalla olevat ryhmäpuheenvuorojen pitäjät, ja sitten ministeri Terho ja pääministeri Sipilä vielä vastaavat.

15.20 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni edustaja Heinäluoma sanoi aika hyvin — jos ymmärsin oikein — että Euroopan unionin tulevaisuuden ja kehityksen tulisi perustua muuhun kuin uusien verojen innovointiin ja toisaalta ei myöskään siihen, että yritämme tällaisella sulle—mulle—politiikalla pumpata budjetista mahdollisimman paljon takaisin siitä, mitä sinne on laitettu.

Mielestäni Euroopan unionin tulevaisuus rakentuu vahvasti sen varaan, että kehitämme niitä yhteisiä hankkeita, joista toisaalta hyödyimme kaikki me eurooppalaiset ihmisinä ja joista toisaalta hyödyimme erityisesti yhteisönä. Tällaisia ovat tietysti turvallisuus ja puolustus, monta semmoista kohdetta, joita täällä on nostettu. Mutta näiden markkinoiden ja toisaalta sen rauhan ja yhdessäolon arvo on myös mittaamaton. Tässä yhdyen myös edustaja Halmeenpään arvioon. Mitä tulee esimerkiksi siihen, että kuluttajan valinnanvara kasvaa, sille on vaikea pistää euromääräistä arvoa, mutta sillä on aivan mahdottoman suuri potentiaali tulevaisuudessa. Esimerkiksi se, että voimme rajojen yli tilata vaikkapa viiniä kotiin — ihan siinä, missä se kuuluu saksalaisille ja ranskalaisille, se kuuluu myös suomalaisille.

15.21 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää pääministeriä mielestäni erittäin hyvästä, maltillisesta puheenvuorosta ja rakentavasta suhtautumisesta yhteisen Euroopan rakentamiseen. Kiitos teille siitä.

Mutta kyllä valtioneuvostolla ääni kellossa muuttui, kun ääneen pääsi eurooppaministeri Sampo Terho. [Timo Harakka: No vähän!] Te keskitytte puheenvuorossanne täysin siihen, että budjetin kokonaistasoa täytyy saada alaspäin. Kun näitä muita puheenvuoroja on kuunnellut, niin jää sellainen vaikutelma, että Suomen valtioneuvoston tavoite on siis Suomen saannot ylös ja Suomen maksut alas. Kuinka tämä yhtälö oikein sovitetään todellisuuteen? Mistä oikein ollaan valmiita sitten säästämään? On aivan selvää, että kaikkia näitä yhteisiä hyviä tavoitteitamme emme voi saavuttaa, jos budjetin kokonaistasoa alennetaan. Eli kun, ministeri Terho, te totesitte, että leikkaukset on laitettava Suomen kannalta oikeisiin kohteisiin, niin voisitteko te nyt kertoa tälle eduskunnalle ja Suomen kansalle, mistä te olette valmiita säästämään? [Sinisten ryhmästä: Hänhän kertoi jo!]

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Anttila on poissa, joten otetaan edustaja Rantakangas keskustan ryhmästä, olkaa hyvä.

15.22 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen linjahan on sama kuin edustaja Heinäluoman linja. Edustaja Tuppurainen, edustaja Heinäluoma käytti erinomaisen puheenvuoron. Me olemme joskus olleet eri mieltä asioista, mutta tässä annan kyllä teille täyden tunnustuksen ja tuen, ja pitäisi vähän kotiläksyjäkin lukea ja antaa tukiopetusta teidän ryhmässä. [Timo Harakka: Ai teiltäkö?]

Mutta sitten tähän maatalouden kannattavuuskriisiin. Kyllä se on niin, että yksistään EU-rahoituksella tätä maatalouden kannattavuuskriisiä ei pystytä hoitamaan, vaan pitää varautua siihen, että myöskin kansallisia varoja käytetään, jos me aiomme tämän omavaraisen maatalouden tulevaisuudessa turvata, se on päivänselvä asia. Ja ymmärsin ainakin edustaja Heinäluoman puheesta, että sanottiin niin, että kansallisesti pitää sitten hoitaa niitä asioita, joita pidetään tärkeinä — hyvä niin.

Sitten pitää tätä tukipolitiikkaa tietysti reivata niin, että ne ruuantuottajat saavat tukea, eivät ne näennäisviljelijät, ja myöskin byrokratiaa pitää merkittävästi kaventaa.

Ja aluepolitiikan osalta sanon sen, että on äärettömän tärkeää, että liittymissopimuksen yhteydessä saatu harvan asutuksen ja pohjoisen erityispiirteitten olosuhteet huomioidaan tulevassakin [Puhemies koputtaa] EU:n ohjelmakauden osalta.

15.23 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Europaminister Sampo Terho har betonat att hitta inbesparingar i EU-budgeten. Jag tänkte ge ett konkret förslag till inbesparing. I samband med EU-budgetförhandlingarna borde man se till att Europaparlamentets arbete fokuseras till Bryssel. I dag pendlar Europaparlamentet från Bryssel till Strasbourg tolv gånger per år. Detta till en kostnad av cirka 150 miljoner euro per år. Den här reseckursen betyder också koldioxidutsläpp för resor, samt att viktig tid går till spillo. Den här reseckursen kan inte motiveras, i synnerhet inte i tider då det behöver sparas. Jag vill därför fråga minister Terho om han och regeringen kommer att lyfta frågan om single seat för Europaparlamentet i samband med budgetförhandlingarna.

15.24 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikolle ei ole nyt kovin hedelmällistä vastata, mutta vastaanpa kuitenkin. Perussuomalaiset pesivät käntensä kuin Pontius Pilatus kaikista päätöksistä, näköjään, mitä hallituksessa ovat tehneet. Siniset kantavat ristinsä suoraselkäisesti. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä perussuomalaisen ryhmästä] Me vastaamme niistä päätöksistä, jotka olemme tehneet. Tolppa on sitten seuraavissa eduskuntavaaleissa. Mitä tulee haavojen nuolemiseen, niin suosittelen sen sijaan käyttämään sitä hilloa, mikä teille jäi miljoonien puoluetukien kanssa, hillot ovat siellä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Meillä on selkärankamme, ja siellä on sitten hillo.

Mitä tulee tähän varsinaiseen aiheeseen, niin EU-jäsenyyshän oli suomalaisten demokraattinen ratkaisu, ja talous ja turvallisuus olivat jo silloin ne kysymykset, miksi suomalaiset halusivat EU:hun liittyä. Ulkona me emme halua olla, liittovaltioon me emme halua. Olkaamme siis suomalaisia itsenäisessä kansallisvaltiossa osana EU:ta, ja silloin se puolustus, mitä täällä vasemmistoliitto nyt niin kritisoi, puolustusyhteistyö, on Suomen kannalta isänmaan etu.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

15.25 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman ihmettelen tässä salissa esiintyneitä puheita, että meidän pitäisi miettiä EU:ta ennen kansallista etuamme. Kuinka arvelette, että siinä käy, kun muut maat miettivät ensin kansallista etuaan ja vasta sitten EU:ta?

Toinen havainto tästä keskustelusta: siinä ei ole mitään uutta, että oikeisto haluaa luovuttaa päätösvallan maamme asioista Eurooppaan, mutta se on uutta, että vasemmisto haluaa liittovaltiota vielä oikeistoakin kipeämmin, kun katsotaan näitä käytännön avauksia — että ihan tulojen tasausta Euroopan tasolla. Harmillista, ettei tätä näytetä televisiossa. Haluaisin, että teidän äänestäjänne saisivat ajoissa kuulla erityisesti sosiaalidemokraattien käsityksiä siitä, että vielä EU:nkin pitäisi verottaa suomalaisia, tai vasemmistoliiton käsityksiä siitä, miten paljon he ovat vastaan suomalaisen puolustusteollisuuden työpaikkoja. [Markus Mustajärvi: Kun se oliskin suomalaista puolustusteollisuutta!]

Mitä taas tulee maataloustukiin ja koheesiorahoihin ja niiden kansalliselle tasolle siirtoon, totta kai se on Suomen intressi. Ei ole mitään hyötyä kierrättää niitä EU:n kautta. Kysynkin: aikooko hallitus tälle käytännössä jotain tehdä?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten viimeisen vastauspuheenvuoron tässä ajankohtaiskeskustelussa käyttää edustaja Hassi, ja sen jälkeen sitten ministeri Terho ja pääministeri Sipilä.

15.26 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useampi edustajakollega ja myös pääministeri ottivat esille tämän rahankäytön sitomisen oikeusvaltion periaatteiden noudattamiseen. Tämä on mielestäni erittäin tärkeä asia. EU:han edellyttää oikeusvaltion normien, sananvapauden ja demokratian, täyttämistä niiltä mailta, jotka otetaan jäseniksi. Näitä jäsenyyskriteerejä laadittaessa ei ole tultu ajatelleeksi sitä, että joku maa voisi liittyttyään lipsua näistä kriteereistä. EU:n rahankäytön kriteerien myötä siihen on välttämätöntä puuttua.

Toinen asia: On aivan harhakuva, että meidän talouteemme ja ylipäättänsä tulevaisuuteemme ja hyvinvointiimme ratkaisevimmin vaikuttaisi EU-jäsenmaksu ja se ero jäsenmaksun ja suoraan saatujen rahojen välillä. Paljon suurempi vaikutus on sillä, miten EU vaikuttaa Eurooppaan ja maailmaan. Esimerkiksi ilmastonsuojelusta ei olisi mitään toivoa ilman aktiivista eurooppalaista diplomatiata vuosikymmenien ajan. [Eero Heinäluoma: Se on totta!]

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia, ja sitten vielä kaksi ministeripuheenvuoroa, ministeri Terho ja pääministeri Sipilä, enintään 2 minuuttia.

15.28 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan niin moneen kuin ehdin näistä erilaisista näkemyksistä ja kysymyksistä, mitä täällä on esitetty.

Yksi yleisimpiä teemoja, mistä on puhuttu, on EU:n omat varat ja verotusoikeus. Nythän siis EU:n omien varojen eli budjetin tulopuolen osalta bkt-pohjainen maksu on ja tulee jatkossakin olemaan se keskeisin. Komissio on ehdottanut uusia omia varoja esimerkiksi päästökauppajärjestelmään tai kierrättämättömän muovipakkausjätteen määrään liittyen. Näitä yksityiskohtia ja nimenomaan niiden Suomen edun mukaisuutta tullaan sitten arvioimaan jatkossa.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Siihen on aivan yksiselitteinen vastaus, miten Suomen hallitus ja Suomi suhtautuvat EU:n verotusoikeuteen: ei verotusoikeutta EU:lle. Se ei tapahdu meidän vahtivuorollamme. Tämä on semmoinen ikuisuuskyseminen ja keskustelu, mitä on paljon EU:ssa käyty, ja se tulee palaamaan aina uudestaan ja uudestaan.

Vasemmisto otti toistuvasti esiin turvallisuusnäkökulmaa [Eero Heinäluoma: Vasemmistoliitto!] — Vasemmistoliitto ehkä täsmennyksenä — ja ennen kaikkea syytti EU:ta militarisoinnista, niinkö se oli? Tähän täytyy todeta, että kyllähän turvallisuus ja sen edistäminen ovat olleet aivan keskeisiä tavoitteita Suomelle koko EU-jäsenyyden ajan, [Markus Mustajärven välihuuto] ja ne ovat olleet keskeisiä syitä siihen, miksi on ylipäänsä liittytty. Jos taas luotte sitä mielikuvaa, että tämä on jotenkin nimenomaan sotilaallistumassa, niin siis EU-budjetista ei makseta jäsenmaiden puolustushankintoja, se on perussopimusten vastaista. Eli tämä tulkoon nyt aivan yksiselitteisesti kaikille selväksi.

Edustaja Tuppurainen otti esiin tämän painotuksen, minkä olen voimakkaasti tehnyt siitä, että kokonaistaso on liian korkea. Siinä ei ole mitään ristiriitaa hallituksen sisällä, vaan tämä on aivan selkeästi meidän kannoissamme todettu ennen ja jälkeen komission esityksen, ja siitä tullaan pitämään kiinni. Neuvottelevana ministerinä siellä tietenkin pidän Suomen kannasta kiinni ja suomalaisen veronmaksajan lompakosta kiinni loppuun asti.

Puhemies Paula Risikko: Ja pääministeri Sipilä, enintään 2 minuuttia.

15.30 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, edustaja Niikko, kyllä muistan, että olitte suuressa valiokunnassa silloin, kun Kreikka-paketista päätettiin. [Paavo Arhinmäki: Kyllä oli!] Itse asiassa perusjäämä Kreikassa vuonna 2016 oli 4,2 prosenttia, selvästi parempi kuin Suomessa. Toki se velkataakka on siellä korkea edelleenkin.

Edustaja Salolainen ja edustaja Haavisto, nostitte esille uusia haasteita. Se on totta, että arvaamattomuus on globaalissa ympäristössä lisääntynyt. Kauppapolitiikkaan on tullut uusia haasteita. Ilmastopolitiikassa USA:n vetäytyttyä ilman muuta EU:n pitää ottaa johtajuus, samoitin kuin kauppapolitiikassa. Tämän päivän uutisista: Iranin ydinsopimuksessa EU:n täytyy ilman muuta pysyä ja huolehtia myöskin siitä, että Iran osaltaan siinä pysyy.

Oikeusvaltioperiaatteesta täällä on ollut useampikin kysymys. Suomi on ehdottomasti sen kannalla, että ehdollisuus tulee mukaan siihen, ja iloitsimme siitä, että se on myöskin komission ehdotuksessa nyt mukana.

RKP:lle maahanmuutosta totean vain, että Suomi on kirjaimellisesti noudattanut sitä — ehkä yhtenä ainoista EU-maista — mitä yhdessä sovimme.

Maatalouteen tarvitaan kansallista liikkumavaraa, siitä olen samaa mieltä.

Ihan lopuksi haluan kiittää tästä keskustelusta ja painottaa sitä, että meillä on Suomen puheenjohtajuuskausi tulossa reilun vuoden päästä. Sitä edeltävät meillä omat eduskuntavaalit ja EU-parlamenttivaalit. Komissio on juuri vaihtumassa ja järjestäytymässä, EU:n parlamentti on järjestäytymässä. Me teemme Ison-Britannian kanssa silloin uudesta suhteesta sopimusta, meillä on rahoituskehys silloin auki. Nyt on äärimmäisen tärkeää se, että me käymme hyvää keskustelua yli oppositio—hallitus-ajan ja teemme myöskin puheenjohtajuusohjelmaa yhdessä [Puhemies koputtaa] suuren valiokunnan johdolla.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia kaikille keskustelijoille. Tämähän oli puhemiesneuvoston päättämä uudentyypinen ajankohtaiskeskusteluformaatti, ja mielestäni se näin en-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

simmäiseksi kerraksi sujui erinomaisen hyvin. Kiitos kaikille! On tarkoitus, että me jatkamme jo tämän kevään aikana tällaisia ajankohtaisia keskusteluita, joko tunnin tai puolen tunnin mittaisia. Niitä odotellessa. Tämä keskustelu on päättynyt.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen vuosikertomus 2017

Kertomus K 11/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 27.9.2018.

Lähetekeskusteluun varataan tässä tilanteessa nyt 1 tunti. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 5. asiakohtaan.

Keskustelu

15.33 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä täällä eduskunnassa käydään koko syksy keskustelua budjetista, mutta me käymme erittäin vähän keskustelua siitä, miten se vuosi todella meni. Muissa yhteisöissä käytetään huomattavasti enemmän aikaa sen arviointiin, mitä oikeasti saatiin aikaiseksi, mitä siitä pitäisi oppia ja minkä vuoksi tapahtui niitä muutoksia, mitä tapahtui, kun verrataan sitä tehtyyn budjettiin.

Ihan muutamia havaintoja toimintakertomuksesta.

Ensinnäkin alijäämästä ja velanotosta. Vuosikertomuksessa tuotuja arvioita julkisen talouden kehityksestä on hyvä peilata niihin arvioihin, joita esitettiin viime vuoden budjettia hyväksyttäessä täällä eduskunnassa joulukuussa. Budjetin alijäämän eli lisävelanoton arviointiin tuolloin, siis vuoden 2017 budjettia tehtäessä, olevan lähes 6 miljardia euroa. Eduskunnan hyväksymä valtion budjetti oli 5,6 miljardia alijäämäinen, ja lisäksi lisätalousarviomenoihin varattiin 300 miljoonaa euroa.

Vuosikertomuksen osana julkaistavan tilinpäätöksen mukaan alijäämä oli noin 3 miljardia euroa, siis kuuden sijasta kolme. Valtion menot ylittivät tulot noin 3,7 miljardilla eurolla vuonna 2017. Kassavarojen muutoksen ja menojen jaksottumisen huomioimisen jälkeen päädytään 3 miljardin euron velanoton tarpeeseen vuonna 2017. Lisävelkaa siis otettiin noin puolet siitä, mitä budjettia hyväksyttäessä joulun alla 2016 päätimme. Tämä johtuu pääosin Suomen talouskasvusta ja myönteisestä työllisyyskehityksestä. Niiden eteen hallitus on tehnyt töitä päivin ja öin. Olemme myös olleet tarkkoja valtion menoista.

Muutama sana työllisyyskehityksestä, työttömyysturvamenoista ja verotuloista. Työllisyyden paraneminen näkyi lähes 200 miljoonalla eurolla vähentyneissä työttömyysturvamenoissa. Hallituksen satsaukset talouskasvuun näkyvät verotulojen kasvuna. Vuonna 2015 valtion saamat verotulot jäivät vielä alle 40 miljardin euron, mutta viime vuoden ti-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

linpäätoksen mukaan verotuloja tuli jo yli 43 miljardia euroa. Verotulojen kasvu ei ollut seurausta verotuksen yleisestä kiristämisestä. Päinvastoin, lupasimme hallitusohjelmassa kääntää veroasteen laskuun. Veroasteemmehan on ollut yksi maailman kovimpia. Sen kiristäminen viime kaudella oli yksi merkittävimpiä tekijöitä sille, että työllisyysasteen tavoite jäi toteutumatta. Nyt tämä on korjattu. Veroaste kääntyi viime vuonna laskuun.

Velkasuhteesta. Velkasuhteen arvioitiin kääntyvän budjettia hyväksyttäessä lievään laskuun vuonna 2019, mutta osa valtiovarainvaliokunnan kuulemista asiantuntijoista piti sitäkin liian optimistisena. Julkisyhteisöjen bruttovelan arvioitiin nousevan vuonna 2017 66,7 prosenttiin. Myös EU:n komissio arvioi, että riski vakaus- ja kasvusopimuksen määräysten rikkomiseen on olemassa. Toteutuma vuosikertomuksen mukaan on, että velkasuhde laski jo toista vuotta peräkkäin vuonna 2017. Bruttovelka oli 61,1 prosenttia, ja vuonna 2019 sen arvioidaan painuvan jo selvästi alle 60 prosentin, 58,9:ään. Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä viime vuonna oli enää vain 0,6 prosenttia bkt:stä.

Työllisyysasteesta. Julkisen talouden tasapainottamistakin kovemman haasteen hallitus asetti itselleen asettamalla työllisyysastetavoitteen 72 prosenttiin. Haasteen kovuutta kuvaa se, että valtiovarainvaliokunta arvioi vuotta 2017 koskevassa mietinnössään, että hallituksen asettamaa 72 prosentin työllisyystavoitetta ei todennäköisesti saavuteta, sillä valtiovarainministeriön silloisen ennusteen mukaan työllisyysaste kasvaa vain noin 70 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Tavoite on nyt kuitenkin näköpiirissä, kun työllisyysaste viime kuussa oli jo yli 71 prosenttia.

Aiemmin työllisyystavoite on ollut numero numeroiden joukossa — sama 72 prosentin tavoite oli jo edellisellä kaudella. Silloin työllisyysaste laski 68,7 prosentista 67,9 prosenttiin. [Keskustan ryhmästä: Oho!] Tämä hallitus on tehnyt toimia, kipeitäkin sellaisia, seurannut niiden vaikutuksia, antanut julkisen keskustelun haastaa itseämme ja kuunnellut kärsivällisesti pohjatonta kritiikkiä kaikille toimillemme.

Muutama asia, arvoisa puhemies, vielä lopuksi valtion omaisuuseristä.

Vuosikertomuksen yhtiöomaisuutta käsittelevässä osassa todetaan valtion kaikkien yhtiöomistuksien arvon olleen viime vuoden lopussa yhteensä 33 miljardia euroa. Valtion suorien pörssiomistusten arvo on noussut tämän hallituskauden aikana jo lähes 7,5 miljardilla eurolla. Tämä arvio on tämän kuun alusta. Hyvän kehityksen taustalla on suotuisa markkinatilanne, hyvin hoidetut yhtiöt ja valtion omistajapäätökset, muun muassa vähemmistöomistuksen rajojen laskeminen Nesteessä 50 prosentista 33,4 prosenttiin. Merkittävänä omistajaohjauspäätöksenä viime vuonna ilmoitettiin myös Altian listauksesta, jota päätöstä on tämän vuoden aikana laitettu täytäntöön.

Tasetta aktivoitiin perustamalla saaduilla omaisuuden myyntituloilla SoteDigi Oy Valtion kehitysyhtiö Vake Oy:n taseeseen. Yhtiön tehtävänä on kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia asiakas- ja potilastietojärjestelmäratkaisuja, joilla on keskeinen rooli sote-ratkaisulle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.

Rautatieliikenteen kannalta kauaskantoinen ratkaisu oli rautateiden henkilöliikenteen avaaminen kilpailulle. Käytännössä VR:n yksinoikeudesta liikennöidä Suomen rataverkoilla luovutaan ensi vuosikymmenellä. Kilpailun avulla parannetaan raideliikenteen palveluja.

Arvoisa puhemies! Tässä lyhyesti toimintakertomuksen esittely.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

15.41 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Sen verran tästä vuosikertomuksesta, että pitää muistaa, että talouden suunta on kääntynyt. Siitä isosta työstä, minkä hallitus on tehnyt, niin kuin pääministeri aivan oikein sanoi, hallitus on saanut kuraa niskaan, muka olisi kaikki tehty väärin ja kaikki olisi mennyt piloille. Mutta jos näin olisi tapahtunut, niin tuskinpa tämä kertomus tällainen olisi.

Kuten pääministeri sanoi, noin 6 miljardin euron velanottoon varauduttiin ja siitä vain puolet toteutui. Eli suunta on oikea. Ja pitää muistaa se, että esimerkiksi veropolitiikka ja elinkeinopolitiikka ovat meidän omia, omien päätöstemme takana olevia asioita, hallituksen esityksiä, jotka tässä talossa hyväksytään. Tässä keskustelussa on liian paljon kiinnitetty huomiota siihen, että joku muu on meitä auttanut. Kyllä meidän kansallisen politiikan pitää olla sellaista, että kansantalous pysyy kunnossa emmekä velkaannu enää lisää, ja niin kuin pääministeri sanoi, velkautumisen loppuminen on näköpiirissä ja pystymme pian alkaa maksamaan velkojamme takaisin.

Sitten vielä se asia tämän päälle, että kun olemme osana Euroopan unionia, niin meidän toki on oltava siellä aktiivisia ja tehtävä sellaista politiikkaa yhteistyökumppaneittemme kanssa, että pystymme tavaroitamme tuonne markkinoille myymään. Totta kai markkinat toimivat markkinalakien alaisuudessa, ei niihin politiikalla kovin paljon voi vaikuttaa, mutta olemalla mukana aktiivisesti myös kansainvälisessä yhteisössä teemme varmasti itsestämme hyvää kuvaa toisten silmissä. Ja mitä tulee vielä Eurooppa-politiikkaan, kansantalouteemme ja vuoteen 2017 liittyen, on syytä muistaa se, että Suomen kantahan on ollut EU:ssa koko ajan se, että emme sitoudu mihinkään uusiin vastuisiin EU:ssa vaan pidämme ne, mitä tähän asti on ollut, ja panostamme kaiken siihen, että kauppapolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö edistyy, koska siitä Suomi hyötyy.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä sen verran, että kun katsotaan Suomen taloutta tällä hetkellä, niin kaikki isot luvut osoittavat, että olemme menossa parempaan suuntaan. Kun tässä salissa kuuntelee näitä puheenvuoroja, niin joskus ihmettelee sitä, että olenkohan minä oikeassa eduskunnassa, kun tuntuu, että kaikki menee väärin, vaikka talousluvut osoittavat, että asiat menevät ihan oikeaan suuntaan. Toivoisin oppositiolta hieman rakentavampaa otetta edes tämän [Puhemies koputtaa] hallituksen vuosikertomuksen 2017 käsittelyyn, koska olihan se Suomen itsenäisyyden 100 vuoden juhlavuosi — että edes sen verran toivon positiivisuutta.

15.44 **Maarit Feldt-Ranta sd:** Arvoisa puhemies, fru talman! Kyllä, kaikki iloitsemme suuresti siitä, että käänne vihdoon on tapahtunut Suomen työllisyydessä ja taloudessa. Olkaamme siitä kiitollisia. — Itse haluan puhua aikamme suuresta uudistuksesta, joka vaikuttaa kaikkien suomalaisten elämään ja myös merkittäväällä tavalla suomalaiseen yhteiskuntaan, eli tästä kappaleesta 2.7 Maakunta- ja sote-uudistus.

Hallitus toteaa tässä vuosikertomuksessaan, että ”uudistuksen tavoitteena on kuroa umpeen iso osa julkisen talouden kestävyysvajeesta” — siis ”kuroa umpeen iso osa julkisen talouden kestävyysvajeesta”. No, nyt tässä vaiheessa asian käsittelyä tästä säästötavoitteesta ei juuri kukaan puhu mitään, ja asiantuntijoiden keskuudessa vallitsee hyvin laaja konsensus siitä, että tämä uudistus ei ole tuomassa mitään tehokkuutta tai säästöä talouteen, vaan päinvastoin että tähän uudistukseen sisältyy merkittäviä kustannuksia kasvattavia elementtejä. Vain kustannusten kasvun mittaluokka on auki. Me emme tiedä, onko se miljardi euroa vuositasolla, kaksi miljardia euroa vuositasolla vai vielä enemmän.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Hallitus on valinnut maakunta- ja sote-uudistukseen mallin, joka näyttää kasvattavan kustannuksia merkittäväällä tavalla monella sektorilla. Palvelujen saatavuus lisää kustannuksia, tukipalvelut lisäävät kustannuksia, ict-ratkaisut lisäävät kustannuksia, palkkaharmonisointi lisää kustannuksia, tilaratkaisut lisäävät kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Hallitus valmistele nyt tosiaan sellaista mallia, jossa on monta sellaista elementtiä, jotka aivan fataalilla tavalla tulevat kasvattamaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia verrattuna nykyiseen malliimme. Sen takia onkin syytä tarkastella, minkätyyppisen arvosanan nykymalliimme saa. Ja kun katsomme OECD:n tutkimuksia, pitkiä aikasarjoja, niin Suomen terveyspalvelut ovat erittäin laadukkaita ja tehokkaita. Jos otan esimerkiksi neljästä keskeisestä mittarista elinajanodotteen: vuodesta 1960 näihin päiviin asti on seurattu OECD-maiden kansalaisten elinajanodotteen pidentymistä, ja Suomessa se on kasvanut tällä aikavälillä kokonaiset 12,6 vuotta, kun OECD-maissa 11,9 vuotta ja muissa Pohjoismaissa vain 8,7 vuotta. Kaikissa OECD:n laatuindikaattoreissa Suomi pärjää terveydenhuollossa paremmin kuin OECD-maat keskimäärin, ja useassa mittarissa olemme kymmenen kärjessä. Esimerkiksi syöpäkuolleisuudessa: Suomessa on OECD-maiden toiseksi alhaisin syöpäkuolleisuus ja EU-maiden alhaisin. Ja 195 maan aineistosta kun mitataan 30 laatumittarilla, Suomi on seitsemäs.

Kaikki nämä olemassa olevat faktatiedot, vertailut 195 muuhun maahan, muihin OECD-maihin ja EU-maihin, kertovat sen, että nykyinen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmämme on laadukas ja tehokkaampi eli teemme parempaa tulosta vähemmällä taloudellisella panostuksella, ja sen takia on merkittävä asia käydä keskustelua siitä tosiseikasta, että aikamme suurin uudistus, jonka hallitus lanseeraa ja jota hallitus laajasti käsittelee tässä vuosikertomuksessa, sisältää todella monia elementtejä, jotka ovat omiaan kasvattamaan kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluaisin nostaa esille yhden tähän maakunta- ja sote-uudistukseen liittyvän asian. Julkisen talouden suunnitelman yhteydessä hallitus antoi hyvin poikkeuksellisen kannanoton, jossa hallitus totesi, että jos tämän vuoden aikana käy ilmi, että sote-uudistuksessa on kustannuksia nostavia elementtejä, niin hallitus ensi vuoden eli kevään 2019 julkisen talouden suunnitelmaan kirjaa nämä menot. Arvoisa pääministeri, kaikki nämä faktat ovat käytössämme: kuntatyönantaja on julkisuuteen kertonut, että palkkaharmonisointi kasvattaa kustannuksia merkittävästi, jopa miljardi euroa vuositasolla, ja myös nämä muut kustannusten kasvut ovat tiedossamme. Kysymys kuuluu: minkä takia hallitus ei ole halunnut kirjata näitä julkisen talouden suunnitelmaan? Se olisi välttämätöntä, jotta meillä olisi oikea käsitys siitä, mikä julkisen talouden tila ja kestävyysvajamme tällä hetkellä on. Vastaukseksi ei riitä se, että tätä on vaikea arvioida tai päätöksiä vielä ei ole lopullisesti tehty, koska hallitus on kyennyt tähän julkisen talouden suunnitelmaan kirjaamaan myös miljardin euron hävittäjähankinnat, joista myöskään ei ole päätöstä vielä tehty.

15.49 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan tuli mieleen tästä edellisestä puheenvuorosta, jossa ansiokkaasti sotea käsiteltiin, että kyllä minäkin olen hieman ihmeissäni tästä tilanteesta. Olen itse valtiovarainvaliokunnan jäsen, jossa kuulemme asiantuntijoita nimenomaan tästä kustannusnäkökulmasta. Enpä ole sellaista tilannetta aiemmin nähnyt, että teemme valtavan isoa, vuosisadan uudistusta ja ei ole kunnollisia kustannusarvioita lainkaan olemassa. Päinvastoin, todellakin näyttää siltä, että säästö tavoitteet eivät toteudu, että voi käydä täysin päinvastoin. Eduskunta joutuu tekemään asiantuntijakuule-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

misissa kyselyä, että voisitteko nyt arvioida edes miljardin haarukalla, paljonko tästä tai tästä tulee kustannuksia. Mielestäni tämänkokoisessa asiassa, kuten sanoin viimeksi, ei kyllä tulisi ostaa norsua säkissä. Tuntuu huolestuttavalta, että ollaan tekemässä uudistusta, joka sisällöllisesti näyttää mahdollisesti lisäävän epätasa-arvoa, mikä on täysin päinvastoin, kuin mitä haluttiin ja vieläpä siten, että emme ole ollenkaan kartalla niistä kustannuksista, mitä kaikkea tämä sote voi aiheuttaa. Tilanne on eduskunnassa, pääministeri, hyvin huolestuttava, hyvin huolestuttava.

Toiseksi, kun katselin näitä hallituksen suorituksia tässä kirjassa, tuli mieleen tämä siinänsä hyvä asia, että talous kasvaa ja tällainen maailmalta tuleva vetoapu ja muu ovat puhaltaneet myötätuulta talouteemme, ja hyvä niin. Hyvä niin. Mutta se ongelma on, pääministeri, juuri se, kuten me olemme täällä moneen kertaan sanoneet, että nyt kun se talous kasvaa, hyvä näin, niin kyllä sen kasvun tulisi kuulua kaikille. [Eero Heinäluoma: Oikein!] Ja kun katsoin tätä kirjaa, niin jotenkin tuli sellainen tunne, että tässä kirjassa ei nyt oikein se Alkion ääni kuulu, valitettavasti. [Eero Heinäluoma: Santeri!] — Santeri Alkion ääni ei kuulu tässä kirjassa.

Nimittäin kyllä tosiasia on, että kun talous kasvaa, niin tässä tilanteessa hallitus edelleen leikkaa heikompiosaisilta, niin kuin se on koko kautensa aikana arvovalintojaan tehnyt. On leikattu työttömyysturvaa, on leikattu sosiaaliturvaa, on leikattu opintotukia, lapsiperheiden verotusta tälle vuodelle kiristettiin. Enkä ole muuten nähnyt sitä eläkeläisköyhyyttä torjuvaa ohjelmaakaan, mitä esimerkiksi keskustan eduskuntaryhmän johdosta vankasti vaadittiin [Katri Kulmunin välihuuto] jo yli vuosi takaperin. Ne pienet korotukset, mitä takuueläkkeeseen tulee, ne tulee syötyä pois, kun hallitus leikkaa eläkkeitä. Indeksit jäädytettiin juuri, eläkkeitä leikattiin. Ei siitä taas pitkä aika ole, kun hallitus leikkasi jo neljännen kerran eläkkeitä tällä hallituskaudella.

Tässä kirjassa, puhemies, toivoisi, että kuuluisi se Santeri Alkion ääni. Onneksi kuitenkin havaitsin, että se sentään kuului tuolla keskustan puoluevaltuustossa. Siellä nimittäin otettiin hyvin kriittistä kantaa tähän uusimpaan hallituksen esitykseen, jossa taas kuristetaan nuorten asemaa työmarkkinoilla. [Puhemies koputtaa] Siellä haluttiin, että nuoria kohdellaan tasapuolisesti eikä lähdetä syrjimään perusteettomilla päätöksillä. Voisiko arvoisa [Puhemies: Aika!] hallitus kuunnella tätä ääntä?

15.53 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Kyllä nämä takuueläkkeen korotukset — kolme kertaa hallitus on päättänyt — nostavat takuueläkkeen [Pia Viitanen: Neljä kertaa leikattiin!] korkeammalle tasolle, kuin jos oltaisiin menty näitten indeksikorotusten perusteella. Siis korkeampi taso tällä tavalla kuin [Pia Viitanen: Indeksejä leikattiin!] indeksitarkistuksella. Ja jos nyt ruvetaan sitten katselemaan taaksepäin, [Eero Heinäluoma: Toinen käsi ottaa!] niin teittekö te, hyvä SDP, korotuksia takuueläkkeisiin, kun te olitte hallituksessa? Miten mahtoi olla? [Pia Viitanen: Miten mahtoi olla eläkeläisköyhyyden laita?] — Te ette tehneet korotuksia, tämä hallitus tekee korotuksia takuueläkkeeseen elikkä pienimpiin eläkkeisiin.

Arvoisa puhemies! Eihän näitä säästöjä, joista tässä puhutaan, hovin vuoksi ole tehty tai mistään ilosta. Ei tietenkään, vaan sen takia, että tämä Suomen velkaantuminen viimeinkin loppuisi. Velkaantuminen, joka on ollut holtitonta monta vuotta. Silloin kun hallitus aloitti, velkaantumistaso oli huomattavan korkealla tasolla, nyt se menee kovaa vauhtia alas päin, niin kuin tässä kertomuksessa todetaan. Arvio oli, että jouduttaisiin ottamaan 6 miljardia velkaa, mutta talous ja työllisyys kasvavat niin voimakkaasti, että tarvitaan

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

vain 3 miljardia, ja suunta on edelleen alaspäin. Nämä ovat huikean hyviä lukuja. Suunta on oikea. Kyllä te voitte hallitusta haukkua, mutta ette voi näitä lukuja kiistää kuitenkaan. Eli Suomen tulevaisuus näyttää tällä hetkellä paljon paremmalta kuin kaksi tai kolme vuotta sitten.

Työllisyysasteen tavoite. Ei siihen viime vuonna kovin moni uskonut, vähiten siinä päässä salia, ja moni asiantuntijakin sanoi, että tuskinpa tuohon 72:een päästään. Vaan taidetaanpa päästäkin, ainakin hyvin lähelle. Ja kohta mennään myöskin siitä yli, ja niin pitääkin mennä, koska jos me haluamme ylipäättänsä tämän hyvinvointiyhteiskunnan turvata, niin kuin me haluamme, niin meidän pitää työllisyysastetta nostaa edelleen. [Puhemies koputtaa] Siinä on tekemistä myös seuraavalle hallitukselle, ketkä sinne sitten päätyvät-kään: pitää nostaa kohti pohjoismaista tasoa.

Puhemies! Vielä yksi huomio. Onhan tuo valtion pörssiomistusten arvon nousu sekun muuten aika hurja. Pääministeri taisi sanoa, että 7,5 miljardia, ja niin tuolla luki raportisakin. 7,5 miljardia lisää omaisuutta valtiolle. Tämä on puuttunut tämän salin keskustelusta kokonaan, mutta onpahan muuten aika iso juttu, [Timo Harakka: Ei kannattaisi myydä!] että Suomi on näin paljon tässä asiassa vaurastunut.

15.55 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty läpi viime vuoden valtiontalouden tilaa ja eri hallinnonaloja, ja kyllähän vaikkapa bruttokansantuotteen kasvu, joka lähenteli viime vuonna jo 3:a prosenttia, on huomattavasti enemmän, mitä osattiin arvioida vaikkapa silloin kolme vuotta sitten, kun hallitus aloitti toimintansa. Lisäksi on tärkeää tietenkin huomioida, että esimerkiksi kuntatalous on vahvistunut erittäin merkittävästi, ja itse asiassa tämänkin raportin mukaan kuntatalous on rahoitusasemansa puolesta ensimmäistä kertaa tasapainossa pitkään aikaan, ja se, jos mikä, on tietenkin hirvittävän tärkeää tavallisten ihmisten tavallisten julkisten palveluiden kannalta.

No, täällä on tietenkin tullut opposition suunnalta kritiikkiä siitä huolimatta, että talouskehitys paranee ja työllisyyskehitys menee aivan oikeaan suuntaan. Viime vuonna on ollut yli 300 000 työnhakijaa vähemmän, yli 90 000 ihmistä on saanut töitä. Kyllähän nämä ovat varmasti semmoisia faktoja, jotka voi olla vaikea niellä opposition puolelta, kun te olette kuitenkin hyvin kategorisesti haukkuneet melkein kaikkia niitä toimia, joita hallitus on esittänyt. Tietenkin voi kysyä, onko politiikalla kuinka suuri merkitys niihin toimiin. Totta kai me olemme iloisia, että Suomi on päässyt kiinni maailmantalouden kasvuun, mutta se, mikä minua erityisesti hämmentää, on se, että maailmantaloukshan kasvoi jo edellisellä vaalikaudella mutta silloin Suomi ei onnistunut pääsemään kiinni siihen talouskasvuun.

Kyllä minusta on erittäin tärkeää, että perusturvaan on pystytty tekemään parannuksia, koska ne parannukset ovat valitettavasti antaneet odottaa itseään edellisen vaalikauden seurauksena, kun esimerkiksi vähimmäispäivärahojen tasoa ei tarkistettu. Toki tehtiin merkittävä parannus työttömyysturvaan, 100 euroa, mutta kaikista pienimmät sairaus-, ja vanhempainpäivärahat jäivät laahaamaan, ja siihenkin hallitus tekee nyt korjauksen.

Kun täällä kritisoitiin vaikkapa takuueläkettä, totta kai on harmillista, että indeksejä ei ole pystytty sitomaan, mutta niillä päätöksillä, joita hallitus on tehnyt takuueläkkeen parantamiseksi, tulee 22 euroa puhtaana käteen enemmän rahaa kuin mitä olisi tullut indeksien kautta.

Sikäli on tietenkin tärkeää vielä huomioida se, että kun työllisyys nyt kasvaa, työttömyys vähenee, sitä kautta aivan peruslogiikan mukaan pystymme tietenkin kanavoimaan

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

enemmän myös hyviä asioita. Kyllä seuraavalla eduskunnalla ja seuraavalla hallituksella on huomattavasti paremmat lähtökohdat lähteä tekemään panostuksia ja rakentamaan tätä maata kuin mitä oli tällä hallituksella. Ei olisi kovin moni uskonut siihen, että näin hyviä tuloksia saadaan jo tässä vaiheessa, ja tämän ovat tunnustaneet niin monet virkamiehet kuin tutkijatkin. Harva uskoi niihin toimenpiteisiin, mutta linja on ollut sikäli oikea, että ne nyt tuottavat tulosta, kuten tästä vuosikertomuksesta voitte lukea. Onhan se varmasti harmillista nieltävää, kun täällä on kolme vuotta salissa opposition toimesta kritisoitu kaikkia toimenpiteitä. [Vasemmalta: Ei kaikkia, vain huonoja!]

15.58 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Totta on, että vuoden 2008 finanssikiiri iski todella ankarasti meihin, ja silloin Matti Vanhasen kakkoshallituksen aikana oikeastaan kaikki talouden mittarit kääntyivät alaspäin. Kansantuotteen lasku oli dramaattinen, suurin pudotus sitten 90-luvun alun, taisi olla 10 prosentin luokkaa, mitä kansantuote tuli kerralla alas. Ja kun 2007 oltiin tilanteessa, että silloin lopettanut Vanhasen ykköshallitus saattoi vielä jättää yli 3 miljardin näytetyn ylijäämän, niin sitten tultiinkin huomattavasti alijäämäiseen kirjanpitoon ja velkaantumisen kääntyi hurjaan nousuun, mikä oli tilanne 2011 hallituksen aloittaessa ja mikä jatkui sitten säästötoimista ja tasapainotoimista huolimatta vuonna 2015.

Kun Nordean pääekonomisti Aki Kangasharju sanoi tuossa runsas vuosi, vajaa kaksi vuotta sitten, että Suomi on menetetty tapaus, että tänne ei enää kannata — siis oli hänen ajatuskulkunsa — investoida eikä tehdä mitään, kun ei täällä mitään osata eikä mitään tapahdu, niin joudun toteamaan, että näinpä se menetetty tapaus kuitenkin pihisee hengissä, ja nyt jopa osa innostuu jo julistamaan tämän voitetuksi tapaukseksi. Kuitenkin epäilen, että näin ei ole, ja se, miksi epäilen, että näin ei ole, johtuu tästä kestävyysvajasta. Kestävyysvaje eli julkisen talouden ongelma pidemmällä aikavälillä vastata väestön ikärakenteen muutoksiin on todellinen. Sehän on ollut meillä esillä. Meillä on monta vaalikautta ja moni hallitus tehnyt erilaisia toimia. Tärkein toimi on tietysti työllisyysasteen nosto, se on kaikkein keskeisin, mutta sitten tulevat myös julkisen talouden kehittämistoimet.

Kun nykyhallitus asetti tavoitteen 10 miljardin toimesta, niin 3 miljardia näistä menoista koski sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Sehän ei ollut mikään arvio siitä, kuinka paljon rahaa sote-uudistus voi säästää, vaan tavoite, että niin paljon pitäisi säästää. Ja kun nyt sitten ollaan ajankohtaisessa päätöksenteossa tämänkin hallituksen toimintakertomuksen jälkeen ja sote-uudistuksen käsittely jatkuu valiokunnissa ja hetken päästä suuressa salissa, niin on kyllä aihetta suureen huoleen.

Kaikki informaatio, joka eduskuntaan on viime viikkoina tullut, kertoo, että tätä 3 miljardin säästötavoitteita sotessa ei olla saavuttamassa — ei olla saavuttamassa. En ole tavannut vielä yhtään asiantuntijaa, joka sanoisi, että sotessa tulee merkittäviä säästöjä. Voi sanoa, että asiantuntijoiden hyvin selkeä viesti on, että parhaassakin tapauksessa lähivuosina on tulossa lisää menoja. Eli ensi vaalikauden osalta ollaan tilanteessa, että tämä sote-uudistus on aiheuttamassa menojen lisäyksen, ja ikävä kyllä asia on niin, niin kuin täällä edustaja Feldt-Ranta aikaisemmin viittasi ja edustaja Viitanen myös, että näitä ei ole kunnolla hallituksen toiminnassa eikä tänne tulleissa esityksissä arvioitu. Meillä on erittäin puutteelliset tiedot sote-uudistuksen sisällöstä.

Yksi kokeilualue, Hämeenlinna: Tänään saimme kuulla, että siellä terveydenhuollon menot ovat kasvaneet, kun kokeillaan tätä hallituksen mallia lievässä muodossa, 14 prosenttia — 14 prosenttia. Tähän pitäisi hallituksen pysähtyä, ettei käy niin, että yhdellä kä-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

dellä säästetään, kun on tehty näitä leikkaustoimia, joihin edustaja Viitanen viittasi, mutta toisella kädellä tehdään malleja, jotka moninkertaisesti vievät ne rahat, jotka on säästetty.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Sipilä, 2 minuuttia.

16.01 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän kestävyysvajeeseen. Edellisen hallituksen noin puolivälissä vaalikautta tekemä arvio oli 9 miljardia euroa, ja siihen tehtiin toimenpidesuunnitelma, joka ei johtanut mihinkään. Tämän hallituksen aloittaessa arvioimme, että sitä oli tullut miljardi lisää, eli 10 miljardia euroa. Kävimme kehysriihessä hyvin huolellisesti läpi sen, mitä olemme saaneet tuon kestävyysvajeen nujertamiseksi aikaiseksi: 4 miljardin säästöt purevat suoraan siihen 10 miljardin kokonaisuuteen. 2 miljardin osuus oli varattu kasvulle, ja olemme toteuttaneet reilusti sen, mitä sen kasvun varaan oli rakennettu. Sitten niin sanottu julkisen talouden miljardi, siitä valtiovarainministeriön arvio oli 940 miljoonaa toteutunutta. Eli olemme tuosta 10 miljardin urakasta nyt toteuttaneet noin 7 miljardia. Jäljellä meillä on tämä sote-uudistuksen 3 miljardin osuus. Jos me katsomme viime vuoden toteutumaa, me vielä budjettia tehdessämme arvioimme, että velkaa tulee 6 miljardia lisää, nyt toteutuma on 3 miljardia. Jo yhden vuoden aikana saimme tämmöisen muutoksen aikaiseksi. Nyt jos me saisimme tämän sote-uudistuksen vastustamiseen käytetyn valtavan energiamäärän — niin kuin äskeisen EU-keskustelun hengessä — suunnattua toimeenpanoon, niin ihan varmasti me pystymme saavuttamaan myös 3 miljardin säästöt siinä.

Edustaja Feldt-Ranta otti esille sote-ict:n. Se on hyvä esimerkki. Meillä on satoja erilaisia tietojärjestelmiä nykyisessä terveydenhuoltojärjestelmässämme. Nyt me rakennamme yhtä yhteensopivaa järjestää, johon erilaiset sairaalajärjestelmät voivat liittyä. Me olemme siihenkin investoineet etukäteen — huolimatta tästä vaikeasta taloudellisesta tilanteesta — 90 miljoonaa euroa ja hyödyntäneet siihen sitä hyvää kasvua, mitä meillä on ollut valtion omaisuudessa.

Ymmärrän sen, että on hirveän vaikea myöntää, että saadaan aikaiseksi, mutta ehkä se antaisi paremman pohjan, jos me myönnämme sen, että tähän saakka on päästy ja nyt päästään tästä eteenpäin sillä, että teemme tuon sote-uudistuksen toimeenpanon kunnolla. Niin kuin kansainvälinen asiantuntijaryhmä hyvin arvioi, tämä antaa hyvän pohjan. Kaikki on kiinni lopulta toimeenpanosta, ja nyt meidän pitäisi tehdä se sama, mikä on monissa, monissa maakunnissa jo hyvin pitkällä, eli sote-uudistuksen käytännön toimeenpano. Joissakin maakunnissa sosiaali- ja terveydenhuollon [Puhemies koputtaa] työntekijät jo ovat maakunnan palkkalistoilla.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avaan tähän debatin, nähtävästi sille on tarvetta. Edustajat voivat pyytää 1 minuutin mittaisia puheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.05 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten aikaisemmin puheenvuorossani sanoin, kaikki varmaan iloitsemme siitä, että Suomen talous- ja työllisyystilanne on parempi. Aivan samalla tavalla me kaikki varmasti haluamme, että saamme semmoisen sote-uudistuksen, joka on tälle maalle ja tälle kansalle hyväksi.

Mutta, arvoisa pääministeri, teillä ei ole mitään syytä opettaa meitä kuin pieniä koulu- lalaisia soten kustannuksiin liittyen. Me istumme täällä eduskunnassa valiokunnissa kaiket

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

päivät kuuntelemassa asiantuntijoita, kun te kerta toisensa jälkeen täällä vetäydytte kansainvälisen asiantuntijaryhmän taakse, joka on teille vakuuttanut viime vuonna, että nämä säästöt toteutuvat. Me kuuntelemme täällä päivittäin kotimaisia huippuasiantuntijoita, kaikkia Suomen sote-professoreita, asiantuntijoita, kuntien edustajia, järjestöjen edustajia ja yritysten edustajia. Emme ole tavanneet yhtään sellaista asiantuntijaa, joka uskoisi enää siihen, että nämä kustannussäästöt realisoituisivat. Päinvastoin, kaikki se tieto, mitä eduskunnalla on käytettävissä, kaikki se tieto, mitä on julkisuudessa, kaikki ne laskelmat, mitkä meille on esitetty, kertovat siitä, [Puhemies: Aika!] että nämä kustannukset ovat riistäytymässä käsistä. Tästä on, pääministeri, kyse, kun haluamme käydä keskustelua teidän valitsemastanne sote-mallista.

16.06 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, on hienoa, että tämä hallitus on saanut purjehtia talouden myötätulessa, ja se on johtanut käytännössä siihen, että kun Euroopan keskuspankki on hyvällä rahapolitiikalla tilannetta helpottanut ja globaali talous on parantunut, niin on päästy tilanteeseen, jossa se 2015 syksyllä alkanut työllisyyden tilanteen parantuminen ja 2015 keväällä alkanut talouden parantuminen ovat vahvistuneet, ja minä olen tosi tyytyväinen siitä, että tämä on tapahtunut tällä tavalla. Kaikki tässä salissa ovat.

Mutta, arvoisa pääministeri, minä en ymmärrä sitä, miten teidän 4 miljardin euron menoleikkaukset, jotka ovat kohdistuneet tämän yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin, työttömiin, lapsiperheisiin, opiskelijoihin ja eläkeläisiin, tämä politiikka, on parantanut talouden tilaa, siis nimenomaan työllisyyden tilaa ja talouden kasvun tilaa. Te olette samaan aikaan antaneet 2,5 miljardia euroa veronkevennyksiä pääsääntöisesti rikkaimmille suomalaisille, varakkaimmille suomalaisille, hyvin toimeen tuleville suomalaisille. Metsälahjavähennys, [Puhemies koputtaa] miljoonaperintöjen veronkevennys ja apoteekarivähennys ovat niistä esimerkkejä.

16.07 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin valiokunnissa on kuultu asiantuntijoita, ja esimerkiksi valtiovarainvaliokunnassa näihin kustannuksiin liittyen on kuultu Suomen parhaita asiantuntijoita. Tähän Sipilän hyvään vastaukseen täydennän vain sen, mikä on nyt opposition puolelta hieman jäänyt varjoon, että on kahdenlaisia kustannuksia: on kertaluonteisia kustannuksia, ja on pysyviä kustannuksia. Ja se on ihan selvää, että kun isoa muutosta tehdään, niin syntyy kertaluonteisia isoja kustannuksia, jotka liittyvät esimerkiksi näihin tietojärjestelmiin ja niiden yhdenmukaistamiseen ja tiedon parempaan kulkemiseen. Kun ne on saatu kuntoon, niin sen jälkeen on realistista odottaa, että sieltä varmasti syntyy jotain.

Sitä ei kukaan varmaan kiistä, että jokaiseen suureen hankkeeseen liittyy epävarmuustekijöitä, jopa riskejä. Jos ajatellaan vaikka yritysfuusioita, harva niistä onnistuu sillä tavalla kuin on ajateltu, mutta sen jälkeen tehdään korjaavia toimenpiteitä ja liikutaan lähemmäksi maalia. Monessa tapauksessa suuri riski [Puhemies koputtaa] on se, että ei tehdä yhtään mitään ja kuljetaan eteenpäin ikään kuin ajopuu.

16.09 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minusta te, pääministeri, katsotte aika ruusuisten lasien läpi nyt tätä tilannetta soten suhteen. Tämä on eri valiokunnissa täysin sellainen tilanne kuin mitä edustaja Feldt-Ranta tuossa äsken kuvasi. Ja toden totta esimerkiksi valtiovarainvaliokunnankin kuulemisten perusteella vois

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

sanoa, että aika taikuri täytyy olla, jos kuvittelee, etteikö tästä tulisi huomattavan paljon suurempia kustannuksia kuin ollaan ajateltu, ja mitä tulee juuri tähän aiottuun 3 miljardin pitkän ajan kustannusten hillintätavoitteeseen, niin en minä ole nähnyt sitä taikuria, kuka sanoo, että kyllä tämä tulee toteutumaan. Päinvastoin — ihan oikeasti, pääministeri — voi käydä, ja melkoinen miinusmerkki voi olla siellä edessä kokonaiskustannuksiltaan, mitä tässä sotessa syntyy. Tulee jopa mieleen, että voiko ylipäättään tehdä uskottavaa lausuntoa valtiovarainvaliokunnasta, kun kertakaikkisesti näitä kustannusarvioita ei ole riittäväällä tavalla.

Puhemies! [Puhemies koputtaa] Sanoisin kyllä, että edustaja Rinne oli harvinaisen oikeassa siinä, että se, [Puhemies koputtaa] mitä nämä leikkaukset pienituloisille tekevät [Puhemies: Aika!] kestävyysvajeeseen, jää nähtäväksi, koska se on iso [Puhemies: Aika!] kustannus myöhemmin, kun ihmiset syrjäytyvät.

16.10 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On syytä muistaa se vanha totuus, mitä edustaja Outi Ojala aikanaan täällä sanoi, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä, ja se on muuten näin. Samoin nythän tämän vaalikauden aikana on sitten kuntatalouskin lähtenyt vahvaan kasvuun. Kriisikuntia on tällä hetkellä muistamani mukaan enää kolme kappaletta. Kannattaa muistaa nämä tosiasiat ennen kuin lähtee muita syyttämään.

Mitä tulee tähän Euroopan keskuspankin tukipolitiikkaan, mistä edustaja Rinne on monta kertaa antanut ymmärtää, että EKP on tukipolitiikallaan tehnyt hyvää, Euroopan keskuspankki on ostanut roskalainoja markkinoilta, jos oikein muistan, vuodesta 2010 asti, vai oliko peräti 2012, kuitenkin vuosia vuosia vuosia ennen näitä päiviä, elikkä vertaus siihen, että tämä olisi sieltä tullut, ei pidä paikkaansa.

Kun te sitten monen monta kertaa siellä huudatte, edustajat Rinne ja Heinäluoma ja kumppanit, siitä, että meillä on köyhiä eläkeläisiä, mistä ne köyhien eläkkeet tulevat? Kun te aikanaan olitte työmarkkinapoliitikkoja, te piditte huolen siitä, että on pieniä palkkoja. Pienistä palkoista tulee kovin pieni eläke. Te olette tässä hoitamassa pikkuisen huonoa omaatuntoanne, kun aikoinaan piditte huolen siitä, [Puhemies: Aika!] että matalapalkkalat eivät saa mitään kuin roposia tupo-neuvotteluissa.

16.11 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kauden historiasta olisin kyllä edelliselle hallitukselle hiukan armollisempi sen kestävyysvajetoiminnasta kuin nykyinen pääministeri Sipilä omassa lausunnossaan. Kun silloin seurasin asiaa puhemiehen korokkeelta enkä ollut hallituksessa enkä vastuussa asioista, joudun kuitenkin sanomaan, että kyllä se edellinen Stubbin ja Kataisen hallitus teki paljon kestävyysvajesiassa täällä menosäästöjen puolella mutta myös huolehtimalla tulopohjasta ja lisäksi teki erittäin tärkeän eläkeuudistuksen, yhden... [Välihuuto] — Mutta se pohja tehtiin viime vaalikaudella. [Pia Viitanen: Kyllä!] Se pohja tehtiin viime vaalikaudella. Eläkeuudistukset ovat osa sitä positiivista tietä, jolla tämä voidaan ratkaista, eli ihmiset ovat enemmän töissä.

Mutta sitten tulen tähän sote-asiaan vielä. Ratkaiseva asia on, että nyt on osoittautunut, että nekin maakunnat, niin kuin Pohjois-Karjala, joissa on tehty uudistuksia, ovat hakeneet niitä säästöjä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhdistämisestä. Se viesti, joka nyt tulee, on, että ikävä kyllä tämä hallituksen sote-uudistus peruuttaa taaksepäin ja katkaisee tämän erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhdistämisen. Tänäinkin

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

kaikki kuullut asiantuntijat pelkäävät, että siitä on tulossa lisäkustannuksia, jotka vievät pohjan tältä säästöohjelmalta.

16.13 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa on ollut mielenkiintoista seurata, kuinka tämä hallituksen tarina on muuttunut. Valtiovarainministeriön edustajat alkujaan sanoivat, että nämä sote-kustannukset ovat viime aikoina räjähtäneet niin, että nyt on pakko saada aikaan säästöjä. Nyt kun meillä ovat asiantuntijat käyneet kertomassa, että valinnanvapaus aiheuttaa merkittävästi lisää kuluja, se tarina onkin se, että onneksi sote-kulut kasvavat niin maltillisesti, että näihin kasvaviin kustannuksiin onkin varaa. Tarina on kääntynyt täysin pääläelleen, ja se kyllä hämmästyttää.

Kun edustaja Kiuru sanoi, että näiden kustannusten, kerta- ja pysyvien kustannusten, mittakaava on iso, niin tämä on tarkin määritelmä, mihin hallitus on toistaiseksi pystynyt. Te ette pysty edes miljardin tarkkuudella kertomaan, mitkä nämä muutokustannukset ovat ja mitkä ovat pysyvät kustannukset. Tämä ei todellakaan anna meille eväitä tehdä vastuullista päätöstä asiasta.

Me kuulemme jatkuvasti parhaita asiantuntijoita, jotka sanovat, että tämä ja tämä maksaa miljardin, tästä aiheutuu 2 miljardin lisäkustannukset, ja kun kysymme VM:stä, mikä on heidän vastauksensa, [Puhemies: Aika!] heillä ei ole sitä.

16.14 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kustannusten hillintä oli ajateltu toteutettavaksi integraatiolla. Niin kuin pääministeri jo täällä viittasi, meillä on hyviä kokemuksia niistä malleista, joissa ne on tehty nyt kuntayhtyminä, jotka tämän jälkeen joudutaan hajottamaan. [Eero Heinäluoma: Juuri näin!] Se ainoa integraatio, mikä on tällä hetkellä olemassa, joudutaan purkamaan tässä mallissa, mikä teillä on esittelyssä.

Sitten tähän ovat liittyneet nämä indeksileikkurit, joissa on katsottu, että se 3 miljardia saadaan säästettyä, jos samaan aikaan luvataan yksityiselle puolelle 5,3 miljardia valinnanvapauteen. Kaikki, mistä säästetään, on se taso sieltä palveluista niille ihmisille, mistä se leikkaus tehdään. Koska asiakasmaksulaki — olen nyt ymmärtänyt Saarikon puheista — ei tule mahdollistamaan sitä, että asiakasmaksuja paljon korotetaan, niin ainoa vaihtoehto on leikata, jolloinka päästään järjestelmään vakuutukset, [Antti Rinne: Tai veronkorotukset!] jolloinka ne ihmiset, jotka sitten pystyvät ostamaan lisäpalveluita, saavat palvelua ja muut ihmiset jäävät sille jollekin minimitasolle, niin kuin pääministerikin on joskus sanonut, sille palvelulupauksen tasolle, mikä toivottavasti on vähän parempi kuin ihan minimi.

16.15 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri viittasi siihen, että maakunnissa tehdään se työ, jolla tämä saadaan taloudellisesti kestäväksi. Mutta kun itse satun istumaan maakuntahallituksen puheenjohtajana ja vedän sitä seurantaryhmää, jolla tätä uudistusta viedään eteenpäin, niin täytyy sanoa, että kyllä se näillä raameilla aika mahdottomalta työltä tuntuu. Kun me täällä päässä kuulemme koko ajan niistä lisäkustannuksista, jotka tulevat enemmän tältä sote-puolelta, ja kun meillä on kokonainen budjetti, jolla pitäisi rahoittaa sekä sote-puoli että kasvupalvelupuoli, niin kysyn vain, mitä sinne kasvupalveluihin tämän jälkeen jää. Eikö meidän koko pitkän aikavälin selviämistemme näkökulmasta ole oleellista se, että meidän kasvua tukevat palvelumme toimivat sillä tavalla, että työllisyys kehittyy hyvin ja että me saamme parempia välineitä nimen-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

omaan rakennetyöttömyyden purkamiseen? Erityisesti rakennetyöttömyyden purkamisen näkökulmasta tämä kokonaisuus näyttää äärimmäisen huolestuttavalta, koska kukaan asiantuntija valiokunnissa ei ole vielä pystynyt sanomaan, miten ostetaan sellaista yhteistä palvelua tässä kokonaisuudessa, jota me sentään tällä hetkellä pystymme tekemään, joka liittyy sosiaali- ja terveystalouden ja rakennetyöttömyyteen tähtäävän työvoimapolitiikan yhdistämiseen.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämä oli debattiosuuden viimeinen puheenvuoro. Haluaako pääministeri vastata? — Pääministeri, 3 minuuttia.

16.16 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Tästä keskustelusta voi vetää sen johtopäätöksen, että oppositionkin mielestä 10 miljardin kestävyysvajeurakasta 7 miljardia on nyt toteutettu, eikö niin? [Antti Rinne: Ei!] Ja 3 miljardin osuus... — Kyllä on toteutettu. [Antti Rinne: Ei!] — Eli 4 miljardin säästöt VM:nkin laskelman mukaan, kasvun, työllisyyden, työmarkkinoiden kehittämisen osuus 2 miljardia, ja sitten on niin sanottu julkisen talouden miljardi, eli yhteensä 7. Nyt epäilykset liittyvät sote-uudistukseen, ja se on täällä eduskunnassa käsiteltävänä, ja teidän pitää saada asialliset vastaukset kaikkiin kysymyksiin. Siitä olen täsmälleen samaa mieltä.

Tämä SoteDigin osuus tässä: Tämä on merkittävän isossa roolissa, myöskin se, että me pystymme tiedolla tekemään sen integraation, mikä on peruspalvelujen ja erikoissairaanhoidon välillä, ja se on iso muutos, mikä tässä on nyt tapahtumassa. Siitä ei varmastikaan kovin paljon tällä hetkellä keskustella. Sitä tehdään SoteDigi Oy:ssä hyvin pääomittuna, ja siinä on kuunneltu kaikkia maakuntia, kaikkia sairaanhoitopiirejä, ja otetaan sieltä hyvät käytännöt nyt sitten käyttöön ja tehdään tämä valmiiksi vuoden 2020 alusta.

Alkio on aina mukava. Tässäkin salissa viitataan Alkioon, erinomaista. Alkion yksi keskeisiä viestejä oli se, että niin valtiontaloudessa kuin yksityistaloudessa pätee sama laki, eli menojen ja tulojen pitäisi olla tasapainossa. Tässä oli käsittelyssä viime vuoden toimintakertomus, [Eero Heinäluoman välihuuto] ja viime vuoden alijäämä oli kuitenkin edelleenkin 3 miljardia euroa. Se tässä edelleenkin unohtuu. Kasvuhan alkoi tuon syvän taantuman 2008—2009 jälkeen, jo 2010—2011 kasvoimme, mutta sitten valitettavasti putosimme jälkeä kyydistä ja vasta 2016—2017 [Antti Rinteen välihuuto] varsinaisesti lähdimme kasvuun mukaan, vaikka maailmantalous on kasvanut koko ajan 3:a prosenttia.

Alkio opetti myöskin itsensäauttamiskykyä. Oikeastaan merkittävin uutinen tuossa toimintakertomuksessa viime vuodelta on se, että työllisyys on kehittynyt 90 000 työpaikalla. Se on sitä parasta itsensäauttamiskykyä, mihin myöskin Alkio meitä kannusti.

Samoihin aktiivimalli. Uskon, että Alkio olisi kovasti puolustanut aktiivimallia siinä, [Naurua — Välihuutoja vasemmalta] että me aktivoimme työttömiä hakemaan töitä ja [Puhemies koputtaa] olemaan itse aktiivisia ja myöskin sillä tavalla auttamaan sitä omaa talouttaan, [Puhemies: Aika!] joka korjaantuu noin 1 000 eurolla kuukaudessa, kun ihminen saa työpaikan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Täällä taitaa olla vielä debattitarvetta.

16.20 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan, pääministeri, todeta sen, että te olette kyllä leikanneet menoja 4 miljardia. Niitten menoleikkausten takana ovat työttömät, lapsiperheet, eläkeläiset ja koulutus isoina erinä. Te olette heikentäneet

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

näitten ihmisten ja koulutuksen tulevaisuutta leikkaamalla näitten ihmisten toimeentulosta, työttömät mukaan lukien. Mitä te olette tehneet vastapainona? Te olette keventäneet erityisesti varakkaitten ja hyvin toimeentulevien, hyvätuloisten ihmisten verotusta 2,5 miljardilla eurolla, josta päätösperusteista on 1,5 miljardia, loppu niihin liitännäisiä. Tämä on johtanut siihen, että se julkisen talouden sopeutus on vain ja ainoastaan 1,5 miljardia eikä 4 miljardia teidän osaltanne. Että tämä siitä kestävyysvajekeskustelusta.

Sitten haluan sanoa tuohon aktiivimalliin, että minusta on pöyristyttävää, että te toteatte täällä, että aktiivimalli, joka leikkaa ihmiseltä, joka yrittää päästä palveluihin tai työpaikalle, 5 prosenttia työttömyysturvasta... [Puhemies koputtaa] Tämä ei ole mitään alkiolaista politiikkaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pääministeri Sipilä, 1 minuutti.

16.21 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Rinne, teiltä varmaan nyt jäi kuulematta tuossa esittelyssäni se, että verotulot kasvoivat 3 miljardilla eurolla verrattuna siihen, mitkä olivat 2015 verotulot, siitä huolimatta että olemme keventäneet verotuksen tasoa. Se on myöskin yksi keskeinen elementti siinä, että Suomeen jälleen luotetaan, Suomi on mielenkiintoinen maa, Suomessa kannattaa teettää työtä, Suomeen kannattaa investoida. Ne ovat keskeisessä osassa tämän hyvän työllisyyskehityksen takana.

16.22 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, puhuin päätösperusteisesta veropohjan leikkaamisesta. Te olette 1,5 miljardia euroa leikanneet päätöspohjaisesti veropohjaa. Se, mitä suhdanneluontoisesti tulee lisää, ei kuulu tähän keskusteluun kestävyysvajeesta. Teidän toimestanne on leikattu menoja 4 miljardia. Teidän toimestanne on päätöspohjaisesti vähennetty verotuloja 1,5 miljardia. Se vaikuttaa tähän julkisen talouden tasapainoon, ja sen takia se ei ole sen parempi kuin tällä hetkellä on.

16.22 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun Suomen talous romahti 2008 finanssikriisiin myötä, se ei ollut hallituksen vika, se tuli ulkoapäin. Ja samalla tavalla nyt, kun EKP on todella voimakkaasti elvyttänyt taloutta, se on vetänyt myös Suomen talouden lopulta mukaansa.

Mutta mitä Suomi on tehnyt talousasiantuntijoiden mukaan? Hallitusta on kehattu kyllä siitä, että se ei ole onnistunut sentään tätä Euroopan talouden, kansainvälisen talouden vetoa sössimään, mutta se, mikä on oleellista, on, että teidän talouspolitiikkanne on ollut leikkaamista pienituloisilta ja veronalennusten jakamista hyvätuloisille. Kyllä teidän täytyy, pääministeri, ymmärtää, että se, että verotulot kasvavat, on eri asia silloin, kun talous kasvaa, kuin se, että jaetaan sen lisäksi vielä veronalennuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Se, että aktiivimallia kehutaan vielä, vaikka on nähty, että se on passiivimalli, joka leikkaa jopa syöpäsairailta työttömiltä, [Puhemies koputtaa] on kaikkea muuta kuin alkiolaista puhetta.

16.23 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veropolitiikasta: Jos on oikein mitoitettuja ja oikein suunnattuja veroratkaisuja, niin ne ovat omiaan edistämään talouskasvua, edistämään työllisyyskehitystä. Nämä hallituksen tuloveron keven-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

nykset on painotettu pieni- ja keskituloisiin, ja niillä on yksi merkitys ollut siinä, että ihmisten on entistä kannattavampaa tehdä työtä, tehdä enemmän työtä, jolloin talous kasvaa, työpaikkoja syntyy. Näin tämä toimii. Myös yritysverotusta on hivenen kevennetty, muitakin veroratkaisuja, millä saadaan vaikkapa puuta liikkeelle, vienti vetämään.

Tämähän on iso kokonaisuus, missä kaikki liittyy kaikkeen. Jos teillä on se ajatus, niin kuin tuntuu olevan, että verotusta kiristämällä valtiontalous paranee, niin sitä on testattu. Viimeksi muistaakseni viime kaudella kokonaisveroaste nousi, mutta se vain oli omiaan hyydyttämään Suomen talouskasvua ja työllisyyttä. Ja pelkäänpä, että teiltä tulee taas pian uusia veroesityksiä, joilla pk-yritysten verotus tulee kiristymään, mutta katsotaan nyt — joku ohjelma on kuulemma lähiaikoina tulossa. Jännityksellä odotamme, mutta älkää tehkö semmoista ohjelmaa, mikä hyydyttää tämän hyvän talous- ja työllisyyskehityksen.

16.25 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän pääministeriä niistä sanoista, että hän oli kanssani samaa mieltä siitä, että päätöksentekijät ansaitsevat vastaukset näihin aiheellisiin kysymyksiinsä, jotka liittyvät arvioihin siitä, mitkä ovat sote-kustannukset tässä muutosvaiheessa ja sitten pitemmällä aikavälillä. Nyt on ihan selvää, että kun on näin valtavasta uudistuksesta kysymys, niin mitään eksakteja ja tarkkoja lukuja ei voi antaa, mutta meille ei ole esitelty edes skenaarioita, ei edes vaihteluvälejä, ei edes mitään arvioita siitä, missä se voisi suurin piirtein olla, edes miljardin tarkkuudella.

Nyt kysymys kuuluu, kun valtiovarainministeriö sanoo, että se valmistelee syksyksi tarkempia laskelmia: onko mielestänne, pääministeri, meidän tehtävä näillä tiedoilla, tai siis tietämättömyydellä, näin kauaskantoinen merkittävä päätös, luotettava siihen, että tämä miljardikraateri jostain täyttyy, vai onko meillä varaa odottaa sitä, että valtiovarainministeriö saa oman toimensa tehtyä ja tehtyä jonkinlaiset kestävät, edes suuntaa antavat arviot, kun me niitä olemme kolme neljä kertaa pyytäneet, ja saamme tehdä päätöksen kaikessa rauhassa, kiirehtimättä ja asianmukaisesti?

16.26 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieman murheellista se, että ei haluta tunnustaa sitä, että talous kasvaa, ja sitten jopa vedotaan vanhoihin — edustaja Heinäluoma taisi mainita Ahon hallituksen, menttiin niin kauas historiaan. Kannattaa kuitenkin muistaa sekin Ahon hallituksen syntyhistoria, miksi se ongelma oli niin valtava. Muistatte, että edellinen hallitus oli sinipuna. Silloin demarit olivat siellä valtiovarainministerin salkkua hoitamassa. Erkki Liikanen oli ensin, ja sitten Matti Louekoski muistamani mukaan jatkoi. Muistan, että kun tältä jälkimmäiseltä valtiovarainministeriltä kysyttiin, että olisitteko lähtenyt tähän tehtävään, mikäli olisitte tiennyt, missä kunnossa valtiontalous oli, niin vastaus oli selkeä. Joka tapauksessa teidän ministeriennekin aika oli... — Pyydän anteeksi, Iiro Viinanen oli valtiovarainministerinä. Mutta kuitenkin kyseinen ministeri sanoi... [Välihuutoja — Naurua] — Holkerin hallituksen aikainen ministeri oli Iiro Viinanen, mutta kuitenkin Esko Ahon hallituksen ja Iiro Viinasen toimesta korjattiin se jälki, mikä Louekosken aikana tapahtui. Näin tapahtui.

Mutta toivon, että kun näitä numeroita pyöritellään, niin pysytään edes siinä tosiasiasa, mitä on tapahtunut, eikä syytetä sitä, joka konkurssipesää hoitaa. Ei se asianajajan vika ole, [Puhemies: Aika!] että konkurssipesää hoidetaan. Kyllä kai se niiden toimijoiden vika on, hyvänen aika!

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Täällä on vielä debattipuheenvuoroja pyydetty, mutta puhujalistalla on puheenvuoroja ja meillä on rajattu keskustelu-aika tähän, joten ehdotan, että menemme puhujalistaan.

16.27 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä minä todella nyt hämmästelen tätä alkio-laiskeskustelua siinä suhteessa, jos mennään jo niin pitkälle, että ajatellaan, että köyhän asiaa ajettaessa voidaan kannattaa aktiivimallia. Kyllä se todella raakaa peliä on. Nimittäin tämä aktiivimallihan toden totta on sellainen kivi pullassa, näin ministeri Lindströmin sanoja käyttäen, että todellakin pientä köyhää ihmistä — joka on muutenkin vaikeuksissa, menettänyt työpaikkansa, rahaa on vähän, etsii töitä, on todella huolissaan huomionsa — rangaistaan sillä, että leikataan työttömyysturvaa. Tämä on todella pitkälle viety kurjistamisesitys, ja en olisi halunnut tällaisia tältä hallitukselta edes nähdä.

Kyllä minä sanon, että näistä toimista, mitä viime aikoina on tehty esimerkiksi työelämän turvattomuuden lisäämisessä — on ollut aktiivimallia, työttömyysturvan leikkausta, pakkolakiuhkailua, lomarahojen leikkauksia, ja nyt vielä valitettavasti tämä nuoriin kohdistuva syrjimisesitys pätkätöiden perusteettomista lisäyksistä — tulee mieleen työreformin ajat. Kun täällä nyt menneitä muisteltiin, niin aikanaanhan Anneli Jäätteenmäki sanoi, että hän hautaa sen Atlantin syvyyteen ja siihen ei enää palata, mutta ministeri Sipilä, te olette tainnut nyt sukeltaa sen työreformin sieltä ylös, ja tämmöiset henget, mitkä siinä paperissa olivat, kyllä näkyvät hyvinkin vahvasti tämän talon ja tämän salin yllä tänä päivänä.

Tässä tulee mieleen juuri se, että olin tyytyväinen siitä, että onneksi kuitenkin keskustanuoret näkivät tämän työelämän heikennyksen nuorten osalta ja tekivät kannanoton, että keskustalaisten kerta kaikkiaan ei tule täällä salissa puolustaa näitä syrjiviä esityksiä. Näin sanoivat keskustanuoret ja muistuttivat esimerkiksi keskustan puoluevaltuuston päätöksistä: puoluevaltuusto muistutti siitä, että pitäisi huolehtia yhdenvertaisuudesta työmarkkinoilla. Tässä oli mielestäni sitä alkiolaista henkeä. Kuunnelkaa keskustanuoria, kuunnelkaa vaikkapa Allianssia. Luulisi edustaja Kaikkosenkin kuuntelevan hyvin tarkkaan Allianssia. Hänhän on itse toiminut Allianssin puheenjohtajanakin, joten uskoisin, että Allianssi on hänelle tuttu, ja siksi kannattaisi kuunnella myös nuorten omaa ääntä, miten he kokevat tällaiset esitykset, mitä hallituksella on.

Mutta yhtä kaikki, tässä mennään, puhemies, ja liittyen siihen, mistä aloitin, toivoisin tosiaan, että tämä kirja saisi enemmän sitä alkiolaista henkeä ja ääntä sisälleen.

16.30 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Meillä liikenneasioita käsiteltiin viime vuonna todella runsaasti, ja yksi iso lakikokonaisuus oli laki liikenteen palveluista, joka viime vuonna oli käsittelyssä.

No, täällä hallituksen vuosikertomuksen sivulla 86 on näitä liikenne- ja viestintävaliokunnan jättämiä huolenaiheita, joihin sitten hallitus on vastauksiaan antanut, ja nämä liittyvät harmaaseen talouteen. Kun lupasääntelyn keventämisen myötä valiokunnalla on ollut huoli siitä, että harmaa talous lisääntyy, niin täällä sitten hallitus antaa vastauksenaan sen, että Liikenteen turvallisuusvirasto valmistautuu nyt sitten 1. heinäkuuta 2018 näihin uusiin lupa- ja valvontatehtäviin. Mutta me olemme kyllä kuulleet asiantuntijoiden vannovan käsi sydämellä, että he eivät pysty, Trafi ei pysty valvomaan 1.7. esimerkiksi taksipalveluissa mahdollisesti tapahtuvaa harmaata taloutta. Eli tätä ei vain pystytä valvomaan, ja tämähän on ihan käsittämätön tilanne, kuinka hirveä määrä valuu verottajan ulkopuolelle rahaa, kun tämä hallitus on näitä porsaanreikiä harmaalle taloudelle antanut.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Ja vielä, puhemies, näihin taksipalveluihinhan liittyy myöskin se, että nyt on vasta ihan äskettäin käynyt ilmi se, että karkeasti sanottuna nykyinen laillinen liiketoiminta on muuttumassa rikollisjärjestöksi 1.7.2018 elikkä nykyiset taksien tilauskeskukset tulevat hallituksen päätöksellä laittomiksi. Tähän ei ole taksiryttäjille, jotka omistavat nämä välityskeskukset, minkäänlaisia ohjeistusta tullut ministeriöltä, ja tämä on aivan käsittämätöntä.

16.33 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Vaikka pääministeri on lähtenyt, haluaisin nyt tällä kertaa kuitenkin poikkeuksellisesti osoittaa hänelle kiitoksen sanat, että hän oli itse esittelemässä tätä hallituksen toimintakertomusta ja myös puolustamassa hallituksen linjaa. Sehän kertoo, että pääministeri on ylpeä omasta hallituksestaan ja sen työstä. Niinhän pääministerin pitää tehdä, jos hän aikoo saada tuloksia aikaan.

Sen jälkeen kuitenkin totean tästä talouspolitiikan linjasta, että kyllä se nyt kuitenkin on näin, niin kuin oikeastaan lähes kaikki ekonomistit ovat sanoneet, että meillä on talouden osalta vielä jonkun aikaa se onnellinen tilanne, että kansainvälinen talous, eurooppalainen talous ja Euroopan keskuspankki ovat niin voimakkaasti tukemassa meidän kasvuaamme ja luomassa kysyntää meidän tuotteillemme, että se nyt suosii meitä. Siitä seuraa toisinpäin sitten se vaaranäkökohta, että meillä on erittäin suurella todennäköisyydellä mahdollisuus, että tämä kansainvälinen suhdanne ei jatku loputtomiin, ei tietenkään, ja se hetki voi olla aika lähelläkin, jolloin nämä lukemat kääntyvät alaspäin. Silloin palataan tähän Nordean pääekonomisti Aki Kangasharjun kysymykseen, että mitäs täällä oikein tehdään ja millä pärjätään ja miten julkinen talous näissä olosuhteissa toimii.

Sitten tullaan tähän perintöön ensi vaalikauden osalta. Niin kuin puheenjohtaja Rinne täällä oikein viittasi, on päätöspäisiä asioita, jotka vaikuttavat kasvuun, työllisyyteen, verotuloihin, ja sitten on näitä, jotka yrityselämä, ihmisten aktiivisuus tuottaa. Tärkein päätöspäinen asia tällä vaalikaudella tulee kuitenkin olemaan tämä sote-uudistus, jos sitä koskevat päätökset tämän vuoden aikana tehdään. Avainasemassa silloin on, onko tämä uudistus sillä tiedolla, mikä meillä tällä hetkellä on, toteuttamiskelpoinen ja tuleeko se tukemaan parempaa terveydenhuoltoa ja samaan aikaan tuottamaan näitä toivottuja säästövaikutuksia julkiseen talouteen ja siten pienentämään kestävyysvajetta. Se on se tämän vaalikauden ylivoimainen jyty-asia, josta eduskunta päättää. Kasvu on jo sitten monen mutkan takana, eikä sitä voi pykäliin kirjoittaa, mutta tämän sote-uudistuksen voi kirjoittaa pykäliin, ja se toteutuu sillä tavalla kuin se on täällä päätetty.

Täytyy sanoa, että nyt aidosti kylmää se viesti, joka tänne viime viikkojen aikana asiantuntijoilta on tullut. Tämä näyttää paljon huonommalta kuin mitä itse ajattelin tästä sote-uudistuksesta ennen kuin tämä asiantuntijakuuleminen oli täällä käynnistetty. Kun täällä pääministeri puhui sillä samalla perusviestillä ja retoriikalla, jonka hallitus tuosta kehysriihestä valitsi, että kysymys on toteutuksesta, niin ikävä kyllä, jos tehdään ratkaisut niin, että näitä hyötyjä ei voida saavuttaa, koska tämä perus- ja erikoissairaanhoidon välinen yhdenmääminen puretaan, mennään tilaaja—tuottaja-malleihin, niin ei sieltä millään tule niitä hyötyjä. [Puhemies: Aika!]

Sitten sen lisäksi haluaisin sanoa, että on täysin auki se, että jos avataan markkinat yksittäisille yrityksille vapaaseen toimintaan, niin entä sitten, jos se päätettäisiin joskus perua. Mitä kustannuskorvausvastuita [Puhemies koputtaa] tulee julkiselle vallalle näitä yrityksiä kohtaan? Siitä emme tiedä vielä mitään.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

16.36 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kun 2008 finanssikriisi romautti Euroopan taloutta ja erityisesti Suomen taloutta — Suomen taloushan, bkt, meni alas rajummin kuin missään muussa Euroopan maassa, se oli kaikkien aikojen rajuin pudotus yhden vuoden aikana, siihen verrattuna 90-luvun lamankin yksittäiset vuodet olivat kevyttä kauraa — silloin pääministeripuolue oli keskusta, valtiovarainministeripuolue oli kokoomus. Nyt Euroopan talous kasvaa, Euroopan keskuspankki on elvyttänyt taloutta matalilla koroilla pumppaamalla markkinoille rahaa, mikä on hyödyttänyt suomalaista vientiä, luonut työpaikkoja, luonut kasvua. Jos nyt ollaan sitä mieltä, että tämä Euroopan talouden kasvu on hallituksen ansiota, niin silloin loogisesti pitää olla myös sitä mieltä, että tämä finanssikriisin romahdus, jonka aukkoa me edelleen täytämme, on ollut silloin pääministeripuolue keskustan ja valtiovarainministeripuolue kokoomuksen vika. Jos tätä mieltä ei ole, niin silloin täytyy myöntää myös se, että isoin osa tästä kasvusta on sitä kansainvälistä vetoa.

No, mikä on ollut, arvoisa rouva puhemies, hallituksen politiikka? Silloin kun hallitus aloitti, ylisuuret leikkaukset, ja niitä perusteltiin sillä, että talous on huonossa kunnossa. Ne leikkaukset hallitus on tehnyt pilkkua myöten. On leikattu työttömiltä, on leikattu eläkeläisiltä, on leikattu ennen muuta opiskelijoilta, koulutuksesta, lapsiperheiltä, sairailta. Nämä on toteutettu. Ja vastapuolena on jaettu 1,5 miljardin eli 1 500 miljoonan euron veronalennukset, jotka on kohdistettu erityisesti hyvätuoloisille. [Antti Rinteen välihuuto] Eli tämä on se tarina, jota hallitus on tähän mennessä tehnyt. Nyt olisi viimeinen mahdollisuus korjata sitä edes pieneltä osin. Mutta mitä tekee hallitus, arvoisa rouva puhemies? Aktiivimallin, joka on leikannut noin puolelta Kelan peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea saavalta perusturva. Se on leikannut ihmisiltä, jotka ovat syöpäsairaita eivätkä pysty sen takia työskentelemään — aktiivimalli on leikannut. Tämä ei ole aktiivimalli, tämä on itse asiassa passiivimalli, joka on ajanut ihmisiä toimentulotuella, josta on vielä vaikeampi nousta työelämään.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä vielä hallitus ajaa? Sote-uudistusta. Enemmistö eduskunnan kansanedustajista vastustaa sote-uudistusta. Maakuntavaaleja lokakuussa ei kannata kuin yksi puolue tässä eduskunnassa, ja silti niitä yritetään viedä ylikireällä aikataululla. Suomen historian suurimman uudistuksen aikataulun määrittää keskustan puoluekokous ja Väyrysen paluu eduskuntaan. Tosiasiassa asiantuntijat [Puhemies koputtaa] sanovat tästä 3 miljardista, josta luvataan säästöjä, [Puhemies koputtaa] että pahimmassa tapauksessa miinusmerkki on 3 miljardia. Te jätätte siis perinnöksi valtavan sote-pommin, [Puhemies: Aika!] syrjäytymisen ja leikkaukset koulutukseen.

16.39 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos kaikille edustajille siitä, että olette näin laajassa asiakohdassa puhuneet hyvin kokonaisvaltaisesti tästä meidän taloutemme suuresta kuvasta ja sitten näistä Sipilän hallituksen ongelmista.

Perussuomalaisille valtion velkaantumisen torjuminen on yhä ykkösasioita, tapahtui se sitten talouskuria käyttämällä tai elvytyspolitiikkaa käyttämällä. Itse henkilökohtaisesti toivon, että siinä on olemassa myös kultainen keskitie, jonka puolueet voivat saavuttaa yhdessä näitä asioita pohtimalla.

Lisäksi tahdon kiinnittää huomiota siihen, mitä keinovalikoimaa meillä on saada Suomen vienti kasvuun. Kun meillä ei ole omaa valuuttaa ja emme voi tehdä valuuttadevalvaatiota, niin Sipilän ja perussuomalaisten silloinen hallitus, hallitustaipaleen alussa siis, aika klassisestikin lähti hakemaan viennin nostamista sisäisen devalvaation kautta. Tehtiin tuo

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

kilpailukykysojimus, jonka taloudellisia vaikutuksia vientiin on vaikea arvioida, mutta asiantuntijat ovat ainakin minulle vakuuttaneet, että ne ovat kuitenkin kiistattomasti olemassa. Ongelma siinä oli se epätasa-arvoinen lopputulema joiltain osin, ja siinä on se moraalinen ongelma, joka näissä opposition puheissa toistuu, ja se on aivan selvä ja keskusteltava asia.

Edustaja Arhinmäki taisi sanoa, että hallitus ei ole onnistunut näistä talouden hyvistä suhdanteista huolimatta kuitenkaan sössimään Suomen asioita — joku ainakin tuossa käytti aikaisemmin puheenvuorossaan hyvin tuota sössinyt-sanaa. Siitä olen aika samaa mieltä, että on kuitenkin hyvä euro—dollari-kurssisuhde, ja tämä talouden suhde on se, joka siivittää Suomen taloutta nyt niin paljon nousuun, että on vaikea arvioida, miten Suomen sisäinen devalvaatio sitten itse asiassa onkaan onnistunut — vaikkakin toisaalta onko sitten keinoilla millaista väliä, jos lopputulema on hyvä? Toisaalta tässä voi arvioida myös sitä hyvää lopputulemaa.

Kuitenkin tahtoisin nostaa tähän keskusteluun, huomioon, sen, että sen sisäisen devalvaation sijaan eli sen sijaan, että leikattaisiin työntekijöiltä, niin kuin tässä tavallaan sisäisessä devalvaatiossa ajatuksena on klassisesti, vahvistettaisiinkin niitä muita kilpailutekijöitä: koulutusta, osaamista, yritysypäristöä. Työntekijätkin kaipaavat enemmän sitä porkkanaa eli niiden kannustinloukkujen purkamista, ja sitten taas yritykset haluavat, että byrokratiaa purettaisiin, eikä tämä Sipilän hallitus, vaikka sitä hehkuttaa, ole onnistunut [Puhemies koputtaa] byrokratiaa riittävästi purkamaan.

16.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Taviolle sen verran, että tämä hallitus on varmaan byrokratiaa purkanut enemmän kuin mikään muu edellinen hallitus. Yli 300 normia on jo purettu. Siinä edustaja Tavio on aivan oikeassa, että byrokratian purku on kesken. Te olette aivan oikeassa. Byrokratian purku on kesken, mutta si tähän jatketaan.

Ne toimenpiteet, mitä on esimerkiksi rakentamisen ja kaavoittamisen helpottamisessa tehty, ovat viisaita päätöksiä. On jaettu valtaa takaisin kunnille. Kunnat saavat päättää asioista paljon itsenäisemmin, ja valitusoikeuksia on karsittu. Rakentaminenhan ratkaisee monessa asiassa esimerkiksi yritysten sijoittumisen maakuntiin. Tämä on kansantalouden kannalta äärimmäisen tärkeä asia.

Tarkistin muuten netistä äsken, jotta sanon sen pöytäkirjaan oikein, ettei jää väärää tietoa olemaan: Kun Ahon hallitus aloitti, niin silloinhan Erkki Liikanen oli valtiovarainministeri. Kun hän lähti sitten Euroopan unioniin suurlähettilääksi, niin Matti Louekoski astui tilalle. [Paavo Arhinmäki: Ahon hallitus?] — Nimenomaan. — Esko Ahoa on syytetty siitä, että hän olisi pilannut jotakin. Arvoisat opposition edustajat, te syytitte silloin, että Ahon hallitus olisi jotakin pilannut. Onko se juristin vika, jos konkurssipesää hoitaessaan huomataan, että pesällä ei ole enää rahaa? Elikkä silloinhan Suomen talous oli konkurssissa.

Mitä tuli edellisen hallituksen tekoihin, kun tämä Juha Sipilän hallitus aloitti, niin tämä hallitushan oli vähän samassa tilanteessa. Meillä olivat kansainväliset luottoluokittajat kiinnittäneet huomiota siihen, että Suomen talous on vaakalaudalla, ja meidän luottoluokituksemme laski jo. 10 miljardia otettiin velkaa, 100 000 työtöntä tuli lisää sillä vaalikaudella, edustaja Rinne. Te puhutte nyt sitä, että muka olisi tämän hallituksen vika, että jotain on jäänyt tekemättä. Sitä reikäähän on tässä paikattu koko ajan, ja nyt työllisyys kasvaa. Ja kuten tässä isossa sinisessä kirjassa lukee, täällä näkyvät tarkat luvut, [Paavo Arhinmäen

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

välihuuto] mitä on tapahtunut. Ei se teidän propagandallanne enää kaadu yhtään mihinkään. Ne tiedot ovat tässä. Turha on mustaa puhua valkoiseksi tai päinvastoin. [Silvia Modigin välihuuto]

Pitää muistaa, että kun seuraava hallitus sitten aikanaan aloittaa seuraavien vaalien jälkeen, istuipa siellä kuka tahansa, siellä ei auta enää naureskella, vaan on tosiasia, että meidän on saatava kansantaloutta edelleen parannettua. Se on selvä asia. Nykyinen työllisyystavoite, 72 prosenttia, ei riitä. Meidän on saatava työllisyysaste nousemaan yli 75:n, jotta pääsisimme irti siitä, kun vielä viime vuonnahan meillä meni, 2017, yli 5 miljardia euroa työttömyyden kustannusten maksamiseen. Kuvitteleeko joku tässä salissa, että meillä on vielä varaa toiseen 5 miljardiin joka vuosi? Ei varmasti ole, vaan meidän on saatava työttömyyttä puristettua alaspäin, ihmisille järjestettyä töitä ja kansantaloutta laitettua kuntoon. Sitä kautta se kasvu tulee. Älkää vaan, hyvät kollegat, kuvitelko, että tässä olisi vielä joku velkavipu käytettävissä. Sitä on Euroopassa käytetty jo aivan tarpeeksi, ja Suomikin on siinä ollut riittävän osallisena. Ja jos te kuvittelette, että työttömyyden nousulla saadaan jonkun poliittisen puolueen kasvu nousemaan, niin minä veikkaan, [Puhemies koputtaa] että sitten ollaan siinä tilanteessa, että sitten leikataan ja vielä paljon rajummin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Puhemiesneuvoston sopiman aikataulutuksen mukaisesti tämä keskustelu ja asian käsittely nyt keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.46.

Keskustelua jatkettiin kello 19.14.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn 4. asiakohdan käsittelyä. Eli keskustelu jatkuu, ja siinä ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Heinäluoma. Edustaja Heinäluoma on poissa. Edustaja Myllykoski on poissa. Keskustelu on päät... Jaha, edustaja Ala-Nissilän sormi sitten kuitenkin ehti painella. Myönnämme hänelle puheenvuoron.

19.14 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Kiitän, herra puhemies! Itse en päässyt toisen tilaisuuden takia osallistumaan tähän keskusteluun. Haluan vain todeta sen hyvän asian, minkä pääministeri totesi, että me täällä eduskunnassa kyllä puhumme budjetista puoli vuotta ja käsittelemme sitä, mutta kun tulee valtion tilinpäätös, vuosikertomus, erittäin hyvä ja kehittynyt raportti, siitä ei tahdo syntyä keskustelua. Tänään sitä oli pääministerin avauksen johdosta, ja oli hyvä katsoa viime vuotta ja sen saavutuksia, joten minusta tämä olisi käytäntö, jota olisi syytä vahvistaa eduskunnassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan, jolle muiden erikoisvaliokuntien on annettava lausunto viimeistään 27.9.2018.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä koskeväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 62/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan 1 tunti. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annettussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrääjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 6. asiaan.

Keskustelu

16.47 Työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan, tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamista. Lisäksi muutoksia tehtäisiin muutamaa muuhun lakiin, mutta nämä muutokset ovat luonteeltaan teknisiä. Ehdotettujen muutosten tarkoituksena on edistää maakunta- ja kasvupalvelu-uudistukseen valmistautumista, ja siten tämä esitys vastaa linjauksiltaan mahdollisimman pitkälti vuoden 2020 alusta voimaan tulevaisuuteen tarkoitettua alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annettavaa lakia, joka on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä.

Jo etukäteen on esitetty kysymys siitä, miksi tämä esitys annetaan tilanteessa, jossa kasvupalvelulakiesityksen käsittely eduskunnassa on kesken. Tämä esitys on tärkeä sen takia, että on käynyt selväksi, että kasvupalveluihin siirtymistä tulee ryhtyä mahdollisuuksien mukaan tukemaan jo ennen maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen voimaantuloa. Tässä esitetyillä muutoksilla edistetään palvelurakenteen monipuolistumista ja uusien palvelukokonaisuuksien syntymistä. Esitetyillä muutoksilla tuetaan myös hallintoa hankintaosaamisen vahvistamisessa ja mahdollistetaan vaihteellinen ja hallittu siirtymä uusiin toimintamalleihin. Lisäksi muutoksen mahdollistamalla hankkeilla osaltaan varmistetaan palvelun saatavuutta siirtymätilanteessa. Väliaikaisessa mallissa on sovitettava yhteen nykyinen ja tuleva järjestelmä. Osa tulevan järjestelmän ratkaisusta oli avoinna vielä vuoden alussa. Kasvupalvelulainsäädännön etenemisen myötä on ollut mahdollista arvioida siirtymävaiheen järjestelyjen tarvetta.

Nämä esitetyt muutokset ovat luonteeltaan mahdollistavia. Muutosten perusteella TE-toimiston asiakkaan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä, kuten työnhakijan haastattelu, palvelutarpeen arviointi, työllistymissuunnitelman laatiminen ja sen seuranta, olisi mahdollista hankkia nykyistä laajemmin palveluntuottajilta, jos sitä pidetään tarkoituksenmukaisena. Lakimuutokset mahdollistaisivat niin sanotut kasvupalvelupilotit, joista saatavia kokemuksia tulevat maakunnat voivat sitten hyödyntää, kun ne harkitsevat, millaisia ratkaisuja tekevät kasvupalvelujen järjestämisessä.

TE-hallinto hankkii palveluita palveluntuottajilta jo nykyisin. Kaikkiaan työllisyysmäärärahoja käytettiin yli 200 miljoonaa euroa ostopalveluiden hankintoihin vuonna 2017. Nyt esitetyt muutokset mahdollistaisivat sen, että TE-hallinto voisi hankkia sekä kokonaisia

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

työnhakijan palveluprosesseja että nykyistä laajemmin tiettyjä palveluja. Vastuu asiakkaan palveluprosessin etenemisestä ja palveluiden saatavuudesta säilyisi palveluita hankittaessakin TE-hallinnolla, mutta palveluntuottaja olisi velvollinen edistämään asiakkaan tilannetta ja noudattamaan laissa säädettyjä vaatimuksia tarjotessaan palveluita. Mahdollisten työnhakijan laiminlyöntien vaikutuksen hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta selvittäisi ja ratkaisisi aina TE-toimisto. TE-toimisto vastaisi aina myös työnhakijaksi rekisteröimisestä ja päättäisi esimerkiksi palkkatuen myöntämisestä ja työnhakijan valitsemisesta työvoimakoulutukseen sekä työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella.

Nämä muutokset olisivat rahoitettavissa olemassa olevin määrärahoihin. Momentin 51 käyttötarkoitusta on kuitenkin tarpeen laajentaa koskemaan myös palveluprosessien ja niihin liittyvien palvelujen hankkimista. Kasvupalvelupilottien mahdollisesti edellyttämä määrärahararve arvioidaan sitten erikseen. Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä lokakuuta 2018, ja muutosten olisi tultava voimaan mahdollisimman pian, jotta kokeiluihin liittyvien hankintojen valmistelu ja koulutus olisi mahdollista. Kokeilujen varsinainen käynnistyminen edellyttää kuitenkin tietojärjestelmämuutoksia, ja tämänhetkinen arvio on, että nämä muutokset olisivat valmiita aikaisintaan vuoden 2019 alussa.

16.51 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! On erikoista, että työvoimapalveluiden yksityistämistä kiirehditään läpi tällä uudistuksella nykyisiin lakeihin ja järjestelmiin, vaikka eduskunnassa on todella samaan aikaan menossa kasvupalvelulainsäädäntö.

Arvoisa puhemies! Yrityksillä on nytkin suuri rooli työllisyyspalveluissa esimerkiksi koulutusten järjestämisessä. Nyt tavoitteena on kuitenkin siirtää nykyisiä viranomaistehtäviä markkinoille. Yksityisille siirrettävillä viranomaistehtävillä on suora yhteys työvoimapolitiittisiin sanktioihin eli oikeuteen työttömyysturvaan. Asia siis ei ole mitenkään pieni tai kevyt, vaan se vaikuttaa suoraan työttömien elämään ja toimeentuloon.

Esityksen myötä yksityiselle palveluntuottajalle tulee esimerkiksi mahdollisuus ohjata asiakkaita työkokeiluun eli palkattomaan työhön yrityksiin ja muihin tahoihin. Palveluntuottajayritys voi ohjata työttömän palkattomaan työhön myös omaan yritykseensä. Mikäli asiakas kieltäytyy palkattomasta työstä, voi seurauksena olla karenssi eli työttömyysturvan menetys. Haluaisin kysyä ministeriltä: näettekö te tässä ongelmaa, ja miten tämäntapaiset tilanteet voitaisiin ehkäistä? Eihän voi olla niin, että yksityiset työvoimapalveluyritykset voivat ohjata itselleen ilmaista työvoimaa.

Arvoisa puhemies! Työkokeilut ovat usein ongelmallisia. Ne ovat ilmaistyötä. Ne voivat olla joskus myös perusteltuja ja työttömän itse toivomia, mutta työkokeiluiden on lähdeittävä työttömän omista tarpeista, ei yritysten tarpeista. Sitä paitsi palkattoman työn sijaan pitäisi ensisijaisesti hakea oikeaa työtä, koulutusmahdollisuuksia tai palkkatuettua työtä. Riskinä on, että kun viranomaistehtäviä siirretään yritykselle, on seurauksena palkattoman työn lisääminen tai muunlainen kikkailu, joiden avulla palveluntuottajayritykset voivat saada kannustinpalkkionsa. Tästä järjestelmästä on hyvin vaikea tehdä sillä tavalla saumatonta, että tämäntyyppinen kikkailu estettäisiin.

Arvoisa puhemies! Yritysten ja kolmannen sektorin tuottamista palveluista on myös hyviä kokemuksia, ja niillä on oma paikkansa. Kuitenkaan henkilöiden toimeentuloon, sanktioihin ja karensseihin liittyvät tehtävät eivät sovi kovin hyvin yhteen yksityisen palvelutuotannon kanssa. Tutkimuksellisesti ei ole myöskään osoitettavissa sellaisia hyötyjä, jot-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

ka perustelisivat yksiselitteisesti viranomaisprosessin siirtämistä yksityisille tuottajille. Erityisesti vaikeasti työllistyvien kohdalla on vaikea nähdä, mitä lisäarvoa tämä tuo.

Arvoisa puhemies! On täysin selvää, että työllisyyspalveluita täytyy kehittää. Me tarvitsemme henkilökohtaisempaa ja aktiivisempaa palvelua ja kohtaamista. Tämä on pitkälti toimintatapa- ja resurssikysymys. Myös karensseista tulisi luopua ja korvata ne väliaikaisella etuuden menetyksellä. Se olisi askel eteenpäin kohti kannustavampaa ja paremmin aktivoivaa työvoimapolitiikkaa. Byrokratian purkutalkoot tulisi ulottaa myös työttömien arkeen asti. Se voitaisiin tehdä luopumalla aktiivimallista ja karensseista.

Arvoisa puhemies! Nämä esitykset ovat mahdollistavia, aivan kuten ministeri avauspuheenvuorossaan kertoi. Haluaisin kysyä ministeri Lindströmiltä: Aiotaanko ministeriöstä ohjata TE-hallintoa — ja millä tavalla mahdollisesti — lisäämään näitä yksityisiä palveluita vai eikö aiota ohjata? Aiotaanko se jättää TE-hallinnon omaan harkintaan? Eli mikä tulee olemaan tämä valtakunnallinen linjaus ja tahtotila tämän lakimuutoksen jälkeen?

16.55 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on yksi näistä hallituksen yksityistämiprojekteista, joissa julkisia palveluita halutaan siirtää yksityisten tuotettavaksi ja mielellään niin, että niissä eivät myöskään kunnat saa olla sitten mukana.

Kokemukset kansainvälisistä tutkimuksista eivät missään kohden ole tukeneet sitä ajatusta, että näyttöä olisi, että erityisesti vaikeassa asemassa olevien ihmisten työllistyminen näin keinoin olisi parantunut. Siksi ensimmäinen kysymykseni on: mihin pohjautuu tämä ajattelu, että nyt sitten yksityistämällä Suomessa tämä jotenkin helpottuisi?

Muutama muu kysymys myöskin tähän samalla:

Tässä ollaan luopumassa työvoimapolitiittisista lausunnoista järjestelmässä kokonaan. Mitenkä se näyttäytyy ministerin mukaan tulevaisuudessa, mihin sitten nämä päätökset pohjautuvat?

Jos tähän yksityiseen malliin mennään täysin — tälläkin hetkellä niitä toimii, niin kuin edustaja Sarkkinen totesi — niin millä perusteilla näille tuottajille maksetaan? Maksetaanko siitä, kuinka monta ihmistä ne ottavat niminä listalle, vai siitä, kuinka paljon ihmiset oikeasti työllistyvät ja kuinka paljon työllistyy sitten näitä vaikeimmin työllistyviä ihmisiä?

Yhtenä kohtana vielä kysymys siitä, kun meillä on tälläkin hetkellä täällä meneillään EU:n tietosuoja-asetus, ja nyt sitten tässä olisi nähtävästi menossa myöskin yksityisille yrityksille ihmisten tietoja käyttöön, ovatko he työkykyisiä, ovatko he työttömiä ja muuta: miten se teidän mielestänne suhtautuu tähän tietosuoja-asetukseen, tai onko se edes perustuslain mukaan mahdollista?

16.57 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tulen varmuuden vuoksi tänne pönttöön. — Sinänsä ymmärrän, että hallitus on tuomassa tämän lain nyt etukäteen. Jos tällä aiotaan keran rakentaa markkinoita suhteessa siihen, että kasvupalvelulaissa lähdetään hyvin voimakkaasti ajatuksesta, että kaikki palvelut laitetaan markkinoille ja jopa julkisen puolen tehtävä on edistää sitä, että nuo markkinat syntyvät, niin tämä sinänsä on sitä markkinoiden edistämistä jo valtiovallan toimesta. Mutta kun se sama tehtävä tulee jatkossa olemaan myös maakunnilla, niin silloin on väärin sanoa, että tämä laki on mahdollistava. Jos samaan aikaan pitää edistää markkinoita ja on olemassa laki, joka mahdollistaa noiden markkinoiden paremmin palvelutuotantoon tulemisen, niin silloin itse asiassa ohjataan sinne markkinoille. Kyse on siitä, että edistetään sitä, että yksityiset palvelut toimivat, eikä niinkään siitä, että mahdollistetaan, että yksityiset palvelut tulevat mukaan.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Jos vertaa tätä ja kasvupalvelulakia, niin se suuri ihmetys on siinä, mitä kaikkia toimintoja tämä laki antaa niiden palvelutuottajien kontollee, jotka voivat olla yksityisiä palvelutuottajia. Kasvupalvelulaissa on kohta, jossa sanotaan, että viranomaistoiminnot pidetään tiukasti julkisella puolella — niitä ei yritysmaailmalle sallita — ja siellä samoissa kohdissa puhutaan siitä, että esimerkiksi palvelutarvearviointi pidettäisiin omissa käsissä. Ja nyt, kun lukee tätä lakia, täällä sanotaan, että palvelutarvearviointikin voidaan antaa yksityiselle puolelle, ja se on mielestäni se iso huolestuttava piirre.

Jos me mietimme vaikkapa Britannian mallia, jossa on annettu pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien palvelutehtävä pitkälti markkinoiden kontollee, niin siellä kumminkin julkinen valta on halunnut hyvin tiukasti pitää käsissensä sen, mitä se antaa markkinoille. Ja nyt tässä me olisimme itse asiassa menossa paljon pidemmälle kuin vaikkapa Britanniaassa tai Australiassa, joista malleja näihin on haettu, siinä mielessä, että me annamme oikeastaan kaiken vallan itseltämme pois. Markkinat saavat keksiä, mitä se asiakas tarvitsee, ja sen jälkeen julkisen vallan tehtävä on valvoa, että asiakas saa, mitä yksityinen toimija on ajatellut hänen tarvitsevan tuossa palvelutarveselvityksessä. Tämä on se yhtälö, jota en kerta kaikkiaan pysty tämän lain yhteydessä ymmärtämään. Sitten on eri asia, että me olemme poliittisesti eri mieltä siitä, kuinka paljon pitää antaa markkinoille valtaa ja yksityisille yrityksille työvoimapalveluita. Itse uskon siihen, että ne ovat hyvä täydentäjä, mutta näin pitkälle en olisi valmis menemään.

Oikeastaan toinen kysymys liittyy siihen, että silloin, kun ministeri esitteli kasvupalvelulakia, hän sanoi, että meille tulee pilottilainsäädäntö. Pilotista tulee mielikuva, että kyse on pilotista, joka on väliaikainen, ja sen jälkeen tehdään jotakin. Mutta kun luen nyt tätä lakiesitystä, niin tähän ei ole tarkoitettu väliaikaiseksi, käsittääkseni, vaan tämä on tarkoitettu pysyväksi, [Jari Lindström: Kombinaatio nykytilanteesta ja tulevasta!] koska sen jälkeen, kun tämä laki on säädetty, se on olemassa, kunnes jotenkin toisin säädetään, koska tämä ei ole määräaikainen vaan tämä astuu voimaan tietynä päivänä, ja sen jälkeen esimerkiksi palvelutarvearviointi on yksityisten yritysten mahdollisuuksissa. Ja tämä on se huolenaihe, että jos tämän tarkoitus on ikään kuin olla tässä välitilassa jonkinlainen laki, joka on silta siihen uuteen, niin tämä on kyllä kirjoitettu sillä tavalla, että nämä avaukset jäävät pysyviksi, mitä tässä nyt markkinoille tarjotaan. Se on yksi asia, joka tässä huolestuttaa.

No, sitten mietin itse asiassa sitä — jos palvelutarvearviointi on mahdollista tehdä yksityisessä yrityksessä — miten tapahtuu julkisen vallan asiakasohjaaminen, koska käsittääkseni asiakas ohjataan oikeisiin palveluihin sen palvelutarvearvion jälkeen, kun tiedetään, mitä palveluita tämä henkilö tarvitsee. Nyt asiakasohjaus pitäisi tehdä ikään kuin julkisen vallan puolelta, mutta kuitenkin palvelutarvearviointi voidaan tehdä yksityisellä puolella. Ainakin tämä on sellainen asia, johon varmasti täytyy palata ja miettiä tarkkaan, miten sitä ratkaistaan.

Sitten yksi kysymys liittyy näihin it-järjestelyihin, jotka itse asiassa menevät hyvin pitkälle. Tähän asti tulkinta on ollut se, että esimerkiksi kunnille ei voi antaa pääsyä työhallinnon Ura-järjestelmään, koska siellä on sellaisia tietoja, jotka tietosuojan näkökulmasta eivät voi levitä niin laajalle, ja nyt tässä mallissa kuitenkin annettaisiin Ura-järjestelmään pääsy yksityisille yrityksille. Mutta sitä ei annettaisi samaan aikaan esimerkiksi TYPEille, jotka tänä väliaikana kuitenkin joutuvat huolehtimaan näistä palveluista. Tämä on se toinen asia, jota en kerta kaikkiaan pysty ymmärtämään tässä kokonaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Kolmas asia on se, että kun kyse on kahden vuoden it-järjestelmästä, joka tulisi oikeastaan vain näitä yksityisiä palvelutuottajia varten, joita todennäköisesti ei tule olemaan kovin montaa, koska niiden pitäisi kuitenkin ymmärtääkseni hallita aika isoa palvelukokonaisuutta, niin 3 miljoonaa kahdessa vuodessa on kyllä mielestäni aika iso raha antaa muutama firman vuoksi it-järjestelyihin, kun laissa kuitenkin sanotaan, että 2020 tämä järjestelmä pitää pistää uusiksi maakuntahallinnon vuoksi.

Toivon, että näihin muutamiin kysymyksiin — tosin tunnustan, että tämän lain vasta sain ja pikaisella luvulla olen käynyt läpi — saimme vastauksia, koska nämä ovat varmasti niitä oleellisia kysymyksiä, joita valiokunnassa joudutaan pohtimaan. Ja ikävä kyllä täytyy sanoa, että valiokunnassa nykyään asiantuntijoilta saa aika vähän vastauksia, enemmän hämmennystä siitä, että nämä lait tulevat niin palasina, että niiden kokonaisuutta ei voi hahmottaa. Nytkin meillä on kasvupalvelulaki, meillä on kasvupalvelulakiin liittyvä pilottilaki, joka kuitenkin näyttää pysyvältä lainsäädäntömuutokselta, eikä varsinaista substanssilakia ja rahoituslakia, joista voisi löytää kannustimia sille, että maakunnat huolehtisivat myös kasvupalveluista, ole vielä meille olemassakaan. Yksi asiantuntia kuvasi hyvin, että meillä on olemassa kuori, lain kuori, mutta sisältö siitä puuttuu. Hän sattui olemaan perustuslakiasiantuntija, joten se oli mielestäni aika huolestuttava viesti.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Puheenvuoro edustaja Arhinmäelle ja sitten sen jälkeen ministeri Lindströmille vastauspuheenvuoro.

17.04 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarkkisen, edustaja Filatovin ja edustaja Paateron kysymysten jälkeen minulla on oikeastaan ainoastaan yksi kysymys ministeri Lindströmille, ja se kysymys kuuluu: nämä kysymykset kuultuaan eikö ainoa järkevä vastaus näihin kysymyksiin ole se, että tulipa tehtyä nyt vähän huolimaton ja ajattelematon lainsäädäntö, että parempi vetää jo lähetekeskusteluvaiheen jälkeen se pois ja palataan asiaan mahdollisesti syksyllä?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia. [Eduskunnasta: Yllätä meidät! — Välihuutoja]

17.05 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Arhinmäki jatkaa tuttua, luotettavaa linjaansa.

Ensinnäkin yleisesti tästä yksityistämisestä, sitten koetan vastata niin moneen kysymykseen kuin tässä ehdin.

Ylipäättään ohjaket pysyvät hallinnolla, joka määrittää, mitä hankitaan. Se ohjaa markkinaa, määrittää ehdot ja valvoo laatua ja tuloksia. Vastuu säilyy julkisella puolella. Kumppanuuksien ja markkinoiden hyödyntämisessä on tällainen pitkä vahvistuva trendi. Tämä on osa tuota jatkumoa. Mitään dramatiikkaa tai vallankumousta tähän ei sisälly. Tämä laki, kuten sanoin, mahdollistaa uusien mallien kokeilun, ja kokemukset ja muutokset ovat hallittuja, eikä kenelläkään ole mitään intressiä rakentaa jotain sellaista, joka vaarantaa asiakkaat tai palvelun. Alueiden esitykset ovat olleet hyvin perusteltuja ja lähtevät aidosta tarpeesta uudistaa. Niistä ei välity mitään ylimääräistä syöksymistä suinpäin markkinoille. Hallinto ei voi oppia uutta tai saada kokemuksia siitä, mikä toimii ja mikä ei, jos ei päästä kokeilemaan julkisen ja yksityisen yhteistyötä uudella tavalla, ja siitä tässä on kysymys. Ei kasvupalvelumarkkinassa edes ole sellaisia yksityisiä toimijoita, jotka voisivat

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

yhtäkkiä ottaa hoitaakseen ison vastuun ja volyymin, joten tältäkin osin tämmöinen vaiheistus on paikallaan. Markkinoiden hyödyntäminen ei ole päämäärä vaan keino parempien palvelujen aikaansaamiseksi tässä toimintaympäristössä, jossa työnhakijoiden palveluissa ja työnvälityksessä tarvitaan monipuolista ja joustavasti yhdisteltävää osaamista ja toimialatuntemusta.

Edustaja Sarkkiselle työkokeilun ohjaamiseen. Jotta palveluntuottaja voisi ohjata kokeilun itselleen, siitä on sovittava ely-keskuksen kanssa tehtävässä hankintasopimuksessa. Tässä yhteydessä hallinto arvioi, olisiko kokeiluun ohjaaminen palveluntuottajalle tarkoituksenmukaista. Asiaa avataan myös hallituksen esityksessä perusteellisesti. Työttömyys-turvasanktiot selvittää ja asettaa aina TE-toimisto.

TEMin ohjauksesta: Pilotit, jotka lainsäädännöllä mahdollistetaan, lähtevät alueiden tarpeesta käsin. Ministeriö tukee alueita näitten pilottien valmistelussa.

Edustaja Paatero, kuten sanoin, markkinoiden hyödyntäminen ei ole mikään päämäärä vaan keino. Työvoimapolitiittisista lausunnoista ei olla luopumassa. Palveluun osallistumista koskevat lausunnot korvataan ilmoituksilla, eli palveluntuottaja ilmoittaa työttömyyskassalle tai Kelalle, mikä palvelu ja millä ajalla. Luotetaan tähän.

Tulospalkkioista. Jo toteutetuissa kokeiluissa on saatu kokemuksia tulospalkkioista. Palkkioita maksetaan nimenomaan työllistymistuloksen perusteella, eli henkilö menee työhön, ei mihinkään listalle. Ely-keskuksella säilyy järjestämisvastuu. Ely-keskus myös päättää, mitä se hankkii. Väliaikaisuus tulee sitä kautta, että JTYPL kumotaan rekrylailla. Rekrylaki kuuluu kasvupalvelupakettiin, ja sitä koskeva esitys on tulossa eduskuntaan viikolla 23. [Puhemies koputtaa]

Pahoittelen, etten enempää ehdi tässä ajassa. [Antti Rinne: Lisää aikaa mielellään vastauksille!]

17.08 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille vastauksista.

Työvoimahallinnon resurssit ja henkilöstö ovat niukat jo nyt. Jos tulevaisuudessa vielä suurempi osa resursseista siirtyy yksityiselle toimijalle, herää kysymys, mikä mahdollisuus viranomaisilla on todella tarkastaa yksityisten tekemiä palvelunohjauspäätöksiä, niiden oikeellisuutta ja niiden järkevyyttä, tai esimerkiksi varmentaa, onko karenssin määräämisen peruste aiheellinen. Karenssipäätökset on vaikea erottaa tästä palveluprosessista ja palvelusuunnitelman tekemisestä erillisiksi päätöksiksi, varsinkin sitten, jos ei siellä ole resursseja todella käydä niitä keissejä läpi ja olla kontaktissa työttömän ja palveluntarjoajan kanssa.

Ylipäätään herää kysymys, että kun jo nyt resurssit ovat niukat, niin sitten kun resurssit ja siirtyvät vielä enemmän yksityiselle puolelle myös tähän ohjaukseen liittyen, mikä mahdollisuus ylipäätään viranomaisilla on valvoa laatua ja toiminnan oikeellisuutta, varsinkin jos ajatellaan sitä maakuntamaailman elämää, missä maakuntien rahoitus tulee valtiolta yleiskatteellisena ja sote-palvelut aiheuttavat hirvittävän kustannuspaineen. Ja on iso kysymysmerkki, kuinka paljon tänne työvoimahallinnon puolelle ylipäätään niitä resursseja sitten kyetään ohjaamaan. Eli siinä mielessä olisin hieman huolissani tästä.

Arvoisa puhemies! Ministeri totesi, että viranomaiset arvioivat, onko tarkoituksenmukaista, että tällainen yksityinen työllisyyspalveluita ja -ohjausta tuottava yritys ohjaa työttömän työkokeiluun omaan yritykseensä, että viranomaiset arvioivat sitä, onko se tuottajalle tarkoituksenmukaista. Mutta eikö pitäisi arvioida sitä, onko se työttömälle tarkoituksenmukaista, eikä sitä, onko se tarkoituksenmukaista sille yritykselle, joka sen työkokeili-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

jan ottaa? Näiden työkokeiluidenhan pitäisi aina lähteä työttömän tilanteesta ja tarpeesta, ei ikinä yrityksen tarpeesta. Näitä työkokeiluja ylipäätään mielestäni pitäisi käyttää hyvin rajoitetuissa tapauksissa, koska on kyseenalaista, että ihmiset tekevät työtä yrityksissä ilman palkkaa, eikä se saa vääristää työmarkkinoita, eikä se saa polkea ihmisten oikeuksia. Eli näissä pitää olla kyllä erittäin erittäin tarkkana, ettei tässä lähdetä negatiiviseen kehitykseen.

17.11 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että ministeriltä loppui aika eikä hän ehtinyt vastata oikeastaan yhteenkään kysymykseen, jonka puheenvuorossani esitin, mutta ehkä niihin vastauksia tulee.

Itse asiassa se oleellinen kysymys on, että kun sanoitte, että valvotaan laatua, niin se on äärimmäisen tärkeää, mutta sitten jos taas mennään siihen, että tulos on se, joka ratkaisee, niin silloin valvotaan ikään kuin sitä tulosta. Jos me katsomme tuloksista näitä kansainvälisiä esimerkkejä, niin monessa maassa, esimerkiksi Isossa-Britanniassa, aluksi haluttiin vain työllistämistulosta ja valvottiin sitä. Sitten yhtäkkiä huomattiin, ettei tämä toimikaan, vaan koska olemme tekemisissä vaikeasti työllistyvien ihmisten kanssa, niin siellä tulee myös monenlaisia välituloksia ja ihmisistä osan kohdalla ei ikinä päästä sinne avoimille työmarkkinoille. Jos me emme tiedä, mikä on se palveluprosessi, mitä nämä yritykset tuottavat tai palvelutuottajat tuottavat, vaan se on hyvin väljästi säädelty — niin kuin olen ymmärtänyt, että tarkoitus on, että se on hyvin väljästi säädelty, jotta niitä innovaatioita syntyi — niin miten sitten valvotaan sitä väliä? Niitä työllistymistuloksia voidaan valvoa, mutta jos ei ole olemassa muita tuloksia ja niille kriteereitä, niin esimerkiksi näitä elämänhallintaan, hyvinvointiin tai ylipäätään lähemmäksi työmarkkinoita siirtymisen kysymyksiä on tämän järjestelmän kautta oikeastaan aika mahdotonta valvoa. Meillä ei ole siihen kehitetty edes kunnollisia kriteereitä. Sitten kun tässä niin kovasti vannotaan sen nimiin, että yksityiset yritykset synnyttävät innovaatioita, niin maailmalta ei löydy esimerkkejä, että nuo yksityiset yritykset olisivat synnyttäneet suuria innovaatioita. Ne innovaatiot ovat olleet lähinnä sitä, että nopeammin, enemmän henkilökohtaista palvelua, ehjä palveluprosessi — kaikkea sitä, mitä me tekisimme nytkin jo julkisella puolella, jos siellä olisi riittävästi henkilöresursseja suhteessa asiakaskuntaan.

Minä en oikein ymmärrä, että kun tässä samalla haetaan säästöä ja kustannustehokkuutta, niin mistä syntyy se vaikuttavuus siellä yksityisissä yrityksissä, jos ne joutuvat samalla rahalla tekemään kuin julkinen puoli ja sen lisäksi vielä ajatellaan, että siellä sille yrittäjällekin jäisi joku siivu tästä kokonaisuudesta, kun kuitenkin on kyse niistä henkilöresursseista eikä niitä innovaatioita ole maailmallakaan syntynyt. Tämä rakentuu hyvin pitkälle sen varaan, että nämä yksityiset yritykset jostakin keksivät pyörän ihan uudelleen. Me tiedämme, että meillä ei tällä hetkellä edes ole sellaisia yksityisiä yrityksiä, jotka noita palveluita tarjoavat. Sen lisäksi me tiedämme sen, että monet näistä yksityisistä yrityksistä ovat sanoneet, että he eivät oikein osaa työskennellä näiden kaikkein vaikeimmin työllistettävien kanssa. Sen vuoksi te ilmeisesti esitätte tätä lainsäädäntöä, että nuo yksityiset yritykset voisivat opetella sitä. Mutta minusta on käsittämätöntä se, että kunnat, jotka nyt ovat osoittaneet osaavansa sen, eivät jatkossa saa tehdä tätä työtä. Sitä paitsi ne kunnat olisivat valinnanvapaudenkin näkökulmasta yksi lisä asiakkaalle ja kilpailun näkökulmasta yksi hyvä toimija, kun markkinat kuitenkin ovat niukat emmekä me edes tiedä, syntyykö niitä [Puhemies koputtaa] jokaisen maakunnan alueelle.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

17.14 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Nyt lupaan keskittyä pääsääntöisesti edustaja Filatovin kysymyksiin ja myös edustaja Sarkkisen kysymyksiin.

Tietojärjestelmistä sen verran, että on ajateltu, että käyttöoikeus tähän järjestelmään voitaisiin antaa sellaiselle taholle, joka vastaa siitä palveluprosessista. Eli kunta ei vastaa palveluprosessista. Nyt tehtävät muutokset muodostavat ikään kuin tämmöisen varajärjestelmän siltä varalta, että maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen voimaan tullessa nämä uudet järjestelmät eivät vielä ole valmiita.

Sitten tästä palvelutarvearvioinnista. Tärkeää nyt on erottaa se julkisen vallan tämmöinen portinvartijan rooli ja yksittäisen asiakkaan palvelutarpeen arviointi. Ely-keskus tai maakunta tulevaisuudessa päättää siitä, mitä palveluja ja millaisia kokonaisuuksia näiltä palveluntuottajilta hankitaan ja millaisille asiakasryhmille, sekä vastaa asiakasohjauksesta palveluntuottajalle. Tämä harkinta, mukaan lukien julkisten varojen käyttö, pysyy julkisen vallan käsissä nyt ja tulevaisuudessa. Niissä rajoissa palveluntuottaja voi sitten päättää, millä keinoin yksittäisen asiakkaan työllistymistä parhaiten tuetaan ja tuloksista maksetaan.

Sitten tämä yksi iso kysymys, joka tässä on noussut esille, eli edustaja Filatov kysyi tätä muun muassa kyselytunnilla, miten estetään se, että palveluntuottajat eivät tulospalkkion saadakseen tee nyt sitten tämmöistä nollatuntisopimusta, ja edustaja Sarkkinen nosti tämän palkattoman työn. No, asento meillä ministeriössä ja hallituksessa on semmoinen, että tällainen tilanne on tietenkin ehdottomasti estettävä, tämä ei ole tässä tarkoitus. Sen takia näissä hankintasopimuksissa määritellään palveluntuottajan palkkion määräytyminen. Perusteiden määrittelyssä on oltava tietenkin huolellinen, riskit on tunnistettava ja niihin on asianmukaisesti vastattava sopimuksissa. Keinottelun estämiseen on siis olemassa nämä välineet. Meillä on täällä työ- ja elinkeinohallinnossa olemassa hankintaosaamista, ja sitä on tietenkin hyödynnettävä näiden muutosten toimeenpanossa täysimääräisesti. Lisäksi näitten muutosten mahdollistamien hankintojen toteuttaminen vaatii hankintoja tekevien viranomaisten hankintaosaamisen kehittämistä, ja tähän hallitus on myös panostanut paljon, muun muassa luomalla tämmöisen verkoston hankintaosaamiseen. Työ- ja elinkeinoministeriö on tänä keväänä käynnistänyt tosiaan tämän kehittämishankkeen tähän tarpeeseen, ja palkkioperusteisiin liittyvien riskien tunnistaminen on tietenkin äärimmäisen iso, tärkeä osa siitä riskienhallinnasta, ja tähän tietenkin pitää kiinnittää huomiota.

Valmisteilla olevan julkisia rekrytointipalveluita ja osaamisen kehittämisspalveluita koskevan esityksen mukaan työttömän määritelmää muutettaisiin siten, että rekrylain mukaisena työttömänä pidettäisiin kaikkia työnhakijoiksi rekisteröityneitä, joille ei tosiasiallisesti ole tarjolla työtä kokoaikaisesti työ- tai virkasuhteessa taikka sitten yrittäjänä vähintään kahden viikon ajaksi ja jotka eivät opiskele päätoimisesti. Olisi hyvin outo tilanne, jos palveluntuottajalle maksettaisiin tulospalkkio nollatuntisopimuksen perusteella, jos työtä ei kuitenkaan [Puhemies koputtaa] tosiasiallisesti olisi tarjolla ja henkilön status olisi edelleen työtön niin tulevan palvelulain kuin työttömyysturvalainkin näkökulmasta.

17.17 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on todettu, on erikoista, että hallitus ajaa tämmöisenä kiireellisenä, niin sanottuna kokeilulakina, tätä työvoimapalveluiden yksityistämistä samaan aikaan, kun on toinen lainsäädäntö sisällä, ja kuitenkin tämä laki ei ole tilapäinen vaan pysyvä. Mutta se, mikä minua erityisesti nyt

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

kiinnostaa, on, minkä verran on katsottu näitä kansainvälisiä esimerkkejä, ja kun tätä työvoimapalveluiden yksityistämistä on tehty useissa maissa, Suomenkin kaltaisissa maissa, ja tulokset eivät ole olleet käsittääkseni kovinkaan positiivisia, niin minkälaista vertailua on tehty, minkälaisia tuloksia on.

Kiinnostaa erityisesti, jos ajatellaan työvoimapalveluita, Ruotsi, meidän naapurimaamme, se toimii usein esimerkkinä, ja siellä tätä on tehty. Ruotsin yleisradio on tätä selvittänyt, ja Ruotsin yleisradio toteaa työvoimapalveluiden yksityistämisestä, että ”Bristande bemanning, låsta lokaler och misstänkta mutor till deltagare. 100 stopp för coachbolag efter fel, fusk och dåliga resultat”. Eli sama suomeksi: ”Riittämätön henkilöstö, suljettuja toimistoja, epäilyksiä lahjuksista. Sata suljettua yritystä virheiden, huijaamisen ja surkeiden tulosten vuoksi.” Tämä on siis se, mikä on ollut Ruotsissa tulos, ja nyt kysymykseni kuuluu, ministeri Lindström: minkälaisia kokemuksia esimerkiksi te olette kaivanut täällä edustaja Filatovin esiin nostamasta Isosta-Britanniasta, entä minkälaisia Ruotsista, joka on hyvin samankaltainen yhteiskunta ja kun tämä on siellä tulos?

Kun usein sanotaan, että meidän kannattaa ottaa Ruotsista mallia, niin meidän kannattaa ottaa sieltä mallia myös silloin, kun tapahtuu epäonnistumisia, ettei kopioida niitä tänne vaan toimitaan toisin. Tämä on vähän sama kuin sote-kysymyksessä, jossa moneen kertaan on sanottu, että katsokaa, mitä Ruotsissa tapahtui; kun siellä yksityistettiin terveyspalveluja, siellä oli suljettuja terveysasemia, suljettuja synnytyssairaaloita, heikentyneitä palveluita. Eli mitkä ovat nämä kansainväliset esimerkit, joiden pohjalta te uskallatte viedä tätä eteenpäin?

17.20 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Jatkan vähän samalla tapaa. Edustaja Arhinmäki otti esille tässä Ruotsin, Iso-Britannia on mainittu, ja myöskin Australiasta on jo meillä tietoa, kuinka siellä kävi: meni todella pitkälle työvoimapalveluiden yksityistäminen. Me voimme nyt välttää ne virheet, mitä Australia teki ja joita se on korjannut järjestelmässään. He huomasivat siellä, että tämä yksityistämisyjärjestely johti kermankuorintaan, myöskin Ruotsissa ja Iso-Britanniassa aivan sama.

Tämä kermankuorinta, elikkä se, että yritykset palvelevat vain niitä työttömiä, jotka helposti löytävät kokoaikaisen työn, tai niin kuin ministeri tuossa luetteli, mistä niille maksettaisiin, on ihan luonnollista, koska yrityksen perustehtävä on tuottaa voittoa omistajilleen. Ei ministeri mitenkään pysty tekemään yritysten perustehtäväksi hyvinvoinnin tuottamista tai työllisyyden tuottamista. Kun yritysten perustehtävä on tuottaa rahallista voittoa omistajilleen, ne keksivät keinot, kuinka ne sitä perustehtäväänsä tekevät ja parhaiten saavat voittoa. Ja jos yrityksille maksetaan siitä, että ihmiset saavat kokoaikaista työtä — mikä on sinänsä hieno tavoite, totta kai me kaikki haluamme, että ihmiset saavat kokoaikaista työtä — yritykset eivät tällöin palvele niitä erittäin vaikeasti työllistyviä pitkäaikaistyöttömiä, vähän koulutettuja ja osatyökykyisiä.

Ja ihan vaan tuli sellainenkin kysymys tässä mieleen, että voisiko ministeri vastata, onko sitten tulossa tällainen pisteytysjärjestelmä, mistä on soten osalta puhuttu, että ihmisiä pisteytetään ja sen mukaisesti sitten yrityksille maksetaan rahaa ihmisten palvelemisesta, jotta tätä kermankuorintaa vältetään. Onko kenties tulossa myös näihin työvoimapalveluihin työttömien pisteyttäminen, jolla sitten yritätte välttää tätä kermankuorintaa? Ainakaan itseäni ei vakuuttanut tuo teidän äskeinen puheenvuoronne siitä, että ministeriön virkamiesten hankintaosaamista vahvistetaan tai että tämä kaikki perustuu sopimukseen. Kyllä meillä täällä pitää olla tiedossa ne konkreettiset toimenpiteet, millä se kermankuorinta estetään,

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

tai onko tulossa työttömien ihmisten pisteytysjärjestelmä, niin kuin on suunnitteilla sotesa.

17.23 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että meidän kaikkien on vaikea hahmottaa tätä kokonaisuutta, miten sote ja tämä kasvupalvelulaki sitten loppujen lopuksi toimivat yhteen. Mutta mietin sitä, että kun tässä kokonaisuudessa meillä on ollut nyt työvoiman palvelukeskukset, joissa on ollut sosiaali- ja terveystoimi, kuntoutus ja työhallinnon palvelut yhdessä, ja ennen kuin siitä tehtiin varsinainen laki, niin sen vahvin tulos tuli siitä, että siellä moniammatillisesti, ihan oikeasti parityöskentelyssä, käytiin läpi asiakkaita ja etsittiin niitä palvelumuotoja. Ja nyt kun ollaan siirrytty TYP-lakiin, niin nyt tästä on tullut enemmän rutiinia, koska siellä on enemmän asiakkaita. Enää ei tehdäkään niin huolella niitä selvityksiä kuin aiemmin. Tämän osoittavat meidän Helsingin yliopiston tutkimukset aivan selvästi.

Jos meidän pitäisi ikään kuin tätä vaikeimmin työllistettävää joukkoa palvella ja ajatella, että työttömän terveystarkastus on suoran valinnan piirissä ja kuntoutus on setelin takana ja aikuissosiaalityö tapahtuu sote-liikelaitoksessa, ja sitten nämä työvoimapalvelupuolet tulevat jostakin yrityksestä, markkinoilta, josta me emme edes aina tiedä, mikä se palvelukonsepti siellä kokonaisuudessa on, ja te sanotte, että maakunta valvoo sitä, että laatu toteutuu, mutta kuitenkin olen ymmärtänyt sieltä kasvupalvelupuolelta, että enemmänkin mennään tämmöisellä vähän black box -ajattelulla, että ikään kuin annetaan vapaat kädet sille toimijalle tuottaa tulosta, niin miten silloin tuota laatua valvotaan? Jotta juuri sen kyseisen yrityksen konseptilla voidaan tuottaa tulosta, asiakasohjautuminen on erittäin tärkeää, se, että sinne tulee oikeanlaisia asiakkaita, joille ne palvelut, joita se yritys tarjoaa, ovat oikeanlaisia.

Kysyn uudelleen sitä, että jos julkinen valta tekee viisasta ja osaavaa asiakasohjaamista, niin miten se voi tehdä sen ennen kuin palvelutarvearviointi on tehty — koska se kai kertoo, mitä palveluita tuo asiakas tarvitsee — ja nyt kuitenkin tässä lähdetään siitä, että ensin asiakasohjaus on julkisella vallalla mutta sitten se palvelutarvearviointi voidaan tehdä siellä yrityksessä. Mitä tehdään, jos sen yrityksen konsepti ei ollenkaan täytä niitä palvelutarpeita, mitä asiakkaalla on? Saako siinä vaiheessa palauttaa asiakkaan julkisen vallan kontolle, kun julkisella vallalla on kuitenkin velvollisuus huolehtia siitä, että asiakas saa sen palvelun, jota hän tarvitsee?

Tuo kuulosti ihan viisaalta, että työttömän määritelmä sinänsä muuttuu, koska se osittain poistaa näitä nollatuntisopimuksiin liittyviä asioita, mutta sielläkin oleellista on sitten se, miten ne tunnit jaksottuvat ja miten sitä kokonaisuutta katsotaan. Toivon silti, että etsittäisiin muitakin tuloksia kuin pelkästään työllistymistulosta — vaikka ehdottomasti kannatan sitä, että työllistymistulos on yksi näistä, koska me tiedämme, että asiakaskunnassa on niitä ihmisiä, jotka eivät koskaan avoimille työmarkkinoille työllisty — esimerkiksi sitä, onko vaikkapa työkokeilussa oleva nuori lähtenyt opiskelemaan tai suorittaako hän samanaikaisesti ammatillisia opintoja. Nyt se muuten, by the way, [Puhemies koputtaa] on mahdotonta.

17.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Olisin vielä halunnut kysyä ministeriltä siitä, että nyt kun näitä yksityisiä palveluntuottajia on tulossa alalle tarjoamaan työvoima- ja yrittäjäpalveluja, niin tässä ollaan kieltämättä menossa hieman kohti tuntematonta. En nyt sano

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

sitä, että tässä välttämättä katastrofia tapahtuisi, koska kyllähän myös yksityiset palveluntuottajat voivat tässä onnistua, mutta varmaa näyttöä siitä ei kuitenkaan ole olemassa.

Silti on olemassa hyvää näyttöä näistä alueellisista kuntakokeiluista, joissa kunnat tai kuntien yhteenliittymät ovat tarjonneet työttömille henkilökohtaista palvelua nyt jo vajaan vuoden ajan. Näytöt ovat olleet erittäin hyviä: Erittäin moni työtön on työllistynyt, he ovat saaneet henkilökohtaista palvelua omassa kotikunnassaan ja heidät on ihan ihmisinä siellä kohdattu. Moni on tullut sanomaan ja lähettänyt palautetta, että näitä kokeiluja tulisi ehdottomasti jatkaa, ja myös kunnat ovat olleet mielestäni hyvin tyytyväisiä näihin kokeiluihin.

Myös itselleni on herännyt kysymys, miksi ministeri Lindström ei halua jatkaa tätä hyväksi havaittua käytäntöä, vaan mennään tähän uuteen suuntaan. Voisiko ministeri vielä kertoa meille, mikä peruste hänellä on siihen, että nämä kuntakokeilut ovat tämän vuoden loppuun mennessä jo päätymässä, varsinkin kun alun perin ne oli tarkoitus ottaa käyttöön siihen asti, kun maakuntauudistus tulee — mutta kuten tiedämme, maakuntauudistus viivästyy ainakin vuodella, ellei pidemminkin ajanjakson verran. Tiedustelisinkin ministeriltä vielä hänen kantaansa, voisiko hän harkita, että nämä kuntakokeilut jatkuisivat ainakin vuoden verran.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

17.28 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Jälleen pinnistellään ja koetaan vastata niihin kysymyksiin, mihin tässä ehtii.

Ensinnäkin vielä täydennyksenä näihin tietojärjestelmäkysymyksiin. Tässä TYP-toimintamallissa kyse ei ole pelkästään TE-hallinnon järjestelmästä tai tiedoista, vaan myös kuntien sote-tiedoista ja järjestelmästä. Sen takia TYP-toimintaa varten on olemassa oma tietojärjestelmänsä. Tämä on hyvä tässä tuoda esille.

Näitä tulospalkkiomalleja on totta kai syytä kehittää ja miettiä, millaisista tuloksista maksetaan. Esimerkiksi maksetaanko erilaisista välituloksista, ja jos maksetaan, niin mistä. Tätä valmistelua on nyt tärkeä tehdä hyvissä ajoin. Idea siis tosiaan on se, että TE-toimisto selvittäisi työttömyysturva-asiat ja saisi palveluntuottajalta tiedot siitä, mitä työttömyysturva-asiain vaikuttavaa on tapahtunut. Tässä kuullaan työnhakijaa, ja vasta sitten päätetään mahdollisista seuraamuksista.

Ely-keskuksilla olisi vastuu palvelujen ja toimien yhdenvertaisesta saatavuudesta, niiden tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä, toteuttamisesta ja tuottamisen valvonnasta. Ely-keskukset asettavat myös tarjouspyynnöissä palveluntuottamiselle laadulliset kriteerit, muun muassa palveluntuottajien henkilöstöltä edellytettävästä osaamisesta. Ja näihin palveluntuottajiin sovelletaan muitakin lakeja, eli ylipäättään hallinnon yleislakeja ja hallintolakia, kielilakia, julkisuuslakeja ynnä muita, joita sovelletaan silloin, kun hoitaa tällaisia julkisia hallintotehtäviä.

Edustaja Arhinmäki, vielä kerran, miksi tämä laki annetaan nyt. Kasvupalvelulainsäädännön etenemisen myötä on ollut mahdollista arvioida siirtymävaiheen järjestelyn tarvetta, ja on käynyt selväksi, että hallinnon ja erilaisten tuottajien kyvykkyyksiä uusien mallien toimeenpanoon tulee ryhtyä mahdollisuuksien mukaan tukemaan jo ennen maakunta- ja kasvupalvelu-uudistuksen voimaantuloa. [Paavo Arhinmäki: Mitä, jos se ei tule voimaan?] Jos esitys annettaisiin vasta, kun kasvupalvelu-uudistus on hyväksytty eduskunnassa, se tulisi voimaan liian myöhään. Eli esityksen mahdollistamalla hankinnoilla on jo

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

nyt kiire, jotta niistä ehdittäisiin kerätä mahdollisimman paljon oppia tuleviin kasvupalveluihin.

Kansainvälistä vertailua on katsottu, ja niitä on kuvattu tässä esityksessä. Muiden maiden onnistumisista, kuten tässäkin tuli esille, myös epäonnistumisista, on tärkeä oppia. Tärkeätä on muistaa, että tämän ja kasvupalveluesityksen mukaan Suomessa ohjaket säilyvät ely-keskuksilla ja maakunnilla, jotka päättävät, missä laajuudessa näitä palveluita hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Tätä kermankuorintaa voidaan ehkäistä monin tavoin, esimerkiksi siten, että helposti työllistyvien osalta ei makseta palkkiota ja että maksetaan pieniä palkkioita. Näitä malleja sitten mietitään etukäteen.

Edustaja Savio, nykyiset työvoima- ja yrityspalvelujen alueelliset kokeilut eivät voi sellaisenaan jatkua uusina pilottihankkeina, koska ne eivät ole maakuntamallin kanssa yhteensopivia. Nykyisissä kokeiluissa kunnille on siirretty vastuu julkisen työvoiman ja yrityspalvelujen tarjoamisesta, ja maakuntamallissa kunnalla ei ole tämmöistä roolia. Kuntien mukanaolo uusissa piloteissa on kuitenkin mahdollista allianssimallia hyödyntäen. [Sirpa Paatero: Heti, kun tiedetään, mitä se on!]

17.31 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! En halua pitkittää keskustelua, mutta sen veran sanon, kun ministeri sanoi tähän kiireeseen, että me teemme varmasti työelämävaliokunnassa kaiken sen, mitä voimme, että laki valmistuu nopeasti, mutta pullonkaula on kyllä perustuslakivaliokunta, jota ei voi kiirehtiä, koska sillä on koko tämän sote-uudistuksen kaikki kokonaisuudet katsottavana, ja pahoin pelkään, että tämä valmistuu samaan aikaan kuin se kasvupalvelulaki, koska tosiasia on se, että tässäkin tullaan niihin rajapintoihin, joissa viranomaistoimintoja laitetaan yksityisten palveluntuottajien kontrolle: millä ehdoin ne voidaan tehdä, miten tarkkarajaisia ne ovat. Ja vaikkapa se asia, että tähän asti ainakin on ollut niin, että työttömyyttä ei saa kertoa ulospäin, ellei asiakas siihen lupaa anna. Mitä sitten tehdään niiden asiakkaiden kanssa, jotka toteavat, että minun työttömyyttäni ei muuten kerrota kenellekään? Ne jäävät maakunnan kontrolle, jonka kuitenkin pitäisi tuottaa palveluita vain markkinahäiriötilanteessa, tai kunnan, jolla on tuottamiskielto sinänsä tässä järjestelmässä.

Nämä ovat niitä asioita, joita joudumme jatkossa pohtimaan. — Pahoittelen, että joudun poistumaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 60/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Lähetekeskusteluun varataan 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrärajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan, 7. asiakohtaan.

Keskustelu

17.33 **Pauli Kiuru kok:** 5 minuuttiako se oli?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: 7 minuuttia. [Paavo Arhinmäki: Kolmekin riittää!]

Arvoisa rouva puhemies! Kiitän Paavo Arhinmäkeä kiinnostuksesta puhettani kohtaan. Saattaa olla, että 3 minuuttia ei riitä. [Paavo Arhinmäki: 200:sta minä olen paikalla kuuntelemassa!]

Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä digitaalisista palveluista ja niiden tarjoamisesta ja saavutettavuudesta. Tässä taustalla on EU-parlamentin ja -neuvoston direktiivi, se on sieltä lähtenyt liikkeelle. Tämä esitys on tausta huomioon ottaen aivan käypää tavaraa, ja en halua millään tavalla sitä moittia. Puheeni painotus menee pikkasen sivuun tästä hallituksen esityksestä mutta ehkä perustelluista syistä, ja katson, että se ikään kuin tukee tätä EU:n näkemystä ja tuota hallituksen esitystä, ja uskon, että varmaan Paavo Arhinmäkikin on kanssani hyvin pitkälle samoilla linjoilla, koska tässä puhutaan syrjäytymisestä ja kaikkien suomalaisten pitämisestä mukana tässä yhteiskunnassa.

Laeilla pyritään siis edistämään digitaalisten palvelujen laadukasta ja tietoturvallista tarjoamista julkisella sektorilla sekä parantamaan yhteiskunnan erityisryhmien edellytyksiä selvitysohjelmasta. Kysymys on tarjonnasta, ja sitten toisaalta puhutaan tässä hallituksen esityksessä saavutettavuudesta. Se, mihin kiinnitän huomiota, on tämä vastaanottajapuoli eli vastaanottaminen, johon liittyvät vastaanottajan taidot digitaalisiin asioihin liittyen, tarvittavat laitteet, niiden hankkiminen, ja sitten tietysti asenteet.

Haluan kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kun Suomi digitalisoituu ja maailma digitalisoituu kovaa vauhtia, niin kaikki suomalaiset, kansalaiset, eivät ole pysyneet tässä vauhdissa mukana, ja sitä kautta mahdollisuudet vaikuttaa asioihin asuinpaikasta riippumatta eivät välttämättä toteudu sillä tavalla kuin olisi toivottavaa. Se, että ei ole digitaalista lukutaitoa, altistaa nykypäivänä väijäämättä syrjäytymiselle. Jos palvelu on saatavissa vain sähköisesti, tarkoittaa se käytännössä monelle sitä, että palvelua ei ole saatavissa enää ollenkaan, ja siinä tapauksessa yhdenvertaisuus ei enää toteudu.

Tässä hallituksen esityksen 5 §:ssä on tästä sähköisestä tarjoamisesta, ja oikeastaan lähten tästä 5 §:n perusteluista. Täällä 5 §:n otsikkona on Digitaalisten palvelujen tarjoaminen, ja perusteluissa lukee seuraavasti: ”Myös muiden, vaihtoehtoisten kanavien ja asiointitapojen saatavilla olosta on huolehdittava tarkoituksenmukaisella tavalla. Laillisuusvalvonnassa on pidetty ongelmallisena menettelyä, jossa viranomaisen on päätöksellään tarjonnut vain sähköisen asioinnin mahdollisuutta.” Eli on oltava tämän digitaalisen sähköisen palvelun rinnalla edelleen myös jatkossa muita tapoja hoitaa asioitaan.

Se, mihin toivon valiokunnan kiinnittävän huomiota tässä 5 §:ssä, on se, että perusteluissa tämä vaihtoehtoinen tapa on huomioitu mutta itse pykälässä siitä ei puhuta enää mi-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

tään. Puhutaan vain, että on oltava tarjolla digitaalisia palveluita ja niiden saatavuuden on oltava hyvä. Eli puolustan tässä niitä kansalaisia, joilla ei ole digitaitoja. Esimerkiksi yli 65-vuotiaista 500 000 henkilöä ei ole koskaan käyttänyt mitään digitaalista palvelua. Ilman älypuhelinia on myös noin 500 000 suomalaista yli 65 vuoden ikäryhmästä. Ja nyt jos ajatellaan, että puhumme digitaalisten palveluiden tarjonnasta ja saatavuudesta, niin se ei vain toteudu, jos niitä laitteita ei ole tai ei ole taitoa niiden käyttämiseen. No, mikä avuksi? Avuksi kannattaa ottaa koulutus. Ja ketkä sitä koulutusta voivat tarjota? Nähdäkseni vastuuta ja rahoitusta pitää antaa kirjastoille, kansalaisopistoille sekä muulle vapaalle sivistystyölle, jotka jo tälläkin hetkellä tekevät sitä työtä, mutta kun nämä 500 000 on, niin se työ ei ole valmista. Riippumatta siitä, mikä hallitus seuraavalla vaalikaudella jatkaa, toivon, että hallitusohjelmaan tulee vahva kirjaus siitä, että digitaitoja viedään kirjastoissa, kansalaisopistoissa ja vapaassa sivistystyössä eteenpäin.

Tämä ei ole kysymys pelkästään esimerkiksi pankkipalveluista tai Kela-palveluista, tämä on kysymys myös sivistyksellisistä palveluista. Verkkoympäristössä on runsaasti erilaista kulttuuritarjontaa, lehdet ja kirjat ovat digitaalisesti saatavilla, tv-ohjelmia löytyy verkkomaailmasta. Niitä on siellä arkistoituina, ja musiikkia ja elokuvia, erilaisia arkistopalveluita on lähes äärettömästi. Kaikesta tästä henkilöt, jotka eivät ole digilaitteitten kanssa sinut, jäävät valitettavasti paitsi.

Eli viestini on se, että pidetään kaikista huolta, pyritään antamaan sellaista koulutusta, että myös ikäihmiset pääsevät palveluihin käsiksi, tämä koulutus on helposti toteutettavissa pienillä kustannuksilla, kohderyhmä huomioiden maltillisella tavalla se opetus etenee ja huomioidaan [Puhemies koputtaa] oppijoiden valmiudet. — Kiitos.

17.40 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Digitaalisuus on päivän sana, ja saavutettavuusdirektiivi on asia, josta on ainakin joissakin valiokunnissa käsitelty jo aikaisemmissa vaiheissa sitä, mitenkö oikeasti esimerkiksi YK:n vammaisten oikeudet tulevat toteutumaan näissä digitaalisissa palveluissa. Nythän tuntuu esimerkiksi sote-palveluissa pääministerikin täällä uskovan vahvasti siihen, että ihmiset tulevaisuudessa käyttävät sote-palveluita myöskin digitaalisina. Siinä kyllä haasteena on se, että tällä hetkellä on Suomessa ainakin 400 000 ihmistä, jotka eivät niitä käytä, joilla ei ole konetta, jotka eivät osaa niitä digitaalisia palveluita käyttää. [Pauli Kiuru: 500 000!] Ja sen takia tulee huolehtia, että on olemassa tämä mahdollisuus, että aina on ohjeistusta, aina on mahdollisuus käyttää myöskin ihan kasvotusten, puhelimitse tai jollain muulla keinolla niitä palveluita.

Tähän lakiin sisältyy tällä hetkellä siis ajatus, että kaikki julkiset palvelut kuntien, valtion, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, ammatillisten koulujen, Kelan ynnä muitten osalta siirrettäisiin tähän, mutta myöskin yhtiöiden osalta, niin että muun muassa Posti, julkinen liikenne, VR ynnä muut, pankit ja kaikki ne, joissa tarvitaan vahvaa tunnistautumista, tulisivat sen järjestelmän piiriin, niin että kaikkia niitä verkkosivuja pitäisi olla muun muassa näkövammaisilla mahdollisuus käyttää. Onneksi tähän on tehty muutaman vuoden siirtymäaika, että kaikkea ei tarvitse olla ensi vuoden alusta vaan viimeisten mobiilipalveluiden tulee olla siirrettyinä vuoden 21 aikana saavutettavuuden pariin kaikille. Mutta haastetta tulee, ja yhä edelleen siis haluaisin painottaa sitä, että joka tapauksessa vaihtoehtoisia muotoja palveluiden saamiselle tulee olla tämänkin jälkeen.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU-ympäristömerkistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 63/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, aravarajoituslain ja asumisoikeusasunnoista annetun lain 16 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 12/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.43 **Silvia Modig vas:** Arvoisa rouva puhemies! Asumisen liian korkea hinta on kaikkien kasvukeskusten ongelma. Erityisen paha tilanne on täällä Helsingissä. Huutava pula meillä on nimenomaan kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista. Täällä asumisen hinta on jo työllisyyden este, koska pienipalkkaisilla aloilla monilla ei ole yksinkertaisesti varaa asua täällä. Asumisen liian korkeat kustannukset luovat myös monia muita ongelmia. Asumisen hinta on kaupunkiköyhyyden suurin syy, ja se ajaa ihmiset jopa toimeentulotuen varaan, kun asumiskustannuksista ei muuten selvitä. Aivan liian moni on pysyvästi toimeentulotuen varassa, ja valtavat asumistukimenot me tunnemme kaikki.

Ainoa kestävä tapa saada asumistukimenoja alas on luoda riittävästi kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Siinä valtion tarjoama korkotuki on keskeinen työkalu. Se on myös paljon edullisempi tie kuin asumistuki, koska asumistukimenot ovat noin 2 miljardin luokkaa ja päälle vielä 300 miljoonaa toimeentulotuen kautta asumisen kustannuksiin, kun taas korkotuen kustannukset valtiolle ovat tällä hetkellä 10 miljoonaa. Vaikka laskettaisiin 4 prosentin korkotason mukaan, olisivat valtion korkotukimenot noin 100 miljoonaa. Julkisuuksessa on viime aikoina esitetty vaatimuksia siitä, että tuotantotuesta tulisi kokonaan luopua. Näillä luvuilla se ei ainakaan ole perusteltavissa, päinvastoin, kannattaisi lisätä tuotantotukea, jolloin asumistuen tarve pienenesi. Asumistuella ei myöskään voi vaikuttaa kysynnän ja tarjonnan epäsuhtaan, joka on merkittävä osa tätä ongelmaa.

Asuntopolitiikkaan vaikuttavat lukuisat tekijät, eikä asumisen liian korkeisiin kustannuksiin ole yhtä ratkaisua, vaan se koostuu monista toimenpiteistä, joista monet ovat myös kuntien ratkaisuja. Valtion puolelta MAL-sopimukset ovat tärkeä väline, jolla valtio on

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

pystynyt sitouttamaan kuntia kunnianhimoisempiin tuotantotavoitteisiin esimerkiksi tuke-
malla joukkoliikennehankkeita. Tämä on myös tapa ohjata kestävän kaupunkirakenteen
syntymiseen.

Vaikka tämä korkotuettu tuotanto ei yksinään riitä ratkaisemaan ongelmaa, se on yksi
keskeinen elementti tilanteen parantamiseksi, koska kohtuuhintaisia asuntoja on pystyttä-
vä tuottamaan entistä enemmän. Ja juuri siksi eduskunta hyväksyessään lyhyen, 10-vuoti-
sen korkotukimallin hyväksyi myös lausuman, jossa edellytettiin, että pitkä korkotukimal-
li uudistetaan kokonaisuudessaan, jotta siitä saadaan houkutteleva. Tässä eduskunnan tah-
to oli, että tämän uudistuksen myötä saataisiin enemmän kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja
tuotantoon. Tähän eduskunnan tahtoon tämä hallituksen esitys ei vastaa. Edelleen tämän
esityksen jälkeen lyhyt korkotuki on pitkää korkotukea huomattavasti houkuttelevampi, ja
kun lyhyt korkotuki ei ole vastannut hallituksen sille asettamiin tavoitteisiin, on vaikea ym-
märtää sitä logiikkaa, millä tämä muutos nyt sitten vauhdittaisi pitkän korkotuen tuotantoa.

Hyvää tässä ehdotuksessa on lyhennysten etupainotteisuus, korkotuen pidentäminen,
mahdollisuus valita kiinteän ja annuiteettilyhennyksen välillä, mahdollisuus ylimääräisiin
lyhennyksiin, enimmäisrahoituksen osuuden nosto 95 prosenttiin sekä ennakkoratkaisun
saaminen tukeen hyväksyttävistä kuluista. Nämä ovat positiivisia muutoksia, mutta ne ei-
vät ole riittäviä lisäämään kohtuuhintaista tuotantoa. Tästä olivat valiokunnan kuulemat
asiantuntijat hyvin yksimielisiä riippumatta siitä, oliko kyseessä kunnan yhtiö vai vapaara-
hoitteisilla markkinoilla toimiva yhtiö. Houkuttelevuutta vähentää se, että korkotuki ei
edelleenkaan ulotu koko laina-ajalle ja rajoitusajalle. Korkotukena maksettavan tuen mää-
rän tulisi myös olla vakio koko laina-ajan. Ehdotettu omavastuukorko 2,5 prosenttia ei
myöskään ole kannustava tämänhetkisessä korkotasossa. Tulisi ottaa käyttöön malli, jossa
tuen korkotaso muuttuu automaattisesti korkotason muuttuessa markkinoilla.

Suurta huolta tässä esityksessä herättää korjauksiin varautumisen kieltö. Nykyinen tapa
varautua perusparannuksiin vuokrien kautta poistuu. Ajatus hallituksella on, että yhtiöiden
rahoitusaseman muutos mahdollistaa varautumisen muuta kautta, mutta juuri siksi omara-
hoitusosuuden koron nostaminen 6 prosenttiin ei ole riittävä. Esitetty malli myös tarkoita,
että yhtiö voi olla tilanteessa, jossa perusparannus rahoitetaan kokonaan velalla. Tämä
on uhka vakaalle ja ennakoitavalle vuokrien kehitykselle.

Arvoisa puhemies! Jatkossa saman yhtiön eri kohteissa olisi käytössä eri säännöt perus-
parannuksiin varautumiseen ja korkotuen keston liittyen. Tämä hankaloittaa kiinteistön-
pitoa ja taloudenpitoa, eikä se ole läpinäkyvää. Se, mistä kaikki alan toimijat, joita valio-
kunta kuuli, olivat samaa mieltä, oli se, että iso ongelma on toimintakentän epävakaus. 40
vuoden sitoumuksella ei voi olla tilanteessa, jossa sääntely muuttuu vuosittain. Hyvä esi-
merkki huonosta esimerkistä on hallituksen esitys asettaa tulorajat ARA-vuokra-asuntoi-
hin, joista sittemmin luovuttiin aivan samoin perusteluin kuin millä me yritimme niitä vas-
tustaa, mutta hallituksen piti saada ne konsultilta, ennen kuin ymmärrettiin, että siihen tuh-
lattiin pelkästään aikaa ja rahaa.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Yksi näkökulma pitkässä korkotuessa, joka usein jää liian
pienelle huomiolle, on segregaatian estäminen. Yksi kaupunkien isoimmista haasteista on
segregaatio ja sen torjunta, ja esimerkiksi Helsingissä me teemme sitä asuntotuotantoka-
umalla, jolla me varmistamme, että kaupunki rakentuu ja kehittyy tasapainoisesti, jotta
alueet eivät eriydy ja jotta ihmiset eivät eriydy sen myötä. Tässä pitkä korkotuki on aivan
keskeinen työkalu, ja sen takia on erittäin tärkeätä, että se olisi kilpailukykyinen ja houkut-
televa verrattuna lyhyeen korkotukeen, koska lyhyt korkotuki vapautuu sääntelystä 10

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

vuodessa, jolloin se vie kunnalta erittäin tärkeän työkalun varmistaa, että meidän asuinalueemme kehittyvät monipuolisemmiksi.

Rouva puhemies! Edellä sanotun perusteella teenkin seuraavan esityksen eli ehdotan neljää lausumaa, jotka sisältyvät valiokunnassa jätettyyn vastalauseeseen:

Ensimmäinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvoston asetuksella pitkäkestoisen korkotukimallin ehdot säädetään lyhytkestoista houkuttelevammiksi, omarahoitussuuden korko nostetaan kahdeksaan prosenttiin ja omavastuukorko asetetaan seuraamaan yleisen korkotason muutoksia.”

Lausuma 2: ”Eduskunta edellyttää, että korkotukiaika ulotetaan koko laina- ja rajoitusajan mittaiseksi ja että korkotukena maksettavan tuen määrä on vakio koko laina-ajan.”

Lausuma 3: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lakimuutoksen vaikutuksia peruskorjausten toteutumisen ja asukkaiden yhdenvertaisen kohtelun osalta.”

Sekä neljäs lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee viipymättä kokonaistarkastelun pitkän ja lyhyen korkotukimallin toimivuudesta.”

17.50 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Modigin ehdottamia neljää lausumaa, jotka sisältyvät valiokunnan mietinnön vastalauseeseen. Lisäksi totean sen, että on mielestäni lainsäädännön kannalta hieman ongelma, että lakiesityksen varsinainen niin sanottu pihvi sisältyy asetukseen, asetusluonnokseen, jota ei ole vielä annettu, ja tähän asetusluonnokseen nämä lausumaehdotukset ottavat kantaa.

Toiseksi toteaisin sen, että ympäristövaliokunnassa on tullut hyvin selvästi esille se, että nykyisin kohtuullisen asumisen niin sanottu tarjontatuki — eli valtion tuet kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja rakentaville — on pysynyt paikallaan hyvin pitkät ajat. Sen sijaan niin sanottu kysyntätuki eli asumistuen muodossa maksettava tuki, josta on vaikea arvioida, kuinka suuri osa siitä tosiasiallisesti valuu yksityisille vuokranantajille, on kasvanut voimakkaasti ja on nyt suuruusluokkaa 2 miljardia euroa vuodessa. Nykyisin asumistuki on moninkertainen, erittäin runsaasti moninkertainen verrattuna tarjontatukeen, jolla tuetaan sitä, että rakennettaisiin edullisia vuokra-asuntoja. Tämä ei vaikuta kovin tasapainoiselta kehitykseltä, ja tämän kehityksen tasapainottamiseenhan nämä ponsiehdotukset pyrkivät.

17.52 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on kohtuuttoman vähän kohtuuhintaisia asuntoja, olivat ne sitten omistusasuntoja tai vuokra-asuntoja suurissa kaupungeissa, kaupunkikeskuksissa, jonne muuttaa entistä enemmän väkeä. Tulisimme erittäin paljon paremmin toimeen, jos meillä ei menisi niin suuri osa käteenjäävistä tuloista asumiseen. Tämä on isojen kaupunkien ongelma, mutta erityisesti tämä on Helsingin ja pääkaupunkiseudun ongelma, missä jopa yli puolet käteenjäävistä tuloista menee asumiseen, olivat ne sitten asuntolainan lyhennyksiä tai vuokraa.

Tämä on kansantaloudellinen ongelma myös, koska se on pois yleisestä kulutuksesta, palveluista, työllisyydestä. Tämä tulee kalliiksi ihmisille, mutta tämä tulee kalliiksi myös yhteiskunnalle, veronmaksajille sitä kautta, että liian kalliita vuokria joudutaan tukemaan 2 000 miljoonalla eurolla vuosittain asumistuen kautta. Minä kannatan sitä, että me maksamme vähemmän asumistukea ja meillä on enemmän kohtuuhintaisia asuntoja. Mutta niin kauan kuin meillä ei ole riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja, niin kauan meidän pitää tukea sitä, että ihmiset edes jollain tavalla tulevat toimeen.

Arvoisa rouva puhemies! Mikä pahinta, iso osa tästä asumistuesta, jota me verovarjoilla maksamme, valuu sijoittajille. Isot yhtiöt, jotka aikaisemmin ovat tarjonneet omakustanne-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

vuokrilla pitkien ARA-lainojen kautta vuokra-asuntoja, ovat nostaneet tänä päivänä, kun tämä 40 vuoden jakso on tullut päätökseen, riippumatta asuntojen kunnosta, voisi sanoa, jopa törkeällä tavalla vuokria. Tätä tekee VVO, nykyinen Lumo. Siinä sentään voitot menevät kotimaisille toimijoille, mutta Satossa, joka tekee tätä, meidän verovaramme valuvat itse asiassa ulkomaalaisille pääomasijoittajille pääosin. Suurin yksittäinen omistaja on ruotsalainen pääomasijoittaja.

Arvoisa rouva puhemies! On siis ihmisen kannalta, yksilön kannalta, perheiden kannalta parempi, että me panostamme siihen, että meillä on kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, ja on yhteiskunnan kannalta järkevämpää, että me panostamme siihen, että rakennetaan lisää kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, emmekä siihen, että maksetaan koko ajan kasvavia asu-
mistukimenoja.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä kymmenen vuoden lyhyt korkotuki on itse asiassa ojas-
ta allikkoon -ratkaisu. Ajateltiin, että sillä nopeutetaan tuotantoa, saadaan tähän tilantee-
seen lisää asuntoja. Näin varmasti tapahtuikin, mutta kymmenen vuoden päästä me olem-
me entistä huonommassa tilanteessa. Nimittäin kun nämä vapautuvat tästä omakustanne-
vuokrasta ja vuokrat nousevat, niin meillä ne tontit, jotka olisi pitänyt varata pitkiin, koh-
tuuhintaisiin omakustannevuokrataloihin, muuttuvatkin kovan rahan vuokrataloiksi, joista
voidaan pyytää kohtuuttoman korkeita vuokria. Sen vuoksi pitkistä korkotuista pitää tehdä
paljon houkuttelevampia, niiden pitää olla se lähtökohta, että kun rakennetaan kohtuuhin-
taisia vuokrataloja, ne pysyvät myös pitkään kohtuuhintaisina vuokrataloina.

Arvoisa rouva puhemies! Siksi on hienoa, että edustaja Modig hyvin asuntopolitiikkaan
perehtyneenä on tehnyt erittäin tärkeät ponnet, ja toivon, että ne saavat todella täällä kan-
natusta, koska kysymys on valtavan isosta asiasta yksittäisille ihmisille, mutta niin se on
koko kansantaloudelle.

17.56 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hassin esiin tuoma ongelma
siitä, että tämän koko esityksen pihvi on lähestulkoon kokonaan asetuksissa, on mielestäni
aivan relevantti huoli. En pidä tätä hyvänä tapana toimia. Mutta se on myös omiaan teke-
mään tästä toimintakentästä epävakaa, koska asetuksiin ei eduskunta pysty vaikuttamaan
ja sen kautta meillä ei ole myöskään mahdollisuutta valvoa tämän toimintakentän vakaut-
ta. Ja tämä on siis asia, johon kaikki toimijat, niin julkiset kuin yksityiset, kiinnittivät hu-
miota ja nostivat sen yhtenä isona ongelmana esille.

Tämä korkotuki yksinään ei tule meitä pelastamaan. Me emme koskaan voi rakentaa
niin paljon korkotukea, että se yksinään vaikuttaisi markkinahintojen kehitykseen, vaikka
se erittäin tärkeä osuus siitä on. Sen takia me vasemmistoliitossa olemme ajatelleet, että
kuntien pitäisi miettiä, voisiko olla aivan uusia tuotannon malleja, joilla kunnat voisivat
tuoda markkinoille lisää kohtuuhintaista tuotantoa, joka siis esimerkiksi perustuisi oma-
kustannusperiaatteeseen. Silloin voisi olla aivan normaalisti markkinoilla toimiva osa-
keyhtiö, joka vain olisi voittoa tavoittelematon. Käytännössä voittoa tavoittelematon osa-
keyhtiö ei ole sen kummempaa kuin osakeyhtiö, joka tekee nollatuloksen. Tällä tavalla
voittoa tavoittelematta ja omakustannusperiaatetta kunnioittaen voisi syntyä kunnille taas
yksi malli lisää mahdollisuuksia tuottaa niitä markkinahintaa halvempia asuntoja markki-
noille, mikä sitten omalta osaltaan vaikuttaisi kysynnän ja tarjonnan lakien mukaan siihen,
millaiseksi se asuntojen hinta markkinoilla muodostuu.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 149/2017 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 2/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 2/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.58 **Pekka Haavisto vihr:** Arvoisa puhemies! Nyt on siis käsillä Kanadan ja Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välinen talous- ja kauppasopimus eli niin sanottu CETA-sopimus, ja ensiksi on näin protektionismin aikoina todettava, että on syytä aina korottaa ääni kaupan vapauden puolesta. Se on tärkeä periaate, ja sitä Suomen ja Euroopan unioninkin on syytä puolustaa. Mutta vapaaseen kauppaan liittyvät aina myös pelisäännöt, ja juuri näistä pelisäännöistä myös tässä CETA-sopimuksessa nyt on kysymys.

Niin kuin tiedetään, Kanada on monella alalla vahva toimija, ja se on sitä myös kaivosteollisuudessa. Kanadalainen kaivosteollisuus on liikkeellä Euroopassa ja on ollut liikkeellä myöskin Suomessa, ja näin varmaan on jatkossakin. Tähän ensimmäiseen asiaan eli kaivosteollisuuteen liittyy itse asiassa koko ulkoasiainvaliokunnan yhdessä tekemä lausuma, joka on aika vahvaa tekstiä. Siinä nimittäin sanotaan: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi kaivoslain uudistamisen arvioinnin ja tuo tarvittavat muutosesitykset eduskunnan hyväksyttäväksi niin, että muutokset voidaan saattaa voimaan tällä vaalikaudella.” Eli nyt CETA-sopimus ja sen hyväksyminen loikin hyvin pikaisen tarpeen tehdä muutoksia kaivoslakiin, ja tämä tarvehan syntyy tietysti siitä huolesta, voisiko Suomen valtio joutua korvausvelvolliseksi jälkikäteen, jos CETA-sopimuksen voimassa ollessa kaivoslakia tiukennettaisiin. Tämä on hyvä kysymys ja liittyy juuri näihin investointisuojaasioihin, joista tässä sopimuksessa on kysymys. Hallituksella tulee aikamoinen kiire kaivoslain arvioinnissa ja esityksen tekemisessä tänne. Tämähän on sinänsä hyvä asia, että tällainen esitys on nyt tulossa. Tämä kaivosasia on mielestäni ensimmäinen asia, ja se on nyt ratkaistu ihan hyvällä tavalla tässä valiokunnan mietinnössä, jos tämä lausuma tulee myöskin eduskunnan kannanotoksi.

Olin mukana ulkoasiainvaliokunnan kokouksessa jätetyssä vastalauseessa, ja oma huoleni liittyi nimenomaan investointisuojaan ja riitojenratkaisumalliin, joihin viime vuosina on paljon kiinnitetty huomiota. Nyt tämä malli, jonka CETA-sopimus toisi, tarkoittaa, että riitojenratkaisu tapahtuu muualla kuin kansallisissa tuomioistuimissa. Eli tätä sopimusta varten rakennetaan investointituomioistuin, ja se antaa silloin EU:n ulkopuolisille yrityksille mahdollisuuden käyttää tällaista yksityisoikeudellista lainkäyttöelintä ohitse kansallisten tuomioistuinten. Tosiasiassa on niin, että silloin EU:n ulkopuolella olevat yritykset saavat itselleen itse asiassa paremman suojan kuin EU:n sisäpuolella olevat yritykset tai kotimaiset yritykset tässä tapauksessa voisivat saada. Ja kun kysymys on usein miljoonaluokan kompensatiovaatimuksista, niin voidaan ajatella, että pelkästään tällaisen vaati-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

muksen uhalla voitaisiin painostaa hallitusta ja poliittisia päätöksentekijöitä lainsäädäntökysymyksissä. Lisäksi Belgia on pyytänyt syyskuussa 2017 Euroopan tuomioistuinta arvioimaan, onko tämä CETA-sopimuksessa esitetty investointituomioistuinjärjestelmä yhteensopiva EU-lainsäädännön ja perussopimusten kanssa, ja tähän ei ole vielä olemassa EU:n tuomioistuimen ratkaisua tai lausuntoa. Ulkoasiainvaliokuntakin toteaa tässä mietinnössä, että kun tällainen lausunto tulee, niin se voi vaikuttaa CETA-sopimuksen investointiriitojen ratkaisua koskevaan malliin. Nämä ovat niitä syitä, miksi itse näen, että tässä vaiheessa on aika vaikea hyväksyä sopimusta, joka saattaisi EU:n tuomioistuimen lausunnolla vielä keskeiseltä osin muuttua, ja sinänsä sopimusta, joka antaa suuremman suojan EU:n ulkopuolisille yrityksille kuin EU:n sisällä toimiville tai kotimaisille yrityksille.

Tästä syystä tätä sopimusta ei pitäisi hyväksyä ennen kuin nämä kaivoslain muutokset ovat voimassa ja ennen kuin EU:n tuomioistuimen lausunto on olemassa ja olisi sellainen riitojenratkaisumenetelmä ja investointisuoja tarjoava menetelmä, joka kohtelisi kaikkia yrityksiä tasapuolisesti.

18.03 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! EU:n ja USA:n välinen TTIP-vapaakauppasopimus sekä nyt käsiteltävä EU:n ja Kanadan välinen CETA-vapaakauppasopimus ovat olleet pitkään eduskunnan käsiteltävinä. Ulkomaankaupan esteiden purkaminen on Suomen kaltaiselle vientimaalle lähtökohtaisesti hyvä ja kannatettava asia. Mikä voisi siis mennä pieleen?

Ensimmäinen ja ehkä pienempi ongelmista on, että Suomi ei itse aktiivisesti neuvottele kauppasopimuksiaan, vaan EU tekee sen kaikkien 28 jäsenmaansa puolesta. On siten selvää, että pienemmän jäsenmaan intressit jäävät neuvotteluissa vähemmälle huomiolle. Esimerkiksi EU:n ja Yhdysvaltojen vapaakauppasopimus TTIP:ssä Suomi ei saanut yrittämisestään huolimatta jäänmurtajia mukaan sopimuksen piiriin, ainakaan silloin, kun siitä vielä neuvoteltiin, vaikka jäänmurtajat olisivat olleet juuri tarvittava toimiala, jolla markkinoiden avautuminen Yhdysvaltoihin olisi merkinnyt Suomelle isoja kauppoja.

Toinen ja suurempi ongelma on, että sekä TTIP- että CETA-sopimukseen sisältyy uuden, kansainvälisen investointituomioistuimen perustaminen. Kyse on uudenlaisesta järjestelmästä, jossa ulkomainen yritys voi haastaa Suomen oikeuteen kansainvälisessä tuomioistuimessa. Suomalaisten tuomioistuinten käyttöä ei vaadita. Tämä on huomattava epäluottamuslause kotimaisille tuomioistuimillemme.

Eduskunnan lakivaliokunta on käsitellyt Suomen tuomiovallan luovuttamista pois Suomesta useaan otteeseen, ja valiokunta on joka kerta todennut sen olevan hyvin epäsuotuisaa. Tästä huolimatta lakivaliokunta antoi viime joulukuussa äänestyksen jälkeen EU:lle käytännössä avoimen valtakirjan aloittaa neuvottelut laajemmastakin investointituomioistuinten järjestelmästä. Nyt olemme tilanteessa, jossa EU tarjoaa enää ota tai jätä -vaihtoehdon jäsenmaille. Tämä on EU:n demokratian kannalta erittäin ikävä asia. CETA-sopimukseen sisällytettiin keväällä 2016 määräykset myös investointituomioistuinjärjestelmästä ilman, että EU:n jäsenvaltioilla oli käytännössä mahdollisuutta vaikuttaa määräysten sisältöön. Tämä on kauhuesimerkki EU:n demokratian puutteesta.

Perussuomalaisen kanta nyt käsiteltävään CETA-sopimukseen ja hallituksen esitykseen on, että vapaa kilpailu ja kaupankäynnin esteiden purkaminen ovat kannatettavaa kehitystä, mutta ei ole esitetty perusteltua syytä siihen, mikseivät suomalaiset tuomioistuimet edelleenkin voisi ratkoa valtion ja sijoittajien välisiä oikeusriitoja. Kauppasopimukseen perustuvaa kansainvälistä riitakohtaista välimiesmenettelyä taas voidaan kehittää il-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

man pysyvän sijoitustuomioistuimen perustamista. Kyseessä oleva sopimus tulisi neuvotella uudelleen ilman, että luodaan uutta sijoitustuomioistuinta. Näin ollen perussuomalaiset ovat tämän lakiehdotuksen hylkäämisen kannalla.

18.08 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Suhtaudun kansainväliseen yhteistyöhön lähtökohtaisesti myönteisesti. Globaalit ilmiöt vaativat kansalliset rajat ylittäviä ratkaisuja ja pelisääntöjä. Olin itse mukana vuosituhaten vaihteessa niin sanotussa globalisaatiokriittisessä liikkeessä. Tosin nimi on kovin harhaanjohtava: liike oli aivan erityisen globaali. Liikkeen kritiikki ei kohdistunut globalisaatioon vaan globaaliin kapitalismiin sekä suuryritysten valtaan ja epäeettiseen toimintaan. Jos nyt tätä esitettyä CETA-sopimusta peilaa siihen kritiikkiin, jota silloin esitettiin, niin siihen sopimukseen sisältyy juuri niin suuria riskejä ja epävarmuutta, että en pidä sen hyväksymistä nyt järkevänä.

Arvoisa herra puhemies! CETA-sopimuksessa riitojenratkaisua on parannettu TTIP:stä, mutta perustavanlaatuisen ongelma säilyy. Hyväksymällä CETA-sopimuksen eduskunta luovuttaa valtion demokraattista päätäntävaltaa ylikansallisille yksityistuomioistuimille ja lisää suuryritysten valtaa suhteessa hallitukseen. Tämä on se kritiikki, jota jo niin sanottu globalisaatiokriittinen liike aikoinaan esitti.

Lukuiset kotimaiset ja kansainväliset asiantuntijat ovat toistuvasti huomauttaneet, että CETA-sopimuksen investointisuoja antaa ulkomaalaisille sijoittajille kohtuuttoman paljon oikeuksia. Jatkossa Suomen ja muiden sopimuksen piirissä olevien valtioiden kyky toimia yhteiskunnan kokonaisedun mukaisesti olisi heikompi kuin ennen CETA-sopimusta. Yritysten mahdollisuus tehdä voittoa turvataan, mutta valtion kykyä turvata ympäristön hyvinvointi, kansanterveys ja ihmisoikeudet heikennetään. Ja kaiken tämän vastineeksi hallituksella on tarjota marginaalisen pientä laskennallista talouskasvua, joka ehkä toteutuu joskus tulevaisuudessa, jos laskumallien epävarmat oletukset sattuisivat osumaan kohdilleen.

Arvoisa herra puhemies! Meille on kovin vahvasti hallitus pyrkinyt vakuuttelemaan, että kaikki on kunnossa, että uusi investointituomioistuinmalli ja CETA-sopimukseen lisätty tulkintaväline poistaisivat nämä huolet. Tästä ei kuitenkaan ole minkäänlaisia takeita. Tämän sumutuksen läpi itse asiassa näki omalta osaltaan myös ulkoasiainvaliokunta, joka lausumallaan vaatii hallitusta uudistamaan kaivoslainsäädäntöä ennen CETA-sopimuksen voimaan astumista. Tämä lausuma on hyvä, ja se on syytä toteuttaa. Lainaus UaV:n mietinnöstä: ”Kaivostoimintaa säätelevän lainsäädännön muutokset ovat potentiaalisesti sellaisia, jotka useiden asiantuntijoiden mielestä saattaisivat käynnistää CETA-sopimuksen investointisuoja koskevien määräysten mukaisen korvauskanneprosessin.”

Arvoisa puhemies! Eli ulkoasiainvaliokunnassa itse asiassa oikealta vasemmalle, hallituksesta oppositioon kaikki edustajat yksimielisesti myöntävät investointisuojan ongelmallisuuden, vaikka muussa käsittelyssä hallitus onkin pyrkinyt katsomaan CETAa yksinomaan lähinnä myönteisessä valossa. Vastaavia kanteita voi aivan yhtä hyvin tulla myös muilla aloilla kuin kaivosteollisuuden piirissä.

Arvoisa herra puhemies! Miksi sitten nimenomaan kaivokset ja kaivoslainsäädäntö on nostettu niin vahvasti esille? Joku sanoi, että jos tässä maailmantilanteessa ei edes EU:n ja Kanadan välillä pysty tekemään sopimusta, niin kenen välillä sitten pystyy tekemään. Kanadahan on oikeusvaltio, demokraattinen valtio, ja siellähän on lähes rocktähti pääministerinäkin. Mutta kysymys ei ole Kanadasta eikä EU:sta, kysymys on yrityksistä. Kysymys on siitä, miten yritykset toimivat ja mihin yritykset voivat haastaa demokraattisesti toimi-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

via valtiota. Ei tässä kukaan epäile Kanadaa vaan sitä, miten yritykset toimivat omalla kapitalistisella logiikallaan.

Arvoisa puhemies! Kun nyt puhutaan kaivostoiminnasta, siitä puhutaan juuri sen vuoksi, että kanadalaiset yritykset ovat erityisen aktiivisia siinä. Kanadalaiset yritykset toimivat jo nyt Suomessa, ja CETA-sopimuksen myötä entistä useampi kaivosyritys saattaisi tulla tänne. Sen vuoksi on paikallaan mainita tuore kanadalainen tapaus, joka valitettavasti vahvistaa näitä esittämiämme epäilyksiä ja meidän esittämäämme huolta CETA-sopimukselta.

Yhdysvaltalainen kaivosfirma Bilcon haastoi joitakin vuosia sitten Kanadan NAFTA-sopimuksen alaiseen välimiestuomioistuimeen, koska Kanadan viranomaiset olivat päättäneet estää Bilconin ympäristölle tuhoisan louhoshankkeen. Yritys voitti jutun investointituomioistuimessa ja on mahdollisesti saamassa yli 400 miljoonan dollarin korvaukset kaivoksesta, jota ei koskaan edes ollut olemassa. Kanadalaisen liittovaltion tuomioistuimen mukaan on selvää, että sijoittajan suoja on tässä tapauksessa rajoittanut hallinnon mahdollisuuksia säädellä ympäristön edun mukaisesti ja että välimiestuomioistuimen ratkaisu on kyseenalainen. Kanadalaistuomioistuin toteaa kuitenkin, ettei sillä ole mitään toimivaltaa suhteessa välimiestuomioistuimen päätökseen.

Arvoisa herra puhemies! Tämä on sitä todellisuutta, miten yritykset toimivat voitontavoittelussa, ja tämä on CETAn kannalta relevantti tapaus, koska siihen sisältyy samanlainen niin sanottu reilun ja tasapuolisen kohtelun edellytys, jonka nojalla amerikkalainen kaivosfirma vei Kanadan oikeuteen ja voitti. Jos CETA-sopimus hyväksytään, mikään ei takaa, ettei vastaavaa voisi tapahtua Suomessa.

Arvoisa herra puhemies! Siksi tulemmekin esittämään CETA-sopimuksen hylkäämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Hassi — on poissa, edustaja Salolainen — on poissa, edustaja Harakka — syöksyy paikalle. [Naurua]

18.15 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämä Kanadan vapaakauppasopimus on todellakin saapunut nyt saliin valiokuntakäsittelyn jälkeen. Koska vapaakauppasopimukseen liittyy sekä uhkia että mahdollisuuksia, on hyvä, että se kävi laajan kierroksen myös lausuntovaliokunnissa. Alun alkaenhan sopimukseen ei ollut tarkoitus pyytää kantaa ympäristövaliokunnasta eikä työelämävaliokunnasta, mutta onneksi puhemiehistö tuli toisiin ajatuksiin. Sekä ympäristön seuraukset että työntekijöiden oikeudet ovat asioita, joista on syytä olla huolissaan, ja niistä on pidettävä huolta. Niinpä on erittäin kiitettävää, että ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä on ponsi, joka edellyttää Suomen uudistavan kaivoslainsäädäntöä ja suojelevan suomalaisia luonnonvaroja.

Myös vastalause, josta edustaja Arhinmäki tässä puhui, esittelee ansiokkaasti vaaroja ja uhkia, joita sopimukseen liittyy. Toisaalta CETA-sopimus on edistyksellisin vapaakauppasopimus, jota toistaiseksi on tehty, joten jos vapaakauppaa haluaa edistää, niin on varsin vaikea vastustaa juuri tätä samanmielisten kanssa tehtävää sopimusta, jossa molemmat osapuolet jakavat samat arvot ja tavoitteet. Koska kauppa Suomen ja Kanadan välillä on vähäpätöistä — vienti on vain 700 miljoonaa euroa, tuonti vielä vähäisempää — niin paljon on saavutettavaa taloudellisessa toimeliaisuudessakin.

Mietinnössä korostetaan sosiaali- ja terveystuomioistuimen kantaa, jossa haluttiin vielä luki- ja terveyspalvelut vapaakaupan ulkopuolelle lukuisilla lausumilla tai varuumilla. Yhtä lailla, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin aikanaan, haluttiin pitää hyvinvointipalvelut

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

EU:n kilpailuoikeuden ulottumattomissa. Toisin on kuitenkin käynyt: julkiset palvelut ovat vähä vähältä liukuneet kilpailun piiriin, ja julkisen vallan on useimmilla aloilla kilpailtava näennäisesti samalta viivalta yksityisten tuottajien kanssa. Sanon ”näennäisesti” siksi, että kun julkisella vallalla on lakisääteisiä, jopa perustuslaissa säädettyjä, velvoitteita sekä viranomaisvastuuta, täyttä vertailtavuutta ei ikinä saada, vaikka julkinen palvelu kuinka käärittäisiin liikelaitokseksi tai tulosyksiköksi tai kuntayhtiöksi. Samalla on sanottava, että turhan monet kunnat heikentävät omaa elinvoimaansa tekemällä liian paljon julkisin voimin.

Julkiset, perustuslain takaamat terveystalvet kuitenkin on haluttu rajata kilpailun ulkopuolelle, mutta tätä suojaa ei uhkaa EU eikä CETAAkaan, vaan teemme sen itse. Sote-esityksen olennaisin mullistus on se, että yksityiset päästetään tasaveroiseen asemaan julkisen kanssa. Nyt todistustaakka onkin julkisella vallalla, että se ei tekemällä omaa perustehäväänsä, perustuslaissa määrättyä tehtäväänsä, haittaa yksityisten firmojen liiketoimintaa. Se perinteinen voittoa tavoittelematon yhdenvertaisen palvelun takaava hyvinvointivaltio on vain yksi neutraali kilpailija muiden joukossa. Se on suurin yhteiskunnallisen ajattelun muutos lähihistoriassa.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi: Tämä terveydenhuollon yksityistäminen on perustuslaillisesti tarkka paikka. Niinpä meillä on orwellilainen tilanne, jossa samaan aikaan, kun vannotaan, että julkisen vallan terveydenhuolto ei ole taloudellista toimintaa, johon tarvittaisiin EU-komission kannanotto, kuitenkin halutaan lisätä tuloverolakiin pykälä, joka lupaisi julkisen toimijan kilpailuneutraliteetin. Tämä pieni lisäys on periaatteellisesti mullistava. Meillä olisi syytä pysähtyä tuloverolain 21 d §:n ääreen [Puhemies koputtaa] ja pohdita, astummeko tämän kynnyksen yli, mistä ei kenties ole paluuta.

Puhemies! Hyvinvointivaltiota ei uhkaa CETA vaan sote, [Puhemies koputtaa] tasa-arvoa ei uhkaa CETA vaan sote, Suomea ei uhkaa CETA vaan sote.

18.19 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! Minä olin edustaja Arhinmäen lailla mukana vuosittuuhannen vaihteen globalisaation vastaisessa liikkeessä, mutta myöskään minä en kokenut vastustavani globaalia maailmaa, vaan koin vastustavani yritysten liian suurta valtaa määrittää meidän muiden ihmisten elämää kapitalismin arvoihin perustuvien ratkaisuin.

Minä ymmärrän investointisuojaan tarpeen semmoisessa tilanteessa, jossa yritys harkitsee investointia epävakaiseen maahan, jossa on täysin ennakoimaton toimintaympäristö eikä ole toimivaa oikeusjärjestelmää. Minä ymmärrän, että tällaisessa tilanteessa se voi olla aivan keskeistä, että yritys uskaltaa sen investoinnin tehdä, että joku suoja on olemassa. Mutta miksi tällaisista tarvittaisiin Euroopassa, saatikka Kanadassa? Eikö Eurooppa nyt ole aika vakaa alue, jossa on mahdollisuudet ihan normaalilla riskillä tehdä investointipäätöksiä, kuten myös Kanada? Itse minä näen, että Suomen oikeusjärjestelmä on aivan riittävä ratkomaan mahdollisia ongelmia tällaisissa tilanteissa.

Jos hyväksymme tämän sopimuksen tällaisenaan, me annamme pois demokraattista päätösvaltaa. Me heikennämme omia mahdollisuuksiamme päättää omasta lainsäädännöstämme, jos me annamme yrityksille oikeuden haastaa valtio oikeuteen, näin karrikoiden sanoen. Esimerkiksi jos me haluamme suojella ympäristöä ja me teemme lainsäädäntöä, joka tekee saastuttamisesta kallista, olemmeko me silloin loukanneet yrityksen oikeutta tehdä voittoa? Minä haluan, että me pidämme tämän päätösvallan itsellämme. Investointisuoja on tarpeeton, ja tämä sopimus tulisi hylätä.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

18.20 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Tämä CETA-sopimus on periaatteellisesti ja myös käytännöllisesti tärkeä asia, ei siltä kannalta, kuinka suuri on kauppavaihto Suomen ja Kanadan välillä, vaan ennen muuta sen takia, että tässä on kysymys esimerkiksi ja sellaisesta päänavauksesta, jolle voi olettaa jatkoa, eli siis sopimusjärjestelyistä, joilla edistetään vapaakauppaa ja sitten toisaalta luodaan periaatteet ja menettelytavat erimielisyyksien ratkaisulle. Ei ole siis samantekevää, mitä tästä päätämme, ja tällä perusteellisella paneutumisella, jonka eduskunta tässä yhteydessä on tehnyt, on erittäin tärkeä merkitys, että varmasti tiedämme, mitä päätämme, mihin sitoudumme. On selvää, että myös muilla kuin Kanadalla on jatkossa oikeus odottaa samantyyppistä järjestelyä kuin mihin tässä eduskunta suostuu.

Vapaakauppa sinällensä on hyvinvointimme keskeinen tekijä. Kansainvälinen työnjako on edelleenkin ylivoimainen järjestely hyvinvoinnin kannalta. Kansakunnat erikoistuvat siihen, missä ovat hyviä, ja näin myös yritykset, ja vaihtamalla tavaroita ja myös palveluita keskenämme saamme parhaan mahdollisen hyödyn. Tämän tulee kuitenkin tapahtua kunnioittaen yhteiskunnallisia palvelutehtäviä, yhteiskunnan päätöksentekoa, kunnioittaen ympäristöä ja myös kunnioittaen työntekijöiden asianmukaisia työolosuhteita ja muuta sosiaalista normistoa.

Kansalaisjärjestöt ovat olleet monin tavoin huolissaan tämän CETA-sopimuksen vaikutuksista. Neuvottelut olivat erittäin vaikea prosessi, ja erityisesti oli vaikeuksia pysyä mukana, mitä ollaan neuvottelemassa, koska neuvotteluja käytiin salassa. Kun toisaalta sitten tämä johti siihen eriskummalliseen tilanteeseen, että näitä neuvotteluasiakirjoja saattoi käydä vain tiettyinä kellonaikoina katsomassa asianmukaisissa ulkoministeriön tiloissa ja niissäkin vielä sitten rajatusti, niin on selvää, että tämä on osaltaan luonut suurta epäluotamusta asiaan.

Iso kysymys koskee tätä investointisuojaaja ja sitä, millaisiin velvoitteisiin tässä sitoudumme. Pidän selvänä, että lähtökohtaisesti parempia menettelyjä ovat kansalliset tuomioistuimet, ja pitäisi suhtautua hyvin varoen mihinkään normaalista kansallisesta tai yhdessä hyväksytystä valtioiden sopimasta oikeusmenettelystä poikkeavaan.

Kun tämä CETA-huoli oli vuosi sitten erittäin vahvasti esillä, eduskunnan tarkastusvaliokunta kävi asiaa perusteellisesti lävitse siinä yhteydessä, kun edellinen hallituksen valinnanvapauslaki sotesta oli täällä käsittelyssä. Tältä osin asiantuntija- ja kansalaisjärjestökuulemisen ja myös viranomaiskuulemisen lopputulos oli kohtuullisen selkeä. Ongelmat tästä investointisuojusta eivät tule ennen kaikkea tämän CETA-sopimuksen kautta, vaan ne tulevat omasta toiminnastamme. Edustaja Harakka avasi tämän asian erinomaisen kiteytävällä ja puhuttelevalla tavalla.

CETA-sopimus velvoittaa kohtelemaan ulkomaisia investointeja, EU:n ulkopuolisia investointeja, niiden samojen periaatteiden mukaisesti, joilla kohdellaan EU-alueen sisällä toimivia yrityksiä ja näiden tekemiä investointeja. Nyt tuossa valinnanvapauslainsäädäntöön paneutumisessa vuosi sitten kävi ilmi, että todellakaan ongelma ei tule siitä, tuleeko tänne sote-asioiden osalta kanadalaisia yrityksiä ja miten heitä kohdellaan, vaan ongelma tulee siitä, että jos markkinat avataan suomalaisille ja eurooppalaisille yrityksille, niin siitä syntyy odotusarvoja liiketoiminnasta ja myös voitosta, ja jos myöhemmin kävisi niin, että haluttaisiin järjestelmää muuttaa — sanotaan niin, että valinnanvapauslain osalta päädyttäisiin tilanteeseen, jossa halutaan palauttaa yhteiskunnan hoidettavaksi esimerkiksi kustannusten hallinnan tai palvelujen laadun ja tasa-arvoisuuden varmistamiseksi asioita, takaisin yhteiskunnan hallintaan — niin niillä yrityksillä, jotka ovat markkinoille tulleet niin

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

sanotusti hyvässä uskossa, ovat ne sitten suomalaisia, eurooppalaisia tai kanadalaisia, on oikeus korvauksiin. Tämä on asia, jota ei ole käsitelty riittävällä tarkkuudella eikä myöskään riittävällä avoimuudella, koska tosiasiaissa nyt sote-uudistuksessa tehtävät ratkaisut ovat rajaamassa tulevien polvien päätöksentekomahdollisuuksia. Jos yritys on tehnyt investointeja, hankkinut toimitiloja, hankkinut tietotekniikkaa, tehnyt ohjelmainvestointeja ja tehnyt liiketoimintasuunnitelmansa ja sitten kerrotaan, että tämä ei enää voi jatkua, että systeemiä muutetaan, niin on mahdollista, että tästä syntyy korvausvelvollisuus markkinoiden poistuessa. Tämä korvausvelvollisuus koskee siis niin suomalaisia, eurooppalaisia kuin kanadalaisiakin yrityksiä.

No nyt tuon vuoden takaisen käsittelyn jälkeen tämä asia soten osalta, joka on se meidän suuri kysymyksemme yhteiskunnan palvelujen kannalta ja niiden tuottamisen kannalta, on tietysti uudelleen arvioitavana, kun hallitukselta on uusi valinnanvapausehdotus. Tarkastusvaliokunta ei ole käynyt tätä samalla kulmalla ja samalla tarkkuusasteella lävitse nyt kuin silloin vuosi sitten teimme, mutta sen sijaan odotamme parhaillaan valtiovarainministeriön virallista kannanottoa siihen, millä tavalla toimitaan, jos jokin tuleva hallitus päättäisi muuttaa sote-lainsäädäntöä. Se koskee siis silloin yhtä hyvin CETA-sopimuksen velvoitteella kanadalaisia investoijia kuin sitten myös Euroopan unionin alueella nyt jo toimivia yrityksiä. Kun tuo valtiovarainministeriön lausunto on valiokunnan käytettävissä, se on merkittävä kannanotto, koska siinä ensimmäistä kertaa mielestäni sitten kunnolla tullaan sanomaan, mitkä ovat oikeudelliset seuraamukset ja mitkä ovat riskit taloudellisessa mielessä, jos päätettäisiin tässä sote-lainsäädännössä tai valinnanvapauslaissa kulkea joskus myöhemmin toiseen suuntaan kuin hallitus nyt esittää: onko yhteiskunnan päätöksentekijöillä kansalta saamansa valtakirjan mukaisesti vapaa toimintaoikeus, vai onko niin, että nyt tehdään ratkaisuja, joista ei koskaan enää pääse eroon.

18.27 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä siis ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi CETA-sopimuksen ja lisäksi lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Vapaakaupan edistäminen reilujen pelisääntöjen vallitessa on tietenkin lähtökohtaisesti kannatettavaa, mutta valitettavasti tähän lakiesitykseen ja siihen liittyvään sopimukseen sisältyy kuitenkin joitakin sellaisia osioita, joita perussuomalaiset eivät voi pitää hyväksyttävänä. Esitykseen sisältyy muun muassa keskeisenä ehdotuksena se, että perustetaan itsenäinen ja pysyvä sijoitustuomioistuinjärjestelmä korvaamaan välimiesmenettely riidanratkaisukeinona. Tämä sopimuksella perustettava tuomioistuin voisi sopimuksen artiklan mukaisesti tuomiossaan määrätä vahinkoa kärsineelle rahallisia korvauksia tai omaisuuden palauttamisen, missä tapauksessa välitystuomiossa olisi määrättävä, että vastaaja voi palauttamisen sijaan maksaa rahallisia korvauksia. Sopimus antaisi Suomen oikeudenkäyttöpiiriin kuuluvaa tuomiovaltaa kyseiselle tuomioistuimelle eli uudelle ylikansalliselle toimijalle.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan CETA-sopimuksen katsotaan edustavan merkittävää muutosta sijoitussuojasääntöihin ja niiden riitojen ratkaisuun, minkä lisäksi se loisi pohjaa monenvälistä sijoitustuomioistuinta koskevan pyrkimyksen kehittämiseksi. Hallituksen esityksen mukaan EU ja Kanada tulisivat työskentelemään tällaisen monenvälisen tuomioistuimen perustamiseksi heti, kun siihen saadaan tarvittava määrä osallistujia.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Esitetyssä järjestelmässä myös siirretään Suomen tuomioistuinratkaisuja koskevaa päätösvaltaa ulkomaiselle lainkäyttöelimelle. Samalla rajataan Suomen viranomaisten toimivaltaa ja eduskunnan lainsäädäntövaltaa tavalla, jonka laajuutta on vaikea etukäteen täsmällisesti arvioida.

Riita-asian käsittelyä sijoitustuomioistuimessa ei estäisi se, että asia on jo lopullisesti ratkaistu kansallisessa tuomioistuimessa tai EU:n tuomioistuimessa. Investointiriitoja koskeva riitojenratkaisujärjestelmä antaisi ulkomaiselle investoijalle Suomessa oikeuden sivuuttaa kansallinen oikeusjärjestelmämme, vaikka tähän ei olisi mitään kansallisesta näkökulmasta ymmärrettävää syytä. Järjestelmän myötä sijoituksia koskevaan hallintoon kohdistuisi investointikanteen mahdollisuudesta johtuvia paineita. Sijoitustuomioistuin voi toimia pelotteena, joka estää tai hidastaa demokraattista [Puhemies koputtaa] lainsäädäntöprosessia ja estää kuluttajansuojan tai kestäväen kehityksen edistämistä.

Arvoisa puhemies! Vaikka sopimukseen sisältyy myös monia myönteisiä [Puhemies koputtaa] seikkoja, näillä perusteilla perussuomalaiset eivät voi kannattaa tämän lakiehdotuksen tai siihen liittyvän [Puhemies koputtaa] sopimuksen hyväksymistä.

18.31 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Minäkään en kannata tämän sopimuksen hyväksymistä. Olisin valmis hyväksymään tämän sopimuksen, jos siinä ei olisi mukana tätä kiistelyä riitojenratkaisumenettelyä.

Olen myös sitä mieltä, että tämä valtioiden nimeämiin tuomareihin perustuva pysyvä riitojenratkaisu on sinänsä parannus verrattuna kansainvälisissä kauppasopimuksissa tähän asti käytettyihin tällaisiin ad hoc -välimesoikeusjärjestelyihin, mutta siitä huolimatta tämä johtaa Suomen tuntemattomille poluille.

On muistettava se, että nämä riitojenratkaisumenettelyt valtion ja sijoittajan välillä juontavat juurensa siitä, kun monta vuosikymmentä sitten tehtiin ensimmäisiä investointisopimuksia teollisuusmaiden ja kehitysmaiden välillä. Silloin teollisuusmaissa tunnettiin epäluottamusta sopimuskumppanin, siis kehitysmaiden, oikeusjärjestelmää kohtaan ja sen takia luotiin tällainen järjestelmä. Viime vuosikymmeninä kansainväliset suuryhtiöt ovat kuitenkin ryhtyneet käyttämään tätä järjestelmää aivan erilaisella tavalla. Ne ovat ryhtyneet riitauttamaan esimerkiksi ympäristönsuojelupäätöksiä, ympäristönormeja, ympäristölainsäädännön ja työlainsäädännön parantamisia, ja kansainväliset kaivosyhtiöt ovat yksi aktiivisimpia tämän menettelyn käyttäjiä.

Kanada on sympaattinen maa. Itsellänikin on siellä sukulaisia. Se on monessa mielessä paljon mukavampi ja eurooppalaisempi maa, ainakin näin pohjoismaalaisen silmissä, kuin Yhdysvallat. Mutta Kanada on kotipaikka erittäin suurelle osalle maailman ylikansallisia kaivosyhtiöitä, siis kaivosyhtiöitä, jotka toimivat eri puolilla maailmaa. Kanada on kotipaikka suunnilleen puolelle maailman kaivosyhtiöistä. Sen takia juuri nimenomaan se, miten kaivosyhtiöt käyttävät tätä riitojenratkaisujärjestelmää, on erittäin ratkaisevaa sen kanalta, minkälaisia käytännön seurauksia tästä sopimuksesta seuraa.

Pidänkin hyvin tärkeänä — ja se on tietynlainen maamerkkipäätös ja mielestäni tärkeä asia — että ulkoasiainvaliokunta on korostanut sitä, että kaivoslainsäädäntöä pitää parantaa ennen kuin tämä sopimus astuu voimaan. Mutta siitä huolimatta en haluaisi hyväksyä tätä sopimusta tämän riitojenratkaisujärjestelmän kanssa.

18.34 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Varmasti kaikki tai ainakin lähes kaikki kannattavat vapaakaupan lisäämistä Suomen ja Kanadan välillä. [Olavi Ala-Nissi-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

län välihuuto] — Edustaja Ala-Nissilä tuskin on edes lukenut mietintöä huudoista päätellen. — Tämä kauppasopimus ei ole vain kauppasopimus, vaan tässä on myös tämä investointisuojaus ja riitojenratkaisumenettely. Tässä on kysymys kahden oikeusvaltion tai EU:n, joka muodostuu oikeusvaltioista, ja Kanadan, joka on oikeusvaltio, välisestä sopimuksesta. Ja vaikka EU ja Kanada jakavat samat arvot — voisin oikeastaan sanoa, että suurin osa EU-maista ja Kanada jakavat samat arvot ja suurin osa EU-maista ja Kanada ovat oikeusvaltioita, ja jos kritiikki kohdistuu siihen, että Puola ja Unkari eivät ole oikeusvaltioita, niin tämän kritiikin itsekkin kyllä allekirjoitan — niin kysymys ei ole siitä, jakavatko EU ja Kanada samat arvot, vaan kysymys on siitä, minkälaisia mahdollisuuksia luodaan yrityksille haastaa ylikansalliseen yksityiseen tuomioistuimeen maita, Kanada tai yksittäisiä EU-maita, ja tämä on se sopimuksen ongelma. Jos tässä olisi pysytelty kauppasopimuspuolella, niin sitä tuskin täällä kukaan vastustaisi, mahdollisesti joitain trumpillaisia perussuomalaisia lukuun ottamatta, mutta tämä on ongelman ydin. Tämän hyväksymällä hyväksymme myös tämän riitojenratkaisumenettelyn.

Itse asiassa jopa ulkoasiainvaliokunta mietinnössään nostaa tämän ongelman esiin. Suora lainaus mietinnöstä: ”Kaivostoimintaa säätelevän lainsäädännön muutokset ovat potentiaalisesti sellaisia, jotka useiden asiantuntijoiden mielestä saattaisivat käynnistää CETA-sopimuksen investointisuojausta koskevien määräysten mukaisen korvauskanneprosessin.” Tästä on tuoreita esimerkkejä, esimerkiksi se, miten yhdysvaltalainen kaivosyhtiö on haastanut Kanadan ja voittanut tällaisessa riitojenratkaisumenettelyssä, jota tähän tuodaan. Tämä on se ongelma. Nyt kun me emme voi ottaa vain tätä vapaakauppaosuutta vaan meidän pitää ottaa koko paketti, niin tässä on se perustavanlaatuisen ongelma, että me tulemme luovuttamaan oikeusvaltion päätösvaltaa näissä asioissa ylikansalliselle yksityistuo- mioistuimelle, ja sen vuoksi sillä ei oikeastaan ole merkitystä, jakavatko EU-maiden enemmistö ja Kanada samanlaiset arvot vai eivät, koska tässä on kysymys siitä, miten yritykset toimivat. Arvoisa puhemies, siksi ei kannata mennä tähän halpaan, jossa puhutaan näistä arvoista.

Lopuksi totean, että hyväksymme me tämän ensi keskiviikkona tai emme, niin on [Puhemies koputtaa] vielä pitkä tie siihen, että tämä hyväksyttäisiin, koska on hyvin monta maata ja joidenkin maiden alueellisia parlamentteja, jotka suhtautuvat hyvin kriittisesti erityisesti tähän [Puhemies koputtaa] riitojenratkaisumenettelyyn, ja tämä on myös EU-tuomioistuimen arvioitavana, onko tämä edes EU-lain mukainen.

18.37 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäelle ilmoitan, että me tarkastusvaliokunnassa käsitelimme tätä, niin kuin edustaja Heinäluoma totesi, aika laajasti, ja tunnen tätä asiaa. On tapana myöskin näitä valiokunnan mietintöjä lukea.

Mutta, herra puhemies, kyllä jollain tavalla on surullista, että Eurooppa-päivänä suhtautuminen kansainväliseen yhteistyöhön on näin negatiivista, että tällaisia sopimuksia halutaan kaataa. Oikeastaan en ihmettele sitä, että kun Sipilän hallitus aloitti, yritysten luottamusindikaattori nousi suoraan koilliseen hyvin vahvasti. Se palautti luottamusta siihen, että Suomeen kannattaa investoida ja tehdä kansainvälistä yhteistyötä. Kotimaakunnassani näemme sen erittäin vahvasti, kun Meyer, Bayer ja Daimler-Benz investoivat koko ajan lisääntyvästi ja uskovat siihen, että kansainvälinen yhteistyö Suomen kanssa on hyvä asia. Minä vähän vaistoan vanhakantaista ”seis maailma, tahdon ulos” -ajattelua edustaja Arhinmäen puheissa, kun minä niitä kuuntelen. Luopukaa siitä asenteesta.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Tunnen Kanadaa myöskin, kun kaksi vanhinta sisartani ovat asuneet siellä vuosikymmeniä ja olen siellä paljon käynyt. Kanadalaisia arvoja ehkä kuvastaa se, että Kanadassa ei ole käytetty yhtään Kanadan dollaria pankkitukeen, vaikka se oli Yhdysvaltain naapurissa. Minäkin kävin siellä kysymässä, kuinka tämä on mahdollista. He sanoivat, että pääsyy siinä on, että siellä valvontajärjestelmät toimivat, he ovat pankkibisneksessä vähän boring eli ikävyyttäviä. Heillä on arvot kunnossa Kanadassa myöskin taloudessa, yhteistyössä ja yritystoiminnassa. Tällaisen maan kuin Kanadan kanssa totta kai yhteistyö on Suomelle hyvää ja hedelmällistä, kun ne sopimukset hyvin tehdään ja katsotaan, niin kuin tässä yhteydessä on tehty.

Puhemies! Toivoisin, että Eurooppa-päivänä me kaikki täällä salissa ymmärtäisimme paremmin kansainvälisen yhteistyön merkityksen.

18.39 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Näin Eurooppa-päivänä haluaisin muistuttaa edustaja Ala-Nissilää siitä, että juuri tämä riitojenratkaisumenettely tässä CETA-sopimuksessa, jota tässä salissa nyt erityisesti on arvosteltu, on EU-tuomioistuimen tarkasteltavana. On täysin mahdollista, että EU-tuomioistuin toteaa, että se ei ole EU-oikeuden mukainen, jolloin ymmärtäkseni se riitojenratkaisu raukeaa. Tämähän johtuu siitä, että Belgia on vienyt tämän asian EU-tuomioistuimen käsittelyyn. Meillä onneksi Euroopassa on tällaisia varmistuksia siitä, että asiat menevät oikeudellisesti oikein. Mutta nimenomaan siksi, että tämä olisi potentiaalisesti valtava muutos meidän oikeusjärjestelmäämme, tätä asiaa on syytä kyllä tarkastella hyvin huolella.

Saimme sen vaikutelman ympäristövaliokunnassa, kun kuulimme ulkoministeriön asiantuntijoita, että ulkoministeriössä ei ole lainkaan realistisesti arvioitu, mitä merkitsee se, että Kanadassa — vaikka se onkin kiva ja sympaattinen maa — on, samoin kuin Yhdysvalloissa, vallalla hyvin aggressiivinen oikeuskulttuuri, jossa on jopa tällaisia oikeusaputoimistoja tai lakiasiantuntimistoja, jotka etsivät yritysmaailmasta tahoja, joiden puolesta ryhtyisivät haastamaan valtioita oikeuteen, ja jotka lupaavat tehdä sen ilmaiseksi, jos juttu hävitään, sillä ehdolla, että mikäli juttu voitetaan, niin sitten tämä lakiasiantuntimisto saa osan siitä voitosta. Kanadan omassa ulkoministeriössä on varsin iso osasto hoitamassa niitä oikeusjuttuja, riitatapauksia, joissa Kanadan valtio käy oikeutta ulkomaisia yhtiöitä vastaan. Suomen ulkoministeriössä ei ole lainkaan varauduttu siihen, että Suomi joutuu osaksi tällaista aivan uudentyypistä oikeuskulttuuria, ja se on huolestuttavaa nimenomaan niiden välillisten vaikutusten kautta, joita tämä voi tuoda. Esimerkiksi me, jotka olemme olleet europarlamentissa, tiedämme, että jopa WTO-sopimusta käytetään lobbausargumenttina. Yritykset, jotka vastustavat esimerkiksi tiettyjä ympäristölainsäädännön parannuksia, väittävät, että tämä on WTO-sopimuksen vastainen ja tulee johtamaan oikeusjuttuihin. Jos tällainen riitojenratkaisujärjestelmä nyt sitten hyväksytään osaksi EU—Kanada-kauppasopimusta, niin vastaava lobbausargumentti työlainsäädännön ja ympäristölainsäädännön ja kuluttajalainsäädännön parannuksia vastaan on odotettavissa myöskin meillä.

18.43 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Näin Eurooppa-päivänä toivoisin, että me kaikki, myös edustaja Ala-Nissilä, arvostaisimme ja kunnioittaisimme eurooppalaista oikeusvaltiota ja Suomen oikeusjärjestelmää. Nimittäin tässä sopimuksen kriittisessä osuudessa eli riitojenratkaisumenettelyssä ei ole kysymys EU-maiden ja Kanadan välisestä yhteistyöstä, ei ole kysymys kansainvälisestä yhteistyöstä vaan kysymys on siitä, että luodaan ylikansallinen yksityistuomioistuin, johon yritykset — korostan: yritykset — voi-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

vat haastaa maita korvausvaatimusten kanssa. Tässä ei ole siis kysymys siitä, mitä arvoja edustaa enemmistö EU-maista, mitä arvoja edustaa Kanada, vaan kysymys on siitä, mitä arvoja edustavat yritykset, joille annetaan nyt mahdollisuus haastaa tähän riitojenratkaisumenettelyyn ylikansalliseen yksityistuomioistuimeen maita, joissa tehdään demokraattista päätöksentekoa.

Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee siihen, että laivateollisuudella menee hyvin, edustaja Ala-Nissilä lähti siitä, että tässäkin on Sipilän hallituksen onnistuminen taustalla. Jos nyt kuitenkin edes vähän muistellaan, mitä tapahtui, niin kysymys on siitä, että Turun telakka oli menossa nurin eteläkorealaisten omistajien johdolla. Kurkku suorana sekä nykyinen pääministeri Sipilä, silloinen oppositiojohtaja, että keskustapuolue huusivat, että antakaa lisää rahaa eteläkorealaisille, antakaa 50 miljoonaa veronmaksajien rahoja eteläkorealaisille. Ne olisivat kadonneet sen siliän tien, eikä telakkaa olisi pelastettu. Mutta näin me emme toimineet siitä huolimatta, että te keskustassa kovasti yrititte ohjeistaa. Sen sijaan me lähdimme siitä, että valtio lähtee ankkuriomistajaksi, löydetään siihen sellainen toimija, joka on pysyvä ja hyvä toimija, ja tämä tehtiin. Sitä olivat tekemässä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa nykyinen edustaja Ihalainen, edustaja Urpilainen, edustaja Arhinmäki ja silloinen ministeri Vapaavuori. Kun te haluatte kiittää tästä, miten hyvin Meyerin telakalla menee, niin kiittäkää siitä niitä, jotka eivät kuunnelleet teidän neuvojanne, eivät menneet siihen halpaan, jota yritettiin syöttää, vaan pitivät kiinni siitä, että telakalle pitää löytää sellainen omistaja, joka takaa sinne pitkäksi ajaksi työtä, ja siitä työstä me nyt nautimme. Kiitoksen paikka, edustaja Ala-Nissilä, tästä asiasta kuuluu niille, jotka silloin uskalsivat tehdä vaikeita päätöksiä, kun voi saada kovaa kritiikkiä kohdalleen, mutta jotka tekivät oikeita päätöksiä, minkä vuoksi työtä nyt riittää vuosiksi, vuosiksi eteenpäin, [Puhemies koputtaa] tilauskirjat ovat täynnä.

18.46 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Minäkin pyydän saada yhtyä kaikkiin tarpeellisiin kiitoksiin kaikille niille, jotka kiitoksen omasta aikaisemmasta työstään ansaitsevat.

Huomaan, että tässä yhteydessä kuuluu esittää myös oma suhteensa Kanadaan ja kanadalaisiin, [Naurua — Sirpa Paatero: Ei ole pakko!] ja haluan korjata aikaisemman puheenvuoroni puutteita tältä osin. Totean, että oma isoisäni muutti siirtotyöläisenä Kanadaan ja koki sen erinomaisen hyvänä maana siirtotyöläiselle oman leivän hankkimiseen. Hänet otettiin siellä hyvin vastaan.

Tässä hengessä totean, että vaikka tämä sopimus ei ole täydellinen, koen niin, että kaiken tämän käsittelyn jälkeen ja ulkoasiainvaliokunnan huolellisen paneutumisen jälkeen sen hyväksyminen on mahdollista, mutta yhdyn niihin epäilyihin, mitä tässä on lausuttu useiden kokemusten jälkeen, vaikkapa kaivostoimintayritysten osalta. Se on kuitenkin kovaa, aika julmaa bisnestä, jossa ympäristönäkökohdat eivät ole historiallisesti olleet kovin korkealla. Totean, että emme ole tästä itsekään täysin vieraita, kun katsomme sitä, mitä Talvivaarassa on tapahtunut. Eli riskit ovat todellisia, ja sen takia ulkoasiainvaliokunnan esittämä lausuma tähän asiaan on erittäin perusteltu eli kaivoslain läpikäynti. Uskon, että entinen kaivosministeri Pekkarinenkin yhtyisi tähän näkökohtaan, jos hänellä olisi mahdollisuus tässä istunnossa jotain sanoa.

Totean sitten lopuksi kuitenkin, että vaikka tämä on tärkeää ja näillä päätöksillä on suuri merkitys, mitä tässä teemme, niin tämä kysymys sitten tästä valtaisasta vaikutuksesta tämän investointisuojan osalta ei liity tähän CETA-sopimukseen, vaan tämä sote-revohka

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

meitä odottaa täällä — se odottaa kuin junan valo tunnelissa. Sitä koskevan päätöksen me teemme irrallaan mistään CETA-sopimuksen investointisuojausmenettelystä, täysin vapaana omasta tahdostamme nykyisen lainsäädännön ja nykyisen EU-lainsäädännön puitteissa. Sillä voi olla suuria vaikutuksia siihen, miten tulevat polvet meitä arvioivat, kun haluat tehdä muutoksia sote-lainsäädäntöön.

18.48 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin edustaja Arhinmäki ja edustaja Heinäluomakin tuossa totesivat, kyllä yhtiövalta voimistuu joka ikisessä vapaakauppasopimuksessa, joka avaa yhtiöille mahdollisuuden tehdä entistä vapaammin kauppaa. Mutta täysin merkityksetöntä ei kuitenkaan ole se, että myöskin valtiolliset rajoitteet ja byrokratia ja muun muassa puolustuksen nimissä tehdyt rajaukset osittain poistuvat. Tähän liittyy nimenomaan esimerkiksi meriteollisuus sikäli, että suomalaiset jäänmurtajat ovat pitkään pyrkineet Kanadan markkinoille, mutta siellä sikäläinen puolustusministeriö tai rajavartiosto on onnistunut estämään niiden toimintaa.

Tietenkin vapaakauppasopimuksilla on myöskin sääntöjä joustavoittava ja toisaalta myös yhteisiä standardeja lisäävä vaikutus. Professori Koskenniemi, joka on esittänyt erittäin ansiokasta ja kirpeää kritiikkiä näitä vapaakauppasopimuksia kohtaan ja ennen kaikkea TTIP-vainajaa kohtaan, totesi, että minkä takia Suomen pitää kärsiä siitä, että Romania on EU:n jäsen. Tämä kyllä näkyy luonnollisestikin juuri edustaja Modigin esittämässä kysymyksessä, että ei kai Suomi ole mikään kehitysmaa, jonka oikeusvaltio on niin huonolla tolalla, että meihin ei voisi luottaa sopimuskumppanina. Mutta koska olemme EU:n jäsen — ja kuten edustaja Arhinmäki tuossa totesi, myöskin oikeusvaltio on uhattuna useissa maissa, ja joissakin Kaakkois-Euroopan maissa se ei ole koskaan päässyt haurautta pidemmälle — ikävä kyllä tämän kokonaisuuden osana mekin joudumme tietyllä tavalla toimimaan, ja tästä syystä tällainen sijoittajatuomioistuin on tähän tuotu.

No, nyt tämä on ensimmäinen vapaakauppasopimus, jossa tällainen mekanismi on olemassa. Ja kun yhdysvaltalaiset kieltäytyivät ehdottomasti ottamasta tällaista mekanismia TTIP-sopimukseen, niin kanadalaiset suostuivat mielihyvin ja kokivat, että se on heidän omassakin intressissään, että on pysyvä tuomioistuin sen sijaan, että on erittäin ongelmalliseksi koettuja välimiesjärjestelyitä. Ja nyt on sitten optimismin ja pessimismin välinen valinta, halutaanko nähdä, onko tämä toimiva vaihtoehto. Jos olemme vakuuttuneita siitä jo etukäteen, kuten jotkut ovat, että se on tuomittu epäonnistumaan, niin luonnollisestikin valinta on aivan selvä, mutta jos haluaa nähdä, onko mahdollisesti tietä eteenpäin tällaisissa epäsymmetrisissä kauppasopimuksissa — mistä aina monen maan muodostamassa blokissa on kysymys — ovatko ne käyttökelpoisia, niin on vain yksi tapa saada asia selville.

18.51 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Nousin erikseen kiittämään edustaja Arhinmäkeä hänen työstään edellisen hallituksen aikana. Luulen, että jos varapuhemies Pekkarinen voisi puhua, niin hän ehkä voisi kuvailla hieman monipuolisemmin tätä tilannetta. Itse en ollut täällä silloin.

Mutta tänäänkin Bayer muuten teki investointipäätöksen. Siitä en enää kiitä edustaja Arhinmäkeä, mutta totean, että tämä on erinomainen asia, että ulkomaiset yritykset investoivat kaikkialla Suomessa. Kiinalaiset ovat liikkeellä, mistä voisimmekin vähän kysellä, ja on palannut todella luottamus siihen, että kansainvälinen yhteistyö toimii. Silloin kun on Kanadan tapaisia maita yhteistyössä ja on nämä säädökset käyty hyvin läpi, niin minä en ole ollut huolestunut. Se, mistä voisin olla huolestunut, on esimerkiksi Yhdysvaltain Trum-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

pin politiikka. Sehän on aivan päinvastaista. Siellä on alkanut protektionismin aalto, ja siitä tulee ongelmia Suomeen, edustaja Arhinmäki, uskon näin. Siitä meidän pitäisi olla huolestuneita, tästä kehityksestä, ei siitä, että me teemme järkevää yhteistyötä.

18.52 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Mitä tulee telakoihin, niin haluan muistuttaa, että myös rikkidirektiivi on mainittu asiana, joka on merkittävästi auttanut suomalaista telakkateollisuutta saamaan tilauksia, koska meillä kyetään tekemään aluksia, jotka täyttävät kolme vuotta sitten voimaan tulleet, tiukemmin suojelluilla merialueilla voimaan astuneet päästörajat. Lähes yhtä tiukat päästörajathan astuvat voimaan kahden vuoden päästä kaikilla maailman merillä. Siinäkin ympäristönsuojelu on antanut tiettyä teknologista etumatkaa, josta on sitten tullut myös taloudellista hyötyä.

Riitojenratkaisumenettelystä vielä pari pointtia. Professori Koskenniemi on varmasti esiintynyt useissa valiokunnissa, niin myös ympäristövaliokunnassa. Yksi hänen esille tuomistaan pisteistä, jota ei tässä keskustelussa ole tullut vielä esille, on se, että tämä riitojenratkaisumenettely — vaikka se onkin parannus entiseen välimiesjärjestelmään, mikä on monissa kauppasopimuksissa — antaa ulkomaiselle sijoittajalle suuremmat oikeudet kuin kotimaiselle sijoittajalle. Ympäristövaliokunta toteaa omassa lausunnossaan, että kaivokset ovat monesti ainakin Suomen kokoisessa maassa yksittäistapauksia, jolloin jos ulkomainen kaivosyhtiö väittää, että juuri meidän yhtiötämme syrjitään, niin valtiolla on aika vähän eväitä väittää, että ei syrjitä, jos yhtiö on tyytymätön esimerkiksi saamaansa ympäristölupaan. Tällaisessa tapauksessa ulkomainen sijoittaja voi viedä riidan suoraan tähän kansainväliseen riitojenratkaisuelimeen ilman, että ensin käy läpi kotimaisia oikeusasteita, mikä kotimaisen sijoittajan on tehtävä. En todellakaan pidä mitenkään perusteltuna sitä, että meidän oikeusjärjestelmäämme tulee — mikäli EU:n tuomiostuin ei kumoa tätä koko riitojenratkaisumallia — elementti, joka on meidän tähänastiselle oikeuskäytännöllemme vieras.

18.55 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Halusin omalta osaltani lopettaa tämän keskustelun painottamalla vielä tässä yhteydessä tätä samaa tärkeintä mahdollista teemaa, johon edustaja Heinäluomakin on muutamaaan otteeseen viitannut. Eli kysymys ei ole niinkään siitä, että uhka on CETA, vaan sote ja se, jos olemme itse siirtämässä julkista terveydenhuoltoa kaupallisten ehtojen toiminnaksi. Kuinka me voimme uskottavasti suojata sitä ja eristää sen vapaakauppasopimuksesta?

Täällä tässä sopimuksessa — siis tarkoitan tätä ulkoasiainvaliokunnan mietintöä — todetaan, siteeraten sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoa, seuraavasti: ”Julkisia palveluja koskevien määritelmien tulkinta Suomen sosiaali- ja terveyspalvelujen osalta ei ole yksiselitteinen, ja tästä syystä Suomi on tehnyt sopimuksen sitoumuksiin sosiaali- ja terveyspalveluja sekä lakisääteistä työeläkevakuutusta koskevia varauksia. Lisäksi Suomi on tehnyt sopimukseen rajoituksen lääkkeiden jakelupalveluiden ja vähittäismyynnin sekä alkoholin vähittäismyyntimonopolin osalta. Suomi säilyttää varauksien nojalla julkisissa palveluissa Suomen lainsäädännön muuttamismahdollisuuden sosiaali- ja terveyspalveluissa tulevaisuudessa.” Nyt jos Suomi oma-aloitteisesti, yksipuolisesti ja aivan itse luopuu näistä sitoumuksista, varsinkin tilanteessa, jossa vielä on epäselvää, ennen kuin valtiovarainministeriö antaa lausunnon tarkastusvaliokunnalle, onko olemassa paluuta tästä markkinaehtoisuudesta julkisen vallan johtamiin sosiaali- ja terveyspalveluihin, niin nämä kaikki varaukset ja lukot tässä osoittautuvat helpoiksi tiirikoida.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 149/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 4/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 4/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.57 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tarkoituksena on tehdä arvonlisäverolakiin niin sanotusta arvosetelidirektiivistä aiheutuvat muutokset. Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan EU:n edellyttämän aikataulun mukaisesti ensi vuoden alusta.

Lainmuutoksilla pyritään selkeyttämään ja yhdenmukaistamaan arvosetelien verokohtelua EU-tasolla. Arvonlisäverodirektiivissä ei ole ollut erityissäännöksiä liiketoimista, joissa käytetään arvoseteleitä. Verotuskäytäntö on muodostunut sen vuoksi epäyhtenäiseksi ja epä johdonmukaiseksi EU-alueella. Kansallinen soveltamiskäytäntö ei sekään ole ollut yhtenäinen.

Arvosetelien, kuten lounas- ja liikuntasetelien tai prepaid-korttien, lisääntynyt käyttö ja uusien ja monipuolisten maksupalvelujen tarjonta ovat hämärtäneet arvosetelien ja perinteisten maksujärjestelmien eroa. Rajanveto on kuitenkin tärkeää verokohtelun erilaisuuden vuoksi.

Arvoisa puhemies! Uusien säännösten vaikutus verotuottoihin on vähäinen. Tuotto lisääntyy siltä osin kuin verottomina pidettyihin arvoseteleihin liittyvät liiketoimet muuttuvat verollisiksi. Samalla kuitenkin arvonlisäverovelvolliselle ostajalle syntyy vähennysoikeus, joka poistaa palveluun liittyvän piilevän veron ja pienentää tuottoa.

Valtiovarainvaliokunta on hyväksynyt hallituksen esityksen muuttamattomana, ja mietintö on yksimielinen.

18.59 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Mitä on raha? Raha on velkaa. Keskuspankilla on yksinoikeus painaa seteleitä ja lyödä kolikoita. Mutta tämän lisäksi on syntynyt lähestulkoon täysin säätelemätön viidakko erilaisia toimijoita, jotka voivat velkaantua tällaisilla arvoseteleillä tai erilaisilla lupauksilla antaa jotakin seteliä vastaan jonkinlainen palvelu. Nyt kun tämä tilanne on päässyt varsin sotkuiseksi, myöskään tilanteen korjaaminen ei ole täysin yksinkertaista. Tämän prosessin aikana ollaan törmätty monenlaisiin tulkintavaikeuksiin ja täsmennysoongelmiin, mutta parhaan mukaan tässä on menty eteenpäin. Tähän ei luonnollisestikaan liity minkäänlaisia poliittisia intohimoja, ja siksi tämä mietintö on täysin yksimielinen.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 25/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi koiraverosta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 5/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia, esitys koiraverosta annetun lain kumoamisesta. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 5/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.00 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Meillä on nyt käsillä eräällä tavalla nautinnollinen hetki, kun käsittelemme verolain kumoamista. Harvoinhan tässä maassa yhtään verolakia kumotaan. Nyt kuitenkin olemme kumoamassa koiraverolakia.

Alkuaanhan koiraverot tuli voimaan jo Suomen suuriruhtinaskunnan aikana, ja se perustui silloin vuonna 1894 annettuun keisarilliseen asetukseen. Nykyinen koiraverolaki, jota siis olemme kumoamassa, tuli voimaan vuoden 1980 alusta, ja veronsaajana on ollut kunta. Koiraveron perimisestä tuli kuntien aloitteesta vapaaehtoista vuonna 1991. Tämän jälkeen kunta toisensa jälkeen on luopunut koiraveron perimisestä, viimeisimpinä Helsingin ja Tampereen kaupungit, jotka perivät koiraveroa vielä vuonna 2016. Silloin Helsingissä koiraveron määrä oli 50 euroa koiraa kohden, ja sitä maksettiin 6 527 koirasta. [Olavi Alanissilä: Koiria oli kymmenkertainen määrä!] Veron tuotto oli noin 330 000 euroa. Tampereella vastaavasti vuonna 2016 koiraveroa perittiin 34 euroa koiraa kohden, ja sitä maksettiin 2 942 koirasta. Veron tuotto oli noin 100 000 euroa.

Ymmärrämme, että koiraveron voimassaololle ei enää ole järkeviä perusteita. Valvonta on erittäin ongelmallista ja kallista. Sellaisia verolakejahan ei pitäisi olla, eikä muitakaan lakeja, joita ei voida käytännössä valvoa. Tämän byrokratiahan on ollut täysin suhteeton, jos otetaan huomioon hallinnon yleinen suhteellisuusperiaate. Koiraveroa on pidetty epäoikeudenmukaisena siksikin, että se kohdistuu yhteen lemmikkityyppiin. Tyytyväisyytensä koiraverolain kumoamisesta on ilmaissut muun muassa Suomen Kennelliitto.

Valtiovarainvaliokunta hyväksyi hallituksen esityksen yksimielisesti.

19.03 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin edustaja Kiviranta verojaoston puheenjohtajana totesi, tälle verolle ei kukaan enää löytänyt hyvällä mielillä mitään perusteita. Wikipediasta katsoin kuitenkin sen verran, kun asia jäi mietityttämään, että miksi koiraverot ylipäätään on koskaan perustettu, ja sen motivaatio oli se, että vuonna 1878 Suomessa annettiin asetus, jonka mukaan kunnallisverojen kanssa kerättiin koirista veroa korvaukseksi kotieläimistä, jotka olivat kuolleet vesikauhuun. Sen, mitä verosta korvauksien jälkeen jäi jäljelle, sai käyttää kunnan muihin menoihin. Vesikauhu ei

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

nyt ehkä ole suorastaan akuutti ongelma Suomen kotieläintaloudessa, mutta ehkä tätä tarkastelua tulisi laajentaa kaikkiin muihinkin sellaisiin veroihin ja maksuihin, joiden aito perustelu on jo kadonnut historian hämäriin. Ja haluan tässä nyt eduskunnan pöytäkirjaan saada kirjattua tämän seikan, että kun usein vallitsee väärinkäsitys, että sosiaalidemokraatit rakastavat veroja, niin me ilomielin olemme kumoamassa tätä veroa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Ala-Nissilän näkökulma tähän asiaan.

19.05 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa puhemies! Se on tärkeää saada tässä yhteydessä, sillä minäkin haluan saatella tätä koiraveroa hautaan. — Muistan kyllä, että kunnanvaltuuston kokouksessa nuorena miehenä pari kertaa olen ollut äänestämässäkin siitä, kuinka paljon se koiraveron kunnassa on, ja se oli keskusteluttava aihe.

Mutta todellakin perusta on tässä häipynyt, ja kun edustaja Kiviranta totesi, että yksistään Helsingin kaupungissa, oliko se niin, että 6 000:sta sitä maksettiin — 60 000 koirasta vai 6 000 koirasta, kumpi se oli — joka tapauksessa suuri osa porukasta ei maksanut sitä veroa. Eli se oli yleinen huvi, että sitä ei maksettu. Se oli vähän vaikea teknisestikin maksaa, ja tällaisiakaan veroja ei pitäisi olla. Kun peruste on häipynyt ja kun ei ole fiskaalista vaikutusta, niin tämä olisi jo aikaisemmin pitänyt, arvoisa puhemies, haudata, mutta hyvä, kun nyt menee hautaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 39/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle MARPOL 73/78 -yleissopimuksen VI liitteeseen tehtyjen muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 42/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 8/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 42/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatalouden rakennetuista annetun lain 13 §:n sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2018 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 7/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 27/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

14. Hallituksen esitys eduskunnalle kaasulaitelaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 5/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 50/2018 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 195/2017 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 4/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.07 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa herra puhemies! Olen pahoillani, että esitykseni on hylky. Syy on se, että täällä ensimmäisessä käsittelyssä tehdyt pykälämuutosesitykset eivät menneet eteenpäin, jotenka muuta vaihtoehtoa tällä hetkellä ei ole jätetty. Toinen peruste siihen: Ensimmäisessä käsittelyssä sekä lähetekeskustelussa kritisoin tätä samaa lakia siitä syystä, että meillä on tulossa jätedirektiivi, joka aiheuttaa jätelakimuutoksia, ja valiokunnassa jopa kuulimme, että ensi syksynä on tulossa jätelakiin muutenkin muutoksia. Eli mikä oli tämä kiire saada rajoitettua kunnan toimintaa jätteidenhuollossa elikkä poistaa julkiselta puolelta mahdollisuuksia toimia kuten tähän mennessä ihmisten terveyden ja ympäristönsuojelun parantamiseksi? Tässä jätedirektiivissä oletettavasti on tulossa kiristyskierrätysvelvoitteisiin, ja tämä laki, jota nyt täällä Suomen eduskunnassa säädetään, vie kierrätystä väärään suuntaan — toiseen suuntaan kuin se jätedirektiivi, joka tulee sitä tiukentamaan.

Hallintovaliokunnan lausunnossa muun muassa todettiin yhteisesti, että tässä kohtaa kierrätys heikkenee, siis kun Suomessa tällä hetkellä hyödynnetään jo lähestulkoon 90 prosenttia. Laittomat kaatopaikat ovat riskissä lisääntyä. Hinnat käyttäjille, niin yrityksille kuin yksityisille kotitalouksille, tulevat oletettavasti kasvamaan, kun myöskin investointien hyödyt vähenevät ja kuntien investoinnit menevät osin hukkaan, jotenka veronmaksajat joutuvat maksamaan nämä. Nykyiset pienet toimijat jäävät suurten yritysten jalkoihin, ja yritysten jätehuollon järjestäminen erityisesti haja-asutusalueilla heikkenee. Ja kaiken tämän jälkeen hallituspuolueet ovat sitä mieltä, että kunnilta pitää kieltää se, että he tuottaisivat jätehuollon suoraan esimerkiksi kouluille ja sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai että he voisivat niin kuin kaikissa muissa Euroopan maissa Puolaa lukuun ottamatta hoitaa julkiselta puolelta jätehuollon vastuun ja myydä sitä 20 prosentin ulosmyyntirajoituksella yrityksille. Tässä kohden Suomi siis siirtyy kierrätyksessä ja muussa julkisessa jätehuollossa pois kaikkien muiden samantyyppisten maiden, Pohjoismaiden tai muiden, sarjasta johon-

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

kin muuhun sarjaan Puolan kanssa. Olen hyvin pahoillani, että tällaista uudistusta tehdään ja tuhotaan kuntien mahdollisuudet.

19.10 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Paateron tekemää hylkäsesitystä. Aivan kuten edustaja Paatero äsken perusteli, koska pykälämuutokset eivät menneet läpi, niin ainoa looginen vaihtoehto tässä vaiheessa on esittää hylkyä, ja koska tähän jätelakiin kohdistuu lähiaikoina meistä riippumattomia muutospaineita, on tämä kiire turha ja sille on vaikea löytää perusteluita.

Edellisessä puheenvuorossa kuvattiin hyvin tämän esityksen keskeiset ongelmat. Haluan itse nostaa vain yhtenä näkökulmana esiin kiertotalouden. Kiertotaloushan on tilanne, jossa kaikki voittavat. Se on meidän mahdollisuutemme tuottaa kulutushyödykkeitämme resurssiniukasti maapallon kantokyvyn mukaisesti. Tehdessämme sen oikein siinä voittavat sekä ympäristö, kuluttaja että yritykset. Se, mikä aikaisemmin oli meille jätettä, tulee jatkossa olemaan raaka-aine. Jotta me nytten tässä murroksessa, siirtymisessä kohti kiertotaloutta, saisimme sen täyden potentiaalin mahdollisimman nopeasti irti, niin näitä jätevirtoja pitäisi pystyä hallinnoimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja mahdollisimman järkevästi. Sitä pidän yhtenä suurena heikkoutena tässä esityksessä, että tämä sirpaloi kentän, kun päinvastoin pitäisi tehdä toisin. Me tiedämme — jos me vaikka vertaamme sitä kierrätysasteen kautta, mikä on yksi askel kohti sitä, että me pystymme nämä jätevirrat käyttämään hyödyksemme parhaiten jatkossa, jotta pääsemme tilanteeseen, missä niin sanotusti suunnittelemme jätteen pois — että niissä Euroopan maissa, joissa julkisella puolella on iso vastuu, kierrätysaste on myös kaikkein korkein.

19.12 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Myös minä kannatan tätä hylkyehdotusta. Perustelut tulivat aika selkeästi esille aikaisemmissa puheenvuoroissa. Tähän vielä lisäisin sen, että yhtään yritystähän ei pakoteta käyttämään kunnallisen jäteyhtiön palveluita. Mielestäni niiden yritysten, jotka voivat kilpailuttaa tämän jätehuoltonsa, valinnanvara ei pienene vaan kasvaa, jos me emme rajoita kunnan jäteyhtiön mahdollisuutta tarjouksen esittämiseen suppeammaksi kuin mitä EU-direktiivi mahdollistaa. Päinvastoin monien yritysten kohdalla saattaa tilanne olla se, että niiden valinnanmahdollisuudet päinvastoin kapeenevat, jos tämä hallituksen esitys hyväksytään.

Todella on täysin mahdollista, että EU:n jätedirektiivin muutokset ja myöskin ne huomioidut, mitä EU-komissiossa Suomen kierrätysasteesta, jätteen hyödyntämisasteesta, on tulossa itse asiassa pianikin, ohjaavat Suomea siirtymään ihan päinvastaiseen suuntaan kuin mitä hallitus tässä ehdotuksessa esittää.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 38/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2018 vp

Pöytäkirja PTK 48/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 38/2018 vp sisältyvät 1.-9. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 23/2018 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 5/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 15.5.2018 pidettävään täysistuntoon.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 175/2017 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 15.5.2018 pidettävään täysistuntoon.

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 15.5.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola